ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

9. 11. 1984. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1715

Веровали или не!

Фирмец

МОСТ СРЕЋЕ

МОСТ ПРЕКО РЕКЕ КАН-КЈАНГ РУШИО СЕ ЗА ВРЕМЕ СВАКЕ ПОПЛАВЕ ТОКОМ 4 ВЕКА. ГОДИНЕ 1926. МОСТ ЈЕ ПОНОВО ПОДИГНУТ, АЛИ НЕ У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ ВЕЋ У ОБЛИКУ КИНЕСКОГ ЗНАКА КОЈИ ПРЕДСТАВЉА „СРЕЋУ" И ОТАДА ОДОЛЕВА СВИМ ПОПЛАВАМА.

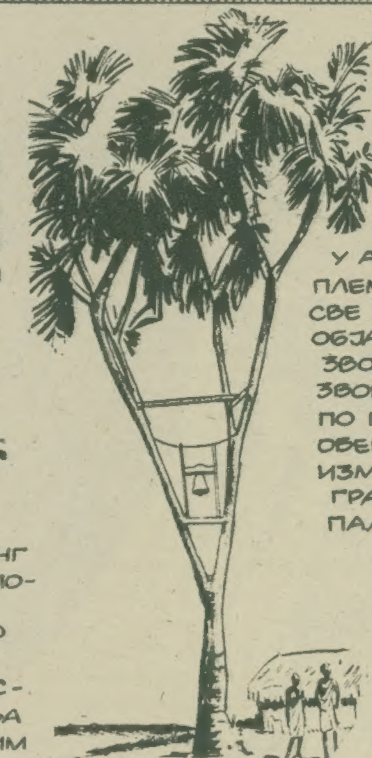

ПАЛМА ЗВОНАРА

У АФРИЧКОМ ПЛЕМЕНУ ШИЛУК СВЕ НОВОСТИ ОБЈАВЉУЈУ СЕ ЗВОЊЕЊЕМ У ЗВОНО КОЈЕ ЈЕ ПО ПРАВИЛУ ОБЕШЕНО ИЗМЕЂУ ГРАНА ПАЛМЕ.

МАЛА ПАГОДА

У ХРАМУ ХОРИУЏИ У НАРИ /ЈАПАН/ ОБЛОЖЕНА ЈЕ ИЗНУТРА КРИЛИМА НЕКОЛИКО ХИЉАДА ПЧЕЛА.

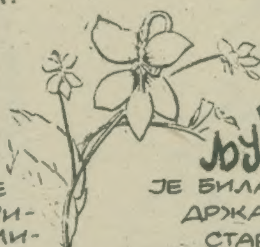

ЉУБИЧИЦА

ЈЕ БИЛА ПРВИ ДРЖАВНИ СИМБОЛ СТАРЕ АТИНЕ.

ШНЕПСИ

[redacted]АЗАВИЧАР ХЕЛМЕ [redacted]МЕЈЕР ИЗ ЛОС АНЂЕЛЕСА (САД) ДОБИО ЈЕ НОВЕ ЗУБЕ У 11. ГОДИНИ.

НАЈТАШТИЈА ЖЕНА У ИСТОРИЈИ

КАДА ЈЕ ПАУЛИНИ БОРГЕЗЕ (1780-1825) СЕСТРИ НАПОЛЕОНА БОНАПАРТЕ, КОЈА ЈЕ ЛЕЖАЛА НА САМРТИ, РЕЧЕНО ДА ЋЕ ЖИВЕТИ САМО ЈОШ ТОЛИКО ДА ЈОЈ СЕ МОЖЕ ИСПУНИТИ ПОСЛЕДЊА ЖЕЉА, ОНА ЈЕ ЗАТРАЖИЛА ОГЛЕДАЛО.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● право са Гренланда у Њујорк редовно стижу коцке леда које се ваде у „рудницима" чије су наслаге старе неколико милиона година. Овај лед је веома тражен и има високу цену јер у себи не садржи никакве штетне хемијске материје.

● ● ● према званичним подацима у Совјетском Савезу има пет милиона проналазача. Међутим, број оних који истражују је далеко већи. У Азербејџану постоји Институт за методологију проналазаштва који с успехом ради већ дванаест година.

● ● ● научници експерименталне станице Ротхемстид из Харпендена у Енглеској испитивањем полена пчела установили су да могу открити каквог је састава земља на којој су пчеле скупљале цветни прах. Доктор Џон Фри, члан истраживачке екипе, изјавио је да ће ускоро бити сасвим могуће користити пчеле у откривању налазишта бакра, гвожђа и других метала.

● ● ● према најновијим истраживањима вршеним у Грчкој животни век становника ове земље износи 72 године. Многи то приписују исхрани у којој преовладава воће и поврће. Према статистикама Грк годишње поједе 232 килограма воћа и поврћа, а само 56 килограма меса.

● ● ● мађарска туристичка агенција „Ибус" је 1904. године у будимпештанском зоолошком врту организовала борбу с биковима. Овај спектакл изазвао је опште протесте друштва за заштиту животиња. Прва и последња будимпештанска корида завршила се тако што је мађарски тореадор рањен, а бик је остао здрав и читав.

● ● ● Питер Пинсејерс, четрдесетогодишњи техничар из Калифорније прешао је Сједињене Државе од једне до друге обале океана за 9 дана, 13 часова и 13 минута. Превалио је укупно 4904 километра. Питер је за око шест часова надмашио претходни рекорд једног свог земљака.

● ● ● Ђулијета Андраде, бразилски антрополог и заменик директора Музеја фолклора у Сао Паолу открила је један нови језик за који се досад у научним круговима није знало. Зове се „ланк-патуа", а говоре га црни становници ове земље који воде порекло са Карипских острва. Данас га употребљава још око 25 хиљада људи који раде у рудницима злата у Амазонији.

● ● ● ускоро ће у Лондону бити отворен факултет за пензионере. Овде ће моћи да наставе образовање сви они који су га из било којих разлога прекинули у младости. Сличан универзитет већ постоји у Француској и искуство је показало да оних који желе да га похађају има више него места у учионицама.

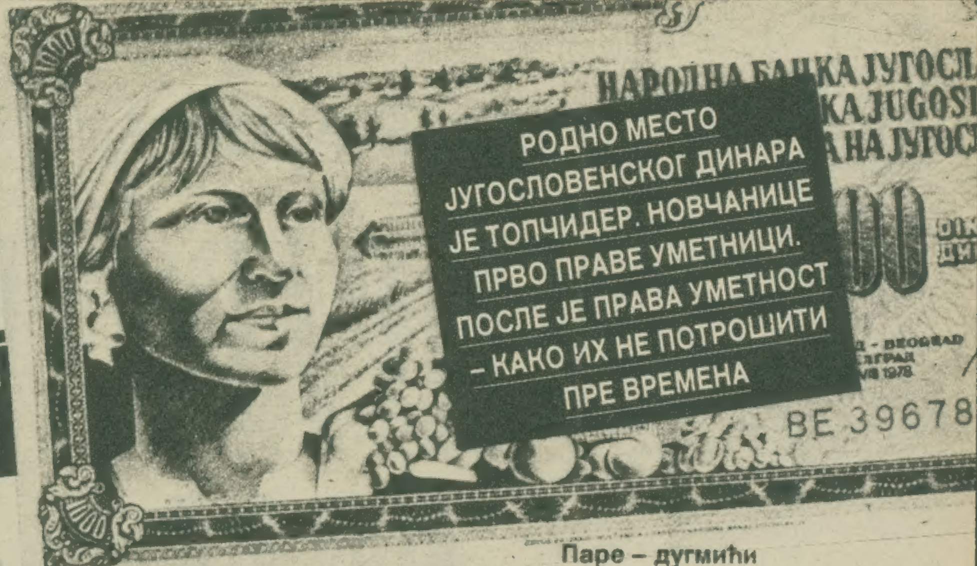

КОВАЧИ ПРАВОГ НОВЦА

ФАБРИКА ПАРА

У Београду постоји једна фабрика какве нема ни у једном граду у Југославији. Налази се у Топчидеру. Опасана је високим и јаким зидовима. Кроз њену капију се пролази само с посебном дозволом. Пошто се пријавио портиру, и то преко микрофона и звучника, посетилац добија беџ с бројем и посебну пропусницу на којој се уписује час и минут уласка у двориште фабрике, тренутак ступања у зграду...

Фабрика се званично зове Завод за израду новчаница у саставу Народне банке Југославије, а познатија је као ковница. Овде се кују мали жути динари, беле дводинарке. У овим халама се штампају и папирне новчанице од десет.., сто, петсто, хиљаду динара. Сав новац који је у оптицају у нашој земљи израђен је у топчидерском Заводу.

Зграда у којој се рађа динар подигнута је 1929. године. Дотад, наш новац је кован и штампан у иностранству. Данас запослени у Заводу поред оптицајног новца кују златнике и сребрњаке или такозвани пригодни јубиларни новац, медаље, ордење... У Заводу се израђују и вредносни и заштићени папири, чекови, поштачке и таксене марке, формулари пасоша, личне карте, возачке и саобраћајне дозволе...

Од атељеа до пијаце

Једна новчаница без које, иначе, врло лако останемо, хиљадарку сада дајемо за јевтинију књигу, рађа се месецима, годинама... Тренутно, у Заводу се креирају новчанице од 2.000 и 5.000 динара које Народна банка намерава да пусти у оптицај у 1986. години. Недавно је усвојено идејно решење ових новчаница. Лице на двохиљадарци ће бити из области рударства, а новчаница од пет хиљада имаће лик Јосипа Броза Тита.

Прво, у заводском атељеу академски сликари праве скицу новчанице. Уметник затим своју замисао урезује на бакарну плочу... Још је далеко до оне, многима познате уметности, како не потрошити паре пре следеће „плате", пензије... Гравирање је најтежи и најважнији део посла при изради новчанице и траје око годину дана. Колико је то прецизан и пипав посао може се уверити свако ако пажљивије загледа хиљаде црта, цртица и тачкица на новчаници. Гравер не сме да погреши, јер свака погрешно урезана цртица значи да поново мора да крене од чисте бакарне плоче.

Отисак изгравиране бакарне плоче, техником галванопластике, претвара се у потребну штампарску форму, а плоча се чува као највећа драгоценост јер је најпоузданија заштита од фалсификата. Зналци тврде да је немогуће израдити идентичну плочу, а то значи и њен отисак, па самим тим немогуће је апсолутно успешно фалсификовати новац.

Папирни динари штампају се у такозваној комбинованој техници, у равној, високој и дубокој штампи, као новине, у хали која изгледом и буком подсећа на најобичнију штампарију. Крај машина леже пакети са необичним табацима папира које стално пребројавају. Папир на коме се штампају новчанице је нарочито израђен, од чистог је памука. Од једног табака добија се осамнаест нових хиљадарки или више папирних новчаница мањег формата и вредности. После проласка кроз сваку од машина за штампање табаци се пребројавају и проверава се квалитет штампе. По изласку из последње машине за нумерацију, шарени табаци на којима су готове новчанице, затрпавају столове, у просторији поред штампарије, за којима седе готово само жене. Пажљиво пребројавају и проверавају одштампане табаке пре њиховог уласка у машине за сечење из којих излазе новчанице које још миришу на штампарску боју. Следи још једна провера, па ручно, а затим машинско пребројавање и паковање. У сваком пакету мора да буде хиљаду новчаница. Пакети се одлажу у кавезе с гвозденим решеткама где чекају да буду предати овлашћеним радницима Народне банке који их смештају у трезоре. А из трезора, пут их води у банке, у коверте с платама, џепове, новчанике, кроз безброј руку, на пијацу.

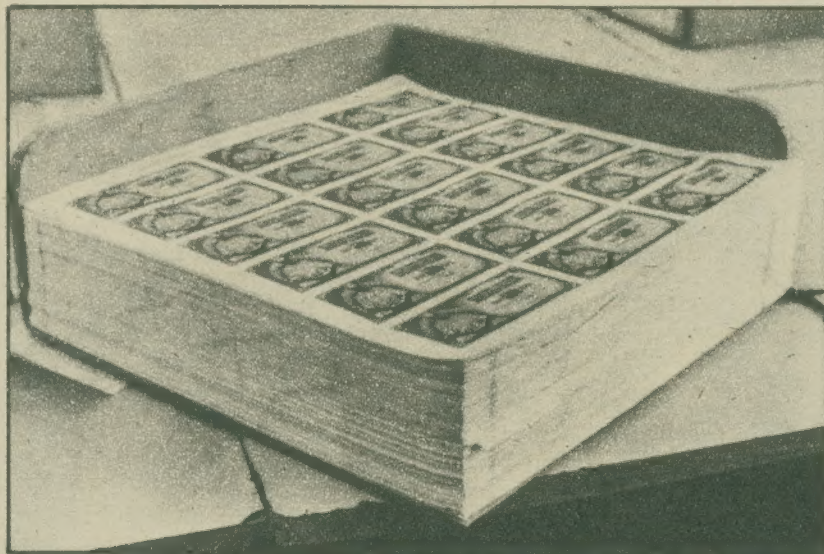

Мани, мани – пева АББА. Што се нас тиче, манимо се певања – динар је озбиљна ствар. Наш фото-репортер Раде Ајдуковић снимио је, у „фабрици пара" у Топчидеру једну стару милијарду (можда мало мање, можда мало више). За њу се, ипак, још ништа не може купити. Ове табаке прво треба исећи, па... зарадити.

ЗАШТИТА ОД ФАЛСИФИКАТА

Свака новчаница има много видљивих и невидљивих елемената заштите од фалсификата. Почев од сплета шара и употребљених оригиналних боја, преко папира који се израђује само за потребе Завода, нумерације, свилене нити до нарочитих флуоресцентних влакана уграђених у папир које могу да провере само стручњаци помоћу одговарајућих лампи. Иначе наше будуће новчанице од две и пет хиљада имаће и такозвани водени печат који можемо видети на неким страним новчаницама ако их окренемо према извору светлости.

Паре – дугмићи

Ковани динари израђују се у другој хали на посебним машинама. У машине се убацују одговарајући чисти жетони који добијају лице и наличје кад их притисну, истовремено, два челична печата; печати-чекићи праве се на основу гипсаног и бронзаног модела које обликују ликовни уметници. Пресе које кују динаре, дводинарке, петодинарке и металне десетодинарке штекћу као митраљез, а у коританца испод њих истиче бујица новчића... После, ти новчићи такође теку као бујица кусура.

Тих новчића никад доста. Губе се из оптицаја, па машине, иако штекћу готово без престанка, не могу да их произведу колико треба. У Заводу кажу да најситнији новчићи често заврше као подлога за дугмад, јер им је вредност много мања од металних плочица које би приватници-мајстори за дугмиће морали да купују.

Материјал и ковање једне дводинарке кошта баш око два динара. Израда новчића од једног динара и оног од педесет пара стаје више него што је њихова номинална вредност.

Наш човек врло непажљиво поступа и са папирним новчаницама. Претпоставља се да век једне новчанице није дужи од две године. Толико, наиме, оне могу да издрже да их гужвају по џеповима, лепе на чело „певаљкама" и хармоникашу у кафани, и раде, понекад, с њима и нешто што по закону није дозвољено – а то је уништавање новчаница.

Желели смо да питамо неког од обичних радника Завода како он поштује новац, али нам је речено да они о новцу не смеју да говоре за новине. Остаје нам да верујемо њиховим руководиоцима који кажу да су милијарде динара које радници Завода свакодневно претуре кроз руке за њих исто што и метри штофа за једну кројачицу или килограми боја за молера. Свако од 900 запослених у Заводу зна да је његов новац само оно што добије у коверту једном месечно, а то је, овде, просечно, 25.000 динара.

Дарко Чварковић

ПРИРОДЊАК КОЈИ ЈЕ УЧИО ОД ЛАВИЦЕ

Бремов „Живот животиња" је, најкраће да се каже, била и остала, у области о којој говори, појам и вредности и популарности. О аутору ове и других књига, Алфреду Едмунду Брему (1829–1884), од чије се смрти навршава сто година, зна се, изгледа, неупоредиво мање. Поводом стогодишњице Бремове смрти у Минхену (СР Немачка) објављена је недавно књига за коју се тврди да први пут представља „правог Брема"; до сада није било научне биографије Алфреда Брема, а и његове књиге, као „Живот животиња" и „Царство животиња", превођене на безброј језика, доживљавале су таква скраћивања, прераде и допуне да је то често било све само не Брем.

Искушења у земљи бајки

Изванредни познавалац и тумач природе, Брем, пре свега, није био „по струци" природњак већ архитекта. Природњак је, попут Чарлса Дарвина, постао после путовања кроз тада далеке, непознате делове Земљине кугле. Родио се (2. фебруара 1829) у малом селу Рентгендорфу у Тирингији (Немачка). Његовог оца, свештеника, сељаци су звали „пастор – птичар", зато што је, поред службе у цркви, добар део времена проводио у истраживању птичјег света; Бремов отац сматра се, уосталом, оснивачем немачке орнитологије – науке о птицама.

Млади Алфред Брем, одрастајући у тада правим тиринашким прашумама, поред оца – истраживача те природе, од најраније младости је био предодређен за живот и рад у природи. Студирао је, међутим, архитектуру, а животни, за светску науку тако значајни, позив природњака донео му је – пуки случај. Само што је завршио архитектуру, имућни тирингшки барон Јохан Милер позвао

ДЕСЕТОГОДИШЊИ МАРКО САВИЋ ИЗ БЕОГРАДА, БУЛЕВАР РЕВОЛУЦИЈЕ 36, ПИШЕ НАМ ДА МНОГО ВОЛИ ЖИВОТИЊЕ, АЛИ ОДРАСЛИ, КАД ИХ НЕШТО ПИТА О ЊИМА, ДА ЛИ ЗАТО ШТО НЕ ЗНАЈУ ИЛИ НЕМАЈУ ВРЕМЕНА, ТЕК УВЕК МУ КАЖУ ДА „ВИДИ ТО КОД БРЕМА". „ПА, ДА ТЕ ПИТАМ, ЗАБАВНИЧЕ, КО ЈЕ ТАЈ БРЕМ, КАД ЈЕ ЖИВЕО И ШТА ЈЕ И КАКО САЗНАО О ЖИВОТИЊАМА. ШТА БИ МИ ОН МОГАО РЕЋИ О РОДИ И ОБИЧНОЈ ПУДЛИЦИ?" МОЖДА ЋЕ НАШ ОДГОВОР, С ДВА ОДЛОМКА ИЗ БРЕМОВЕ КЊИГЕ, ОБЈАСНИТИ НЕШТО ВИШЕ И МАРКУ САВИЋУ И ОНИМА КОЈИ СУ СВОЈЕ ОДГОВОРЕ ЊЕМУ ПРЕПУШТАЛИ САМОМ БРЕМУ. УПРАВО ЈЕ – 11. НОВЕМБРА ОВЕ ГОДИНЕ – СТО ГОДИНА ОД СМРТИ ВЕЛИКОГ ПРИРОДЊАКА И ПУТОПИСЦА ЧИЈА СУ СВЕДОЧАНСТВА О ЖИВОТИЊАМА УШЛА У ЈЕДАН ЗБОРНИК КЛАСИЧНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРОЗЕ

ШЛЕ СУ У АНТОЛОГИЈУ УМЕТНИЧКЕ ПРОЗЕ

Илустровао НЕНАД МИРКОВИЋ

га је да пође с њим на пут у Африку, где је требало да се задржe највише годину и по дана.

Експедиција је кренула 6. јула 1847. из Трста. Двадесетак дана касније стигла је у Александрију у Египту. „Палме... Призор је исувише нов да му се не бисмо морали дивити. Земља бајки из хиљаду и једне ноћи лежи пред нама!" писао је млади Брем о свом првом сусрету с непознатим светом. Само који дан касније Брем се у Каиру тешко разболео. Затим је „земљу бајки" погодио јак земљотрес. Прве недаће нису поколебале младог истраживача. Са експедицијом је пошао дуж Нила, узводно, до Нубије и Судана. Путовали су чамцима и пешачили кроз пустиње. После страховите дневне жеге, на пустињу се – записаће Брем – спуштала Леила, како Арабљани називају ноћ; ноћ која доноси освежење, мир, спокојство. Брем је толико заволео пустињске ноћи да је касније једној својој кћерци дао име Леила.

У Картуму, данас главном граду Судана, који је у доба Бремовог путовања још личио на овеће село у пустињи, међу људима који су се ноћу згражавали због рике зверињa, а дању ратовали с пауцима и скорпијама, Алфред Брем је, као одушевљени природњак, пријатељевао са животињама које су гмизале или рикале поред њега.

Афричко путовање Алфреда Брема одужило се на пет година. Од безбројних опасности пустиње и џунгле, до болештина и, што бисмо данас рекли, недостатка средстава, истраживач је пролазио кроз сијасет искушења. Али, усред свих тих невоља Брем пише: „Колико су ми уживања пружили моји питоми Ибиси и како се љупко умиљавала Бахида, моја питома лавица. Она је ишла за мном као верно псето, ноћу делила постељу са мном и била врло љупка. Од ње сам научио шта све од животиње може да учини човек ако зна с њом човечански да поступа".

Пуњена животиња је само мртва ствар

Када је пошао у Африку, Алфред Брем је имао 18 година. Када се вратио, имао је 23 и био је „печени природњак" који ће својим богатим искуствима додати још три године студија природних наука у Јени и Бечу.

Брем је, после, још много путовао. Његова научна истраживања одвела су га и у Сибир. Путник и научник који је много чему одолео и ретко се кад на нешто пожалио, после путовања у Сибир рекао је да би радо поново пошао на свако од својих дотадашњих путовања, само никад више не би пожелео да прође сибирску тундру.

Као што се са свог афричког путовања вратио као зрео човек, а био је 23-годишњак, тако се са једног пута у Америку, где је 1883. отишао да држи предавања, а где му се вратила тропска грозница и где га је сустигла вест да му је умро син, 55. годишњи Алфред Брем вратио као скрхани старац; умро је 11. новембра 1884.

Из великог Бремовог дела (путописи, природњачке студије) као најбитније остају не само његови описи најразличитијих животињских врста, него студије тих животиња у природним срединама у којима оне живе. Јер, као што је Брем написао, „пуњена или у алкохолу сачувана животиња остаје само мртва ствар". Животиње су за њега биле у пуном смислу речи жива бића са многим карактеристикама људи; оне су лукаве, благе, злонамерне, горде, мудре, витешке, опаке, убице, итд. Бремове књиге о животињама нису уџбеници зоологије, већ књиге из живота и о животу. Зато и најновији немачки биограф Алфреда Брема сматра да су животиње за Брема биле исто што и деца у једној великој породици, „деца" која заслужују некад похвале, некад прекоре, али увек уживају пуно љубави. Говорећи о животињама, Брем је хуманист првог реда.

У „Немачкој читанци" – зборнику класичне уметничке прозе који је 1923. године саставио познати аустријски песник Хуго фон Хофманстал, налази се и један дужи одломак из Бремовог „Царства животиња".

Ни роде нису наивне (Из Бремовог „Живота животиња")

Домаћа рода. „Њено држање изгледа нам достојно дивљења. Она и за време најдубљег мировања изгледа пристојно. Врло брзо опажа где је трпе и радо виде и разликује добронамерне од злонамерних и опасних личности. Она осећа да ли је волимо и радо гледамо или је само равнодушно посматрамо... „Њен став се исправља према околностима. Обично сматрамо да је рода наивна животиња. Али, она нема те особине. За њу каже Науман: „По начину исхране она је прави убица. Ову своју особину понекад примењује и на друге роде". Питома рода ако се наљути у извесним околностима може и да убије свога непријатеља. Ако је рањена храбро се бори и до последњег даха удара кљуном. Ако је љубоморна, бори се на живот и смрт. А за мале животиње увек је опасна. Она је прави разбојник у најпотпунијем смислу те речи. Један ловац убио је мужјака из једног пара рода. Идуће године долази женка без свога супруга у старо гнездо, многи облећу око ње, али она одбија бесно ударима кљуна све просце, уређује гнездо исто као и прошлих година. После 12 година други пар јој је претео гнездо. Целог лета се није јављала, али кад је у јесен овај пар отишао, појавила се у гнезду, провела у њему неколико дана и тек после тога кренула на пут. Ранија лета је провела у околини, око 15 километара далеко од гнезда и на тај начин остала верна гнезду, као и првом мужу. Сви у околини су је звали „пустињаком".

Ако бисмо хтели да одмеримо корист или штету од роде, тешко бисмо могли казати где је тежиште. Зато ће пријатељ природе настојати да сачува ову љупку и лепу птицу, која је, иначе, бројно у сталном опадању".

После овог кратког одломка из великог одељка о родама, знађемо нешто више о птици-жабоједу којој смо досад углавном давали место у бајкама и на димњацима кућа.

И пудлице се праве луде

А пудлица, која нам се тако често мота око ногу и, најчешће, не заслужује неку вашу већу пажњу, нарочито не у поређењу с далеко поноситијим изданцима свог псећег рода које ословљавамо као „човекове пријатеље из прадавнине":

„**Пудлица** је релативно млада раса. Њен развој не можемо да пратимо даље од 15. века. Врло је блиска ловачком псу, али исто тако и овчарском. Она има најбољу грађу од свих паса, најлепши облик главе, најбоље грађено тело, најлепши стас, пуне широке груди, добро развијене ноге, није ни висока нити ниска, ни дуга ни кратка и може да буде достојан представник свога соја. Ако јој дамо да помирише ципелу или нешто друго од изгубљеног детета, може помоћу мириса сама да га пронађе. На телесне болове врло је осетљива и болећива. Проналази пут до куће и онда кад је сатима и данима удаљена. Она зна да донесе хлеб од пекара и месо из месарнице. По данима примећује да долази недеља, познаје, као гладан човек, подне. Годинама памти изглед господара и годинама никад не залута. Сматрамо да је свако псето паметно, колико је тек она паметна кад има тако добро памћење, а у свакодневном животу свако дете са иоле добрим памћењем сматрамо паметним. Уз ово треба додати још две ствари страст пудлице за подражавање и осећање части, тј. њену сујету. Непрестано гледа господара. Мисли, као дете о оцу, да све што овај ради мора да буде добро, па и сама мора или сме исто да уради. Ма колико да је прождрљива, можемо јело из уста да јој извадимо. То допушта само мали број паса. Ко ју је једном остригао, познаје га читавог живота и чува га се где год га сретне. Смртни ударац прима као и коњ, потпуно мирног срца. Батинама не можемо ничему да је научимо. Лукава, она се понекад прави сасвим луда. Многе пудлице постају прави љубитељи кафе, тако да ово пиће претпостављају сваком другом. Пудлица никад не воли да је сама, увек тражи људе. Први које нађу најбољи су јој. Изгледа да мрзи псе, или они њу. Зна као и човек да усклинке кад је ослободе ланца и од радости готово да полуди."

В. Стефановић

БРЕМ КОД НАС

Брем је био и у нашим крајевима. У шумама Барање и Фрушке горе трагао је за орловима. Ту је пронашао белорепе орлове као и примерке супа, птице које се данас виђају углавном у зоолошким вртовима и, ретко, у небесима, над највишим планинским врховима. Из једног записа који је остао из тог времена види се да је становништво Ковиља приредило Алфреду Брему срдачан испраћај, што значи да је Брем, вероватно, обишао тадашњи новосадски рит.

ЖИВОТ ЈЕ ИСПИТ

ОД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ДО ФАКУЛТЕТА, НА ПОСЛУ, У ВОЖЊИ, ПОНАШАЊУ МЕЂУ ЉУДИМА... СТАЛНО СЕ ПОЛАЖЕ НЕКИ ИСПИТ. СТРАХ ОД РАЗНИХ ИСПИТА У СТВАРИ ЈЕ НОРМАЛНА ПОЈАВА. НА ПРОБИ ЈЕ ЗНАЊЕ, А НЕ ПАМЕТ. А ОНО ШТО СЕ НЕ ЗНА – НАУЧИЋЕ СЕ, ПРЕ ИЛИ ПОСЛЕ

□□□

НЕШТО МЕ ГУШИ У ДУШИ

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

Трајко Т. је већ месец дана осећао јаку главобољу, бол је био посебно изражен у очним јабучицама. Док је читао слова су му играла пред очима, често их није ни видео. А морао је. Трајко је био студент права, друга година, за нешто више од месец дана чекао га је важан испит, услов да упише следећу годину студија. Главобоља и болови у очима су се појачавали како се испит приближавао. А и оно што је прочитао није памтио. Пошао је код очног лекара.

Специјалиста за очне болести упутио га је неуропсихијатру. Сматрао је да болови потичу од нечег сасвим другог, да, како се то стручно каже, узрок није органске природе. Трајко се тешко помирио са предлогом очног лекара. С неповерењем је саслушао психијатра који му је рекао да је узрок његових тегоба највероватније психичке природе: незадовољство, несређене породичне прилике или лични разлози због којих, тако често, човек запада у конфликтне ситуације.

Мало-помало, Трајко је почео психијатру да прича ствари које су га мучиле. Пре свега, испит који је био пред њим, а који је, жалио се Трајко, био за њега безмало „бити ил' не бити". Ако га не положи, изгубиће годину, једну је већ изгубио и онда због ом школовање. Изгубиће и кредит и стипендију и, што је најгоре, разочараће родитеље који очекују да што пре заврши факултет и материјално им бар мало помогне. Уза све то, једини друг из његовог места који студира на истом факултету и који му је, на неки начин, ривал одавно је положио све испите.

– Ово је типичан пример страха од испита, и то оног тежег облика – каже проф. др Љубомир Ерић, психи-

јатар и аутор брошуре „Страх од испита". – Трајка је страх да неће положити и тај страх од неуспеха, као егзистенцијални страх, испољио се кроз главобољу и бол у очима. То је заправо био Трајков покушај оправдања за евентуални неуспех. Како се испит ближио, страх је добијао размере панике и претварао се у такву главобољу и бол у очима да је онемогућавао учење.

5 × 5 = 35

Трајко је, на своју срећу, прихватио овакво објашњење и кроз разговоре с психијатром релативно брзо схватио шта га стварно мучи. Завирио је у себе и главобоље и бола у очима лагано је нестало, почео је кудикамо боље да учи и памти (положио је испит и уписао наредну годину).

Савремени човек готово свакодневно је суочен са испитима разне врсте, од оних у школи до, рецимо, возачких. И, не рачунајући заиста занемарљиве изузетке, свако се плаши неко више, неко мање, што углавном, зависи од личности „полагача".

Ако је веровати анкети коју је недавно направила група наших еминентних лекара, 96 одсто студената осећа страх од испита. Лекари чак верују да ни преосталих четири одсто нису били до краја искрени. Било их је, једноставно, стид да то признају, без обзира што је анкета била анонимна.

И одрасли, зрели и успешни људи, чак кад, на пример, бране докторску дисертацију, осећају страх, који им, често, онемогућава да покажу оно што знају и због кога често греше и у падежима или закључују да је 5 × 5 = 35 и томе слично.

Лек кога нема

У том страховању срећа је, тврди професор Ерић, што је код великог броја људи тај страх стимулативан – конструктивно делује на оног који креће на испит и омогућава му да се концентрише и све своје, посебно психичке, снаге управи на оно што му предстоји. Кад, на пример, извуче цемензи. Међутим, чим би извукао питања на испиту, свега тога би нестајало. Концентрисао би се на одговор и успех је био ту.

Или, пример Николе, такође студента: „Извесно време пред испит потпуно се обесхрабрим, низашта немам воље, као да ми није стало да положим испит. Тешко се концентришем, готово да не могу да учим. Других тегоба немам, миран сам, добро спавам... Таква стања су ми се више

МАЛО ВИШЕ СТРПЉЕЊА И РАЗУМЕВАЊА!

Страх од испита код деце најчешће је, кажу стручњаци резултат неразумевања родитеља, њихових нереалних претераних амбиција, којима обавезују и оптерећују децу.

Пример први: Студент Никола Н. желео је да поразговара са оцем о својим проблемима на факултету. Отишли су у шетњу и Никола се пожалио оцу да је запао у кризу, да га је ухватила паника од предстојећих испита. Отац га је зачуђено погледао и љутито рекао: „Имаш све, новца колико хоћеш, засебну собу, све оно што ја нисам имао, а не можеш да учиш! Не разумем зашто се плашиш..." Очигледно, уз то „све" Никола није наишао на топлину и разумевање код сопственог оца. А то му је било потребније и од засебне собе и од новца.

Родитељи често заборављају да су и они били деца, да су и они имали своје страхове. Због тога је заиста охрабрујући пример који наводи проф. др Љубомир Ерић:

„Када се Марко С. пожалио оцу да му је тешко и да страхује од предстојећег испита, овај му је, кроз смех, одговорио да је то сасвим нормално, да се сви студенти мање или више плаше и да се много не брине да ли ће положити испит. За то, рекао му је, увек има времена. Таква подршка је буквално препородила Марка С. После није било никаквих проблема..."

Разумевање родитеља, дакле, један је од веома важних предуслова да се страхови савладају.

дуљу са питањима и седне прекопута испитивача страх нестаје, као да га никад није ни било.

Марко С. студирао је књижевност и, готово по правилу увек је неколико дана пред испит осећао мучнину у желуцу, концентрација му је слабила, био је напет, нервозан. Дуго се стидео да призна да је дијареја последица тог страха, варао је себе говорећи да је покварио стомак у пута понављала, и то непосредно пред полагање испита. Кад се испитни рок заврши, постепено се све нормализује и ја сам исти као што сам увек и био..."

Управо у таквим приликама многи праве грешке кљукајући се разним лековима, верајући да им они помажу да се боље припреме за неизвесност која их чека на испиту. Јер, управо због те неизвесности и настаје страх који се зове „страх од испита". А, колико је медицини досад познато, не постоји лек који ће умирити или отклонити страх. Лекари саветују: ако се већ користе неки лекови, и то само у случајевима када је страх веома изражен, онда се ти лекови смеју узимати само под контролом лекара, никако друкчије. Иначе, лек може да буде и опасан.

Нервна температура

Разни страхови нападају човека, они од испита су такође различити, различито се и манифестују. Рецимо, студенткиња Јованка Б. уочи сваког испита добије високу температуру – готово до 40°C. Лекари су је дуго лечили од разних „обољења" и тек касније су установили да је страх од испита био тај који је повишавао телесну температуру. Тек кад би испит прошао температура би падала. То је „нервна температура", како је зову лекари.

Или, рецимо, изјава студента Бранка Ј.: „Спавам по цео дан. Уместо да учим више него обично ја не могу да учим ни два сата јер све остало слободно време проведем у спавању или у некој чудној поспаности која ме потпуно онемогућава да се концентришем и учим..." Студенткиња Нада Ч., која је код психијатра стигла у пратњи родитеља, прича: „Већ две године не излазим на испит, страх ме је. Кажем родитељима да идем на испит, а ја одем у другом правцу. Просто не могу ни да видим зграду факултета...".

Лекари су, те страхове од испита сврстали у пет категорија: трема, предиспитна напетост, испитна паника, фобија од испита и фобија од испитивача. Сваки од тих страхова, страх на свој начин и, углавном, зависи од личности самог „полагача", његове околине и од родитеља, од атмосфере на испиту па, и од самог испитивача.

Испитаник, по правилу, погрешно реагује мислећи да је предстојећи испит провера његове памети, а не провера знања из одређене области. А, знамо, нико баш не воли, да му због неуспеха на једном испиту оспоре интелигенцију. Због тога, тврде лекари, онај који креће на испит мора себе ради са тим да раскрсти. И да, до одређене границе, страх прихвати као нормалну, пропратну појаву која је саставни део живљења.

А како помоћи људима које је страх од испита у чвор завезао? Ако страх није пропраћен уобичајеним симптомима, ако помало прелази у болесно стање, ваља потражити помоћ психолога (у школи), психијатра у Саветовалишту за студенте или, неуропсихијатра у оближњој здравственој установи. Страх је нормална појава у човековом животу, нема оних који се нечега не плаше, само неки тај страх доживљавају у блажој форми док је код других то много драматичније.

Без обзира што је за успех у животу често важно какав се успех постигне на испиту, треба знати, да је цео живот испит. Полаже се и пада. Са мање или више страха. То важи за све.

Проф. др сци Љубомир Ерић, начелник психијатрије у болници „Драгиша Мишовић" у Београду:

– Увек ме је страх кад говорим за новине... Не знам како ће то све да испадне...

Петар Милатовић

УБИСТВО ИЗ МИЛОСРЂА

Према тврђењу Јана Меквина, управника здравствене службе у шкотском граду Абердину, убиство из милосрђа, такозвана еутаназија и строго планирање породице могли би, кроз десетак година, да постану неизбежан начин за спречавање тзв. „експлозије становништва" која прети човечанству. Каже, уколико се не предузму ове мере, настаће борба за голи живот!

Идеја је сулуда! – одговорили су многи који о овом проблему далеко више знају.

Еутаназија није сурови изум данашњих људи. Људи су је примењивали одвајкада, без обзира на вољу владара и народа. „Немри" у динарској области, „лапот" у источној Србији и „престеновање" у Црној Гори су некада сматрали милосрдним убиствима престарелих.

Белоруси су своје старе и изнемогле премлаћивали и бацали орлушинама.

Жртве спартанских ратника били су дефектна деца, болесни и сви слаби којима су под теретом ратничког копља клецала колена.

У Грчкој је још у сећању обичај убијања стараца. Тако су Хелени чистили грешне душе, преношењем грехова на најстарије грађане.

У старом Риму неким мудрацима био је милији смртоносан пад у реку Тибар него тешка старачка болест и изнемоглост.

У Шведској постоји оригиналан запис из 1664. о обичајима старих Нордијаца. Наочиглед и одобравање својих наследника стрмоглављивали су се низ високо стење.

У Магдебургу је пронађен само годину дана старији запис у којем стоји да је старе родитеље убијао син, а болесне слуге вешао господар.

Ескими су некада старе и болесне остављали на милост и немилост зимској хладноћи и крволочним зверима.

У неким крајевима и данас „посмрче" стављају поред мртве мајке, не би ли и оно умрло...

Многи ови сурови и срамни обичаји су нестали. Али, и дан-данас понегде у ритуалним злочинима, кажу, учествују читава села. Глас о томе тешко долази до власти.

Кад је тешка болест у питању, мишљења о еутаназији су подељена. Већина је ипак против, јер нико не може објективно да процени јачину туђе патње. А и могућности злоупотребе биле би неограничене.

Да је Пастер био присталица еутаназије, данас би беснило представљало велику опасност од куге. Многе болести биле су прво „неизлечиве", док за њих није пронађен лек.

Д. В.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

...И ЗАТО ЈЕ ИЗВЕШТАЈ ЗА ДАНАШЊУ СЕДНИЦУ ПРИПРЕМИО...

...МОЈ БРАТАНАЦ ПАЈА ПАТАК!

ПОШТО ЈЕ ОВО ПРВИ ПУТ ДА ПОДНОСИМ ИЗВЕШТАЈ, ПРЕЋИ ЋУ ОДМАХ НА СУШТИНУ...

ПРВА И НАЈВАЖНИЈА СТВАР ЗА СВЕ НАС ЈЕ ВРЕМЕ!

СТАРА ДОБРА ПОСЛОВИЦА КАЖЕ: **ВРЕМЕ ЈЕ НОВАЦ!**
Copyright © 1984 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЗАТО ЋУ ВАС ОДМАХ УПОЗНАТИ СА СУШТИНОМ ПРОБЛЕМА...

ВРЕМЕ ЈЕ **ЈЕДИНА** СТВАР КОЈУ СТАЛНО МОРАМО ДА ИМАМО НА УМУ! НЕ СМЕМО ГА ТРАЋИТИ НА...

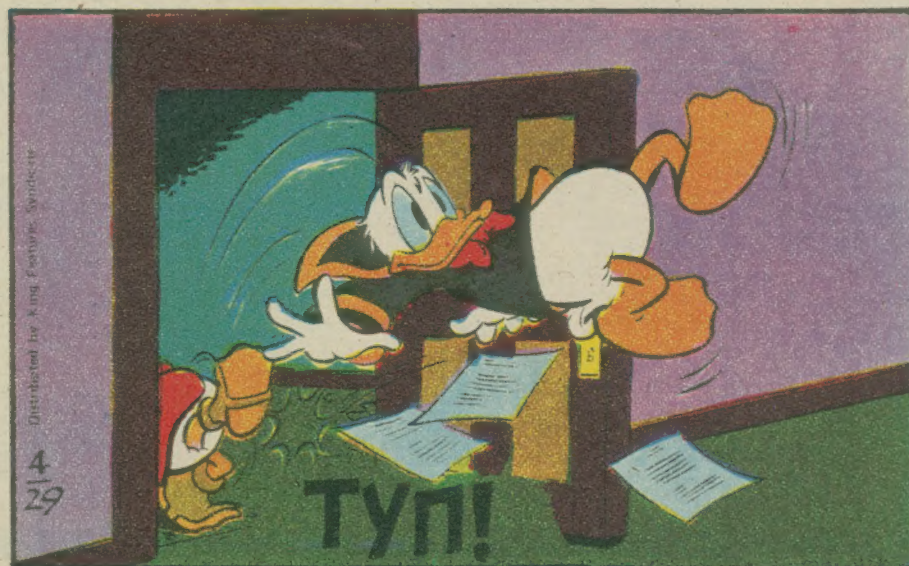
Distributed by King Features Syndicate
4/29
ТУП!

За читање наглас

ЈЕДНОРОГ

Једног сунчаног јутра човек који је седео за доручком спази коња са златним рогом како мирно пасе руже у његовој башти. Човек се попе у спаваћу собу где је његова жена још спавала и пробуди је.

– Дошао нам је једнороги коњ у башту – рече он. – Једе руже.

Она отвори непријатељски једно око.

– Једнороги коњ је митска животиња – рече она и окрену се на другу страну.

Човек полако сиђе низ степенице у башту. Једнороги коњ био је још тамо; сад је гулио купус.

– Ходи овамо, једнороги, овде имаш љиљан! – рече му човек.

Једнороги је халапљиво јео, а човек се поново попе и продрма своју жену:

– Једнороги једе љиљан! – рече он.

Његова жена усправи се у постељи и погледа га избезумљено:

– Ти си полудео! – рече. – Затворићу те у лудницу.

Њен муж је нарочито мрзео речи „полудео" и „лудница", које му је она често упућивала; због тога се за моменат замисли.

– Осветићу ти се због овога! – рече он претећи и опет одшета до врата одакле јој викну: – Има златан рог на челу.

Онда оде натраг у башту да посматра једнорогог, али овај беше отишао. Човек се спусти на траву и заспа.

Чим је муж изишао из куће, жена скочи и обуче се што је боље могла. Била је врло узбуђена, што се видело и по њеним очима. Телефонирала је полицији и психијатру. Рекла им је да пожуре њеној кући и понесу лудачку кошуљу. Кад су полицајци и психијатар дошли, она им понуди столице и рече, док су је они гледали са интересовањем:

– Мој муж је јутрос видео једнорогог коња.

Полицајци погледаше психијатра, а психијатар погледа полицајце.

– Рекао ми је да има златан рог на средини чела – засмеја се злурадо жена.

На достојанствен знак психијатра, полицајци скочише са својих столица и шчепаше жену. Имали су доста муке док су је савладали, јер се огорчено борила. Баш кад су јој натакли лудачку кошуљу њен муж уђе у кућу.

– Јесте ли ви рекли својој жени да сте видели једнорогог коња? – упита психијатар.

– Наравно да нисам – рече муж. – Једнороги коњ је митска животиња.

– То је све што сам хтео да знам – одговори психијатар. – Поведите је! – обрати се полицајцима. – Жао ми је, господине, али ваша жена је луда као весела птица.

Тако је они одведоше уз псовке и гунђање у лудницу. Муж је после тога живео дуго и срећно.

ПОУКА: Не називај другог будалом, док то није доказано.

ЏЕМС ТЕРБЕР

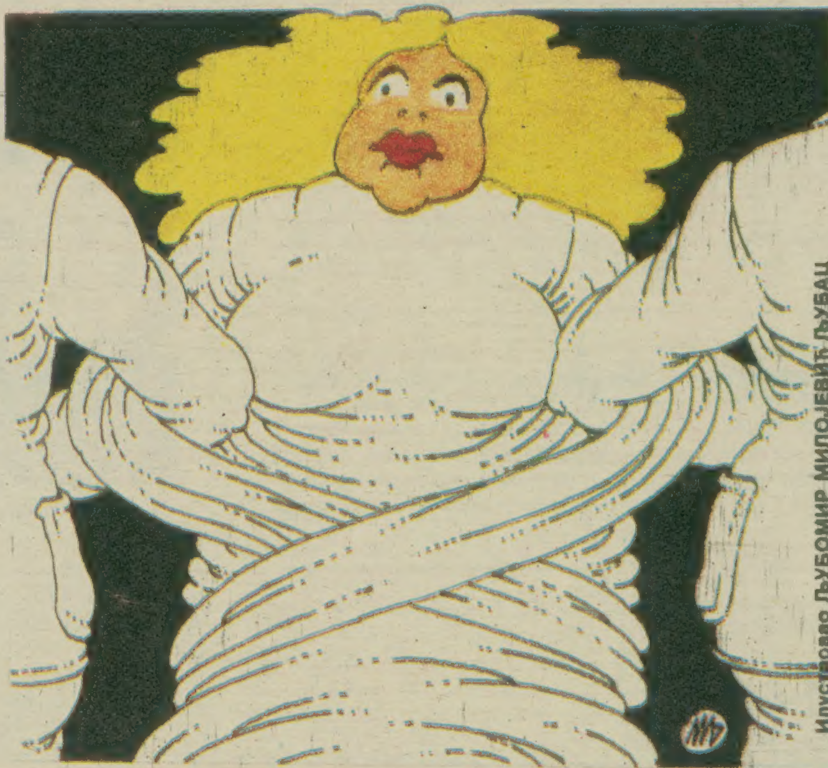
Илустровао ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

СУТРА 10. НОВЕМБРА У ТЕХНИЧКОМ МУЗЕЈУ У ЗАГРЕБУ

БРОДОГРАДИЛИШТЕ У БОЦИ

ПОСЕТИОЦИ ЋЕ МОЋИ ДА ВИДЕ МОДЕЛЕ МНОГИХ СЛАВНИХ ЈЕДРЕЊАКА, РАТНИХ И ПУТНИЧКИХ БРОДОВА, СВЕ ДО НАЈМОДЕРНИЈИХ АТОМСКИХ ЛЕДОЛОМАЦА

Колики је најмањи прави брод? Центиметар-два, не више! Такво чудо технике вероватно ће и ове године моћи да виде посетиоци изложбе која се сутра, 10. новембра, отвара у Техничком музеју у Загребу. То је, у ствари, традиционално такмичење наших бродомоделара – људи који „граде" бродове у боци или на плочи, али их праве према правим и великим узорима. Помоћу пинцета, игала, малих клешта, а често радећи под лупом (сваки бродомоделар има своју личну „тајну" технику и алат), ови заљубљеници у све што плови морима и рекама проведу и на стотине сати док не направе један мајушни брод.

Од чамаца до најмодернијих атомских ледоломаца, преко једрењака који су се прославили у историји или чувених ратних бродова, све се може направити у малом и од свега ће се понешто видети на изложби која ће бити отворена до 25. новембра. Не само што ови бродићи у свему „личе" на велике – они садрже и све делове који се виде на правом броду, укључујући чак такве „ситнице" као што су сандуци с катанцима (великим колико да стану под нокат), лилипутанска бурад или неки други терет... Пуштени у базен остављају за собом бразду као и прави брод тог облика, само умањену тачно онолико пута колико је и модел мањи! То је, уосталом, један од услова за учествовање у конкуренцији.

И ове године специјални жири доделиће три плакете, златну, сребрну и бронзану, најуспешнијим моделима. Наш лист наградиће посебним признањем учесника (до 27 година) овог необичног такмичења, а специјалном наградом најмањи модел. Награда „Политикиног забавника" је – плакета и материјал за грађење макета бродова.

М. К.

Најмањи и највећи, снимљени један поред другог, на прошлогодишњој изложби. „Велики" једрењак дело је сарајевског моделара Мухамеда Сprже, а најмањи – реморкер од само два центиметра дужине – инжењера Владимира Роботића из Загреба. Оба брода у свему су верна оригиналима.

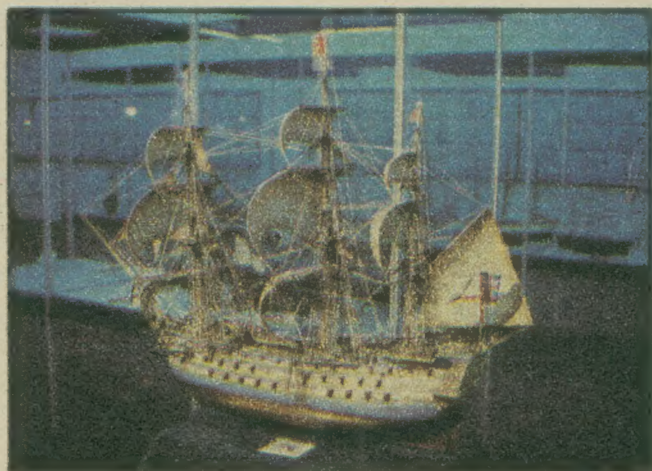

ПРИЧЕ КОСТУРА

ОПЛОНТИ, МЕСТО ИСПОД ВЕЗУВА, ИЗМЕЂУ ПОМПЕЈЕ И ХЕРКУЛАНУМА, БИЛО ЈЕ РЕЗЕРВИСАНО ЗА ПАТРИЦИЈЕ. НЕСТАЛО ЈЕ С ЛИЦА ЗЕМЉЕ ПРЕ 2000 ГОДИНА, У ЕРУПЦИЈИ ВУЛКАНА

Становнике Оплонтија није било лако пронаћи. Они су данас испод пепела, блатног наноса и хумуса, дебљине бар десет метара. Две хиљаде година после ерупције Везува и 50 година од првих ископавања, захваљујући младом италијанском археологу Антонију д'Амброзију, и Оплонти је коначно изашао на светлост дана.

Оплончани су заувек остали заробљени јер су оклевали да напусте своје домове кад је Везув 79. године „прорадио", вероватно рачунајући да ће вулкан брзо да се смири... Једну девојчицу су археолози пронашли окружену с три члана њене породице. Лежала је на боку, скупљених колена и грчевито испружених руку, у узалудном покушају да се ослободи загрљаја вреле и загушујуће еруптивне масе.

Оваквих прича има напретек, баш као и у Помпеји и Херкулануму, а казују их крхи скелети које је време готово претворило у прах.

Мајка је закаснила

Ево још једне приче из Оплонтија, од пре 2000 година. Кутију с накитом неке младе жене археолози су нашли поред кућног прага. У кутији су били сребрна наруквица у облику змије, златне наушнице, прстење и бочица за мирис. Ту су и прстенчићи за децу као и капитал породице: 200 сребрних новчића и неколико златника са утиснутим профилом императора Нерона.

Од осталих чланова породице, ни трага. Вероватно је жена имала само толико времена да окупи малишане и пошаље их некуд, заједно са оцем, трговцем вином који је у подруму пребројавао амфоре. Биле су сигурно пуне ондашњег вина „аминео" – од грожђа које је расло на падинама вулкана.

Жена се није спасла јер је закаснила. Да је кренула према Херкулануму усмртила би је бујица лаве. На путу за Помпеју угушио би је дим, кажу археолози.

Роб ослобођен – да умре

Прва добро очувана кућа у Оплонтију коју су ископали је једна велелепна грађевина, са фрескама, масивним тремовима и базеном дужине 60 метара. Откривено је чак и ко је био власник ове виле – на амфори пише његово име: Secundo Poppeae. А то уједно значи – Секондо (име), роб кога је ослободила Попеа, раскалашна супруга императора Нерона.

Оплонти је, изгледа, био бања. На улазу у Помпеју, из правца овог места, откривена је табла на којој пише: „Дођите на купање у базене Граса Фруђија. Имамо топлу и морску воду". На овом месту и данас је бања.

– Оплонти је био предграђе Помпеје, резервисано за богате патриције који су хтели лагодније да живе – каже Ђузепе Мађи, археолог који ради на ископавању Херкуланума.

Загонетка Оплонтија биће решена, али тек онда кад се открије шта представљају ископане колонаде старије од Помпеје бар неколико векова.

У овом тренутку археологе мучи још један проблем: како помирити прошлост и садашњост. Због изградње школе у непосредној близини места где су започета ископавања, постављен је армирани бетонски стуб само неколико центиметара далеко од девојчице која је узалуд покушала да умакне разјареном Везуву.

Д. В.

Помпеја у подножју Везува имала је 20.000 становника кад је уништена у ерупцији Везува у првом веку н.е. – 79. године. До сада је откопано приближно три петине града у којем се, до катаклизме, раскошно живело. Помпеја је једно од најпознатијих археолошких налазишта у свету. Остатке некад богатог привредног и културног живота чува, али у мањој мери – испод 30 метара високих вулканских наслага – и Херкуланум, римски град у напуљском заливу који је уништен кад и Помпеја.

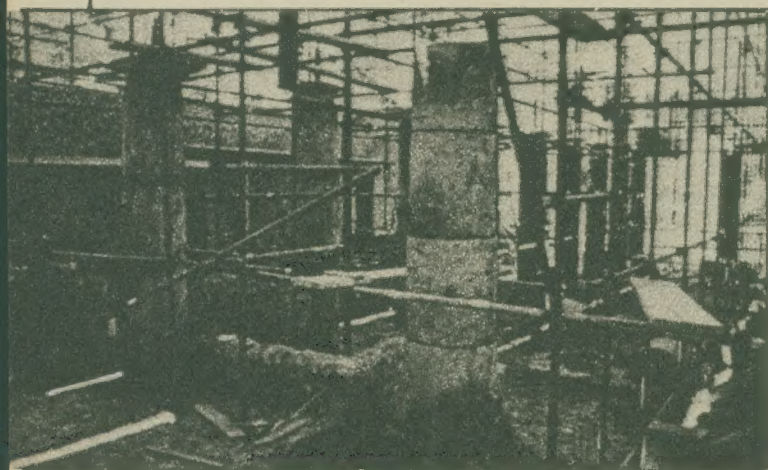

Камени стубови из пре-романског периода који наводе на закључак да је Оплонти старији од Помпеје и Херкуланума

ОПРОСТИ БОЖЕ, САМО

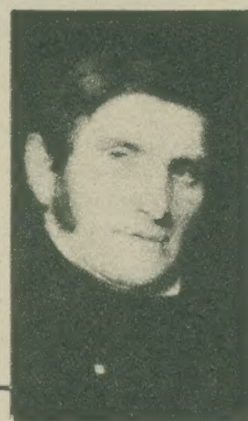

Бендиго, лично.

ОД ДВАДЕСЕТ И ЈЕДНОГ МЕЧА У КАРИЈЕРИ ИЗГУБИО ЈЕ САМО ЈЕДАН, АЛИ НИ ЗА ЖИВУ ГЛАВУ НИЈЕ ХТЕО ДА ГА ПРИЗНА. ИМАО ЈЕ ОБИЧАЈ ДА СВОЈЕ ПРОТИВНИКЕ У ТОКУ БОРБИ НЕРВИРА ДОБАЦИВАЊИМА И КРЕВЕЉЕЊИМА. ДО ТИТУЛЕ У 93 РУНДЕ

Тачно је да је Вилијем Томсон звани Бендиго својевремено био најпознатији боксер Велике Британије, да је два пута освајао шампионску титулу земље, тачно је и да је често долазио у сукоб са полицијом, а истина је и да је двадесет и осам пута завршавао у казнено-поправном дому.

Није тачно, као што се из црквених књига да видети, да је, као што је волео да тврди, био један од тројки тате Томсона (који је, иначе, заиста имао двадесет и једно дете), па ни то није тачно да од двадесет и једног меча није изгубио ни један, као ни његово уверавање да га током целе каријере у рингу нико никада није јаче млатнуо и да ни из једне борбе није изашао с масницом на оку.

Тачно је, међутим, да је у своје време Бендиго био велики боксер и велики хвалисавац.

Навијачи – „Нотингемска јагњад"

Каријеру је почео 1832. у доба када је у боксу било мало правила осим правила да правила готово нема и да се противници боре за новац. У првих дванаест месеци каријере поразио је сву деветорицу противника. Свуда га је пратила група ватрених навијача, углавном месара и касапских помоћника, његових верних другова из родног Нотингема који су се убрзо прочули као „Нотингемска јагњад".

Подршка нотингемских јагањаца није се увек ограничавала на пуко урлање и навијање: дешавало се да је они, кад би борба пошла током који им није одговарао, на силу прекину или да своје незадовољство тољагама искале на судијама. За време борбе са славним Бенџамином Каунтом 1839. „јагњад" се до те мере разјарила када је Каунт њиховог миљеника сатерао у ћошак, да су исекли конопце око ринга.

Што се полиције тиче, она је боксерске мечеве или растурала или се правила да за њих не зна, а организатори су их, сигурности ради, приређивали подаље од већих места. Тако су навијачи мирне душе могли да се кладе, а боксери до изнемоглости млате.

Број рунди у професионалном боксу данас је ограничен на највише петнаест. Ни Бендигови мечеви у почетку нису трајали дуже од једанаест до дванаест рунди, али је већ 1835. меч са извесним Вилијемом Лунијем трајао 99 рунди, односно два сата. Победио је Бендиго.

У РИНГУ, ПРЕ ЈЕДНОГ И ПО ВЕКА

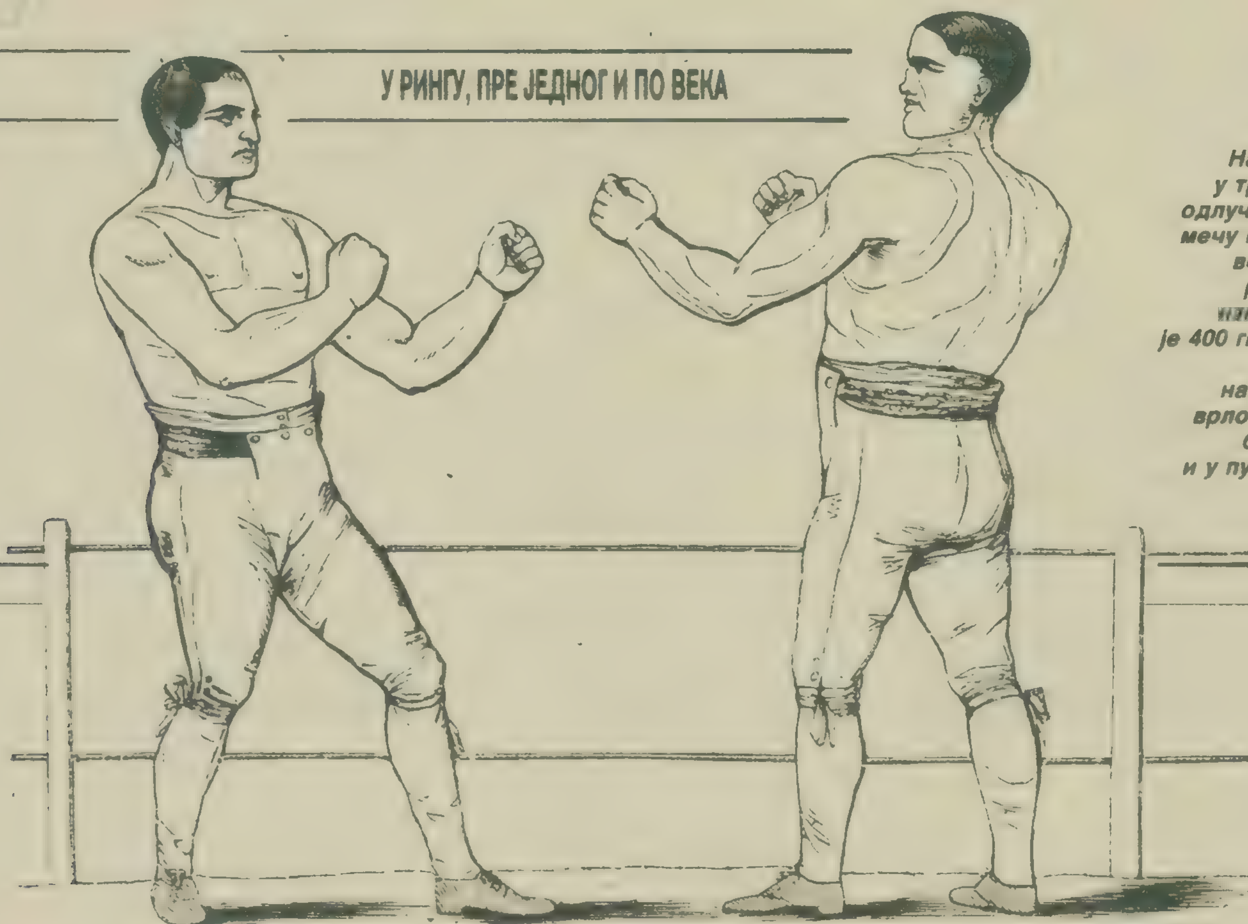

Награда у трећем, одлучујућем мечу између вечитих ривала износила је 400 гвинеја. Сем на рингу, врло бурно било је и у публици.

ДА ИХ ПРЕМЛАТИМ

THE Sportsman's Magazine of LIFE IN LONDON

No. 12. FOR THE WEEK ENDING AUG. 16, 1845.

THE RIVAL CHAMPIONS.

Шампиони у фраку. Месец дана пре меча сви већи листови у земљи почели су да пишу о предстојећем догађају. Кад је за то дошло време, Каунт и Бендиго их нису разочарали: тукли су се у деведесет и три рунде, више од два сата.

Осим што је волео да се хвали како је најбољи у бар још пет до шест спортова, Бендиго је имао по своје противнике незгодну особину да их у току борбе изазива добацивањима, кревељењем и сличним понашањем.

Пошто је за четири године поразио све противнике с којима се срео, Виљема алијас Бендига од шампионске титуле је делио само још један човек: Бен Каунт. Надметање за титулу шампиона између њих двојице трајало је десет година у току којих су одржане три историјске борбе.

Бендиго је био висок 175 центиметара, тежак нешто мање од 74 килограма. Његов ривал био је виши и тежи: 188 центиметара, 88,5 килограма.

Пао сам, али случајно

Прву борбу која је 21. јула 1835. одржана у Еплби Хаусу и двадесет и пет фунти награде Каунт је изгубио у двадесет и трећој рунди. Пошто су четири године скупљали снаге за следећи окршај, љути противници састали су се други пут 3. априла 1839. у Скипворт Комону: Бендиго је претрпео први и једини пораз у каријери и изгубио сто фунти награде. Изјавио је после да су судије, публика и цео град били пристрасни, а што се њега тиче – пао је, али сасвим случајно...

„Лав из Нотингема", како су га поносни суграђани прозвали, наставио је да се бори и успут задивљује пријатеље и навијаче свим и свачим, па чак и превртањем преко главе што га је марта 1840. стајало тешке повреде колена због које две године није ступио у ринг.

Деветог септембра 1845. заказана је трећа, одлучујућа борба између вечитих ривала, Каунта и Бендига. Иако је учињено све што је могуће да се ред и закон очувају, „мирни грађани су малтретирани, чињена су најтежа недела над особама и власништвом... а судије у више наврата излагане претњама које би обесхрабриле и најодважније..."

После више од два сата пестничења и деведесет и три рунде меч је завршен победом Бендига. Шампионска титула поново је била његова.

Бендиго се последњи пут борио јуна 1850. у близини Мајлдхол Стејшна. Шампион је тада имао тридесет и девет година, његов изазивач, Том Педок, тринаест година мање. Две недеље после победе над Педоком, Виљем Томсон Бендиго објавио је како се повлачи са ринга.

Бендиго је умро, живео Бендиго!

Некадашњи „лав" се пропио и због изгреда које је у пијаном стању правио, двадесет и осам пута доспео је у затвор. После две године бесомучног пијанчења случајно је чуо једну проповед у цркви и, од тог дана – постао је заклети трезвењак и фанатични верник који је о свом преображењу често говорио на скуповима своје нове браће.

Дешавало се да на те скупове дођу и стара „браћа", „јагањци" који су га се сећали док је још био „најпорочнији човек у Нотингему". Пошто би неко време стрпљиво подносио њихова добацивања, преображени Виљем Томсон прво би затражио опроштај од Свемогућег, а онда са проповедаонице сишао у публику да се на некадашњи начин обрачуна с дрзницима.

Умро је, не баш као „лав", 23. августа у Нотингему: пао је низ степенице, сломио три ребра.

Сахрана је, међутим, била одговарајућа, бурна. Испратиле су га хиљаде људи, међу њима и један самозвани проповедник који је одпрве скренуо на себе пажњу витлајући кишобраном над главама присутних. Проповедника су без много церемонија удаљили са скупа када је кишобраном збацио цилиндар са главе човека који је држао посмртни говор.

Иако је и пре и после било већих боксера, сећање на Бендига живи и данас, пре свега у његовом родном граду. Његово име носе нотингемско пиво и паб (крема) из истог града; по Бендигу се зове и велика годишња трка коња. О њему су написане биографије, испеване баладе и песме од којих је најпознатија песма сер Конана Дојла, творца Шерлока Холмса, „Бендијева проповед".

Године 1891. град Сандхерст у Аустралији променио је име у Бендиго, највероватније захваљујући морнару Бену Холу, иначе из Нотингема, који је у поточићу коме је дао шампионово име 1852. године пронашао први грумен злата. Тридесет хиљада копача који су се сјурили у тај крај да и сами окушају срећу подигли су град који се и дан-данас зове Бендиго.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

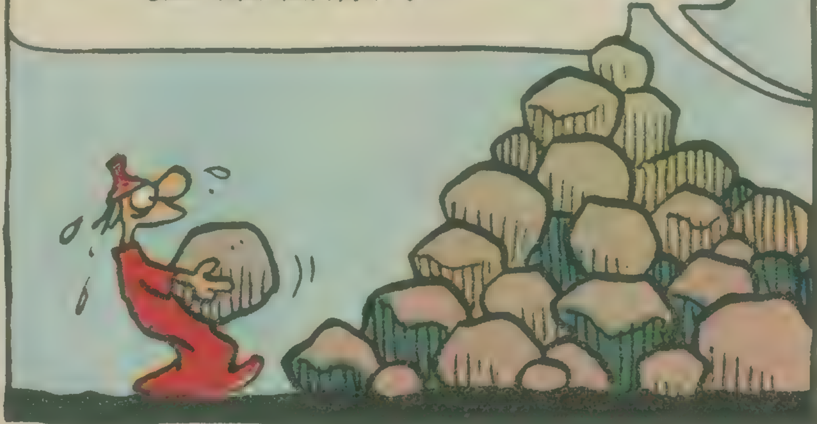

НА ДНУ АТЛАНТИКА

НИКАД СА ТОЛИКЕ ДУБИНЕ НИЈЕ СПАСЕНО НИЈЕДНО ЉУДСКО БИЋЕ: МАЛИНСОН И ЧЕПМЕН СУ ТО ДОБРО ЗНАЛИ

Било је девет часова ујутро, 29. августа 1973. кад се мини-подморница „Писцес III" спустила на дно Атлантског океана, 150 морских миља (270 километара) југозападно од ирског града Корка. Њome су управљали Роџер Малинсон и Роџер Чепмен. Задатак им је био да укопају у земљу један део тек постављеног прекоокеанског телефонског кабла.

Уже је пукло

Кад су обавили посао, јавили су матичном броду да се спремају за излазак на површину, што је требало да траје око 30 минута. Када је подморница изронила, један гњурац је похитао у гуменом чамцу да закачи уже за њу како би матични брод могао да је вуче.

Одједном, гњурац је почео да шаље сигнал за сигналом. Нешто није било у реду. Таласи су омотали уже око кваке на спољним вратима у задњем делу, врата су се отворила и више од тоне воде ушло је у подморницу. То је било довољно да „Писцес III" почне да тоне пре но што су Малинсон и Чепмен успели да изађу. Они су се налазили у херметички затвореној кабини.

Подморница се спустила више од 50 метара, колико је било дуго уже. Ту се за тренутак зауставила, а онда је уже пукло. Ништа више није могло да је задржи и тонула је све дубље.

На дубини од 473 метра подморница је крмом додирнула дно и ту застала. Ударац није био јак; „Писцес III" се просто загњурила у песак. Два човека су прегледала унутрашњост подморнице: била је неоштећена. Али, уређај за уклањање угљен-диоксида из подморнице готово да није радио, а резерве кисеоника биле су мале.

Чепмен је о томе преко радија обавестио контролора Ралфа Хендерсона.

Требало је најхитније довући две подморнице, „Писцес II" и „Писцес V" које би зарониле до угрожене „Писцес III".

Али, једна се налазила негде у Северном мору, између Британије и Норвешке, а друга код Халифакса у Новој Шкотској! Одмах је наређено бродовима да отплове до њих.

Међу спасиоцима је владала забринутост. Нису знали како да дигну подморницу. За свега један сат, инжењери су направили куку са два крака, која се отварала и затварала као кишобран. Затворена, могла би да се угура кроз спољна врата, тада би се отворила, и тако би се подморница закачила и вукла.

На дну Атлантског океана, Малинсон и Чепмен су забринуто пребројавали остатак намирница и воде. Седели су један до другог, да се угреју. Температура је износила само 10 степени, а влажност ваздуха преко 90 одсто.

У ноћи између четвртка и петка, стигао је брод са подморницама и усидрио се тачно изнад потонуле „Писцес III". У 2,14 почела је да се спушта „Писцес II", која је носила куку са два крака и јако синтетичко уже.

Кад су били на дубини од око 375 метара, Дарси и Браун који су управљали подморницом, чули су неки чудан звук. Пуцале су карике за које је било привезано уже за спуштање. Морали су да се врате на површину.

Убрзо је заронила „Писцес V". И опет невоља: пуна два часа је узалудно кружила – њен акустички уређај никако није могао да открије подморницу. Најзад, наређено јој је да изрони како би се проверили електронски уређаји. Том приликом техничари су нашли да жироскоп скреће за читавих осамдесет степени.

Почиње бура

Кад је ово поправљено, „Писцес V" је поново заронила и, два и по часа касније, приближила се потонулој подморници. Требало је још пола часа да закачи уређај за дизање. Али, у тренутку кад је почела да затеже конопац, јака водена струја је откачила куку. Сви покушаји да се кука поново убаци кроз врата подморнице остали су узалудни.

Горе на површини владала је бура. Техничари су грозничаво радили на оправци „Писцес II". Нико није спавао већ скоро 60 часова. А на дну океана, Малинсон и Чепмен су чекали дрхтећи од хладноће. Обојицу је мучила и страшна главобоља, последица нагомиланог угљен-диоксида у подморници.

У 20 часова „Писцес II" је најзад заронила. Али, ни сад нису имали среће: Дарси и Браун су чули алармни уређај како бесомучно завија и били принуђени да изроне.

Стручњаци су последњим снагама прионули на посао да отклоне квар. Рано у суботу, последњег дана кад су људи још могли бити спасени, „Писцес II" је поново заронила.

За свега педесет минута Дарси и Браун су успели да приђу подморници и убаце кроз отворена врата двокраку куку.

Малинсон и Чепмен су знали да се сад одлучује њихова судбина.

Чим је кука била повезана са електричним чекрком на броду, дошло је дуго очекивано наређење: „Дижи!" Било је тачно 11.50 часова. Непокретна подморница, заривена у песак, одједном се затресла.

Чекрк је престао да се окреће кад је подморница стигла на 18 метара испод узбурканe површине. Са брода је спуштен ронилац Роберт Хенли да закачи конопац за други крај подморнице.

Најзад је „Писцес III" изронила из воде. Малинсон и Чепмен су изишли на светлост дана после 76 часова проведених на дубини из које нико пре њих није изашао.

Р. П.

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

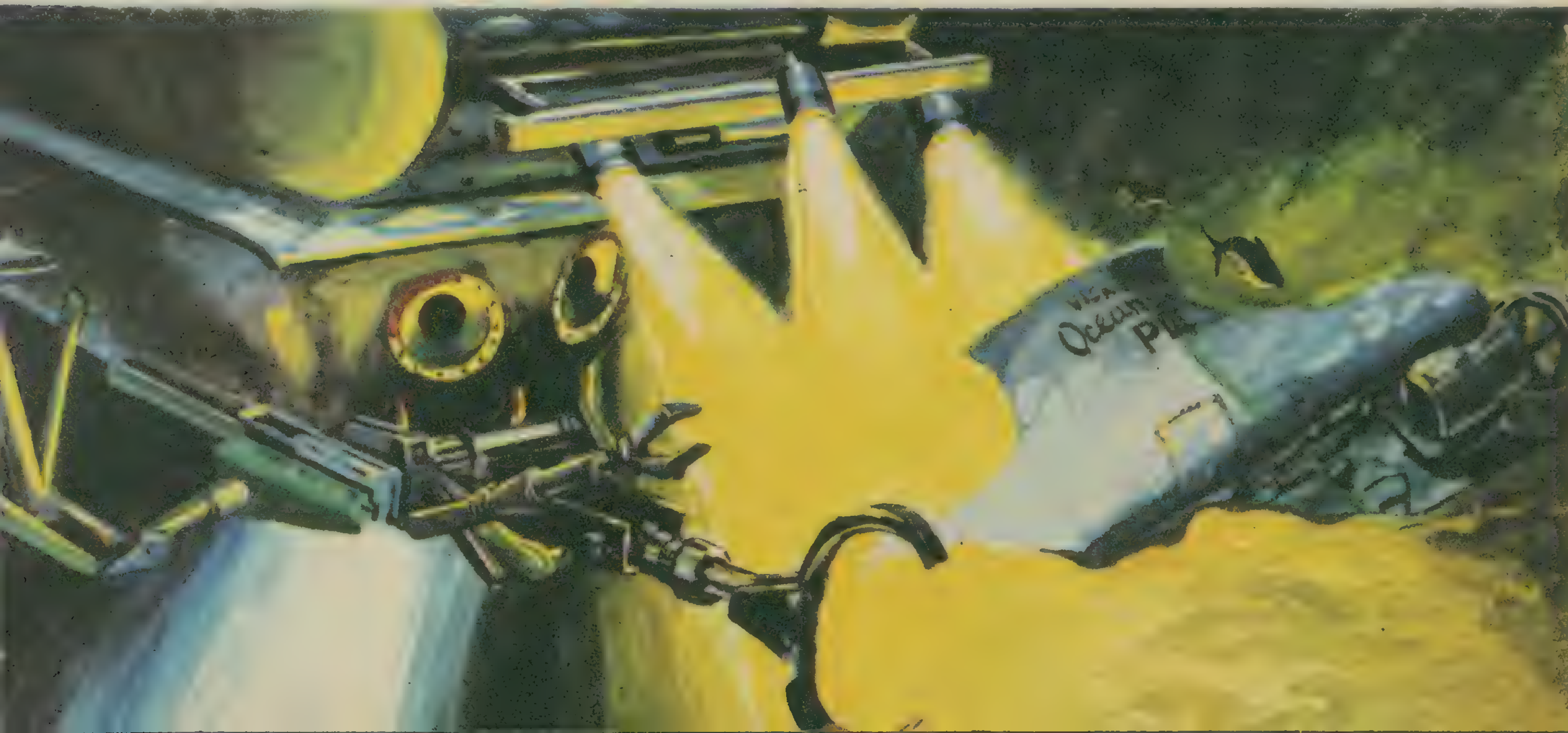

КАД СЕ УЗ ЂАКОНИЈЕ, СВИРКУ, ПЕСМУ – И ИГРАЛО

Играчи који су обележили наш век: Рудолф Нурејев, Васлав Нижински, Фред Астер.

Илустровао НЕНАД МИЛИЋЕВИЋ

МУШКЕ БАЛЕРИНЕ

– ЧЕСТО ПО НОВИНАМА ЧИТАМ ВЕСТИ О ВЕЛИКИМ БАЛЕТСКИМ ИГРАЧИМА РУДОЛФУ НУРЕЈЕВУ И МИХАЕЛУ БАРИШЊИКОВУ. ЧИНИ МИ СЕ ДА СЕ О БАЛЕРИНАМА ДАНАС МАЊЕ ГОВОРИ И ПИШЕ. ЗНАЧИ ЛИ ТО ДА СУ ИГРАЧИ ВАЖНИЈИ ИЛИ СУ САМО ПОПУЛАРНИЈИ. А КАКО ЈЕ НЕКАД БИЛО – ПИТАЛА НАС ЈЕ ЈЕДНА БИЉАНА ИЗ БЕОГРАДА

У овом тренутку играчи, посебно Нурејев и Баришњиков (обојица руског порекла, сада живе у САД), у врху су популарности. Обојица су успела да освоје и балетске стручњаке, а и гледаоце. Само, како то обично бива, и Рудолф и Миша су занимљиве личности и примећују се било где да се појаве. Фото-репортери су увек спремни да сниме Баришњикова како игра у чувеној њујоршкој дискотеци или Нурејева кад се појави у неком од ресторана.

Ни један ни други, по играчким квалитетима, нису бољи од балерина, нити се таква поређења могу правити. Од играчица Маргот Фонтејн је на исти начин изазивала буру (говоримо само о последњој декади) где год би се појавила и шта год би урадила. Маргот је једна од ретких балерина која се усуђивала да игра и после педесете. На балетској сцени двадесетог века од играча зависи да ли ће се издвојити и „освојити" свет.

А како је било на почецима?

За време Медичија, у доба италијанске ренесансе, гостима на двору су приређиване раскошне забаве које су трајале по пет, шест сати. За то време, није се само јело. Ту су се окупљали врсни музичари, говорила се поезија, појављивали су се пантомимичари, играло се. Израда сценографије је трајала по неколико дана. Декоре за неке од тих забава урадио је и славни Леонардо да Винчи.

Када је Ђан Галецо Сфорца, војвода од Милана, 1489. дошао са младом изабраницом срца свог – Изабелом Арагонском у Тортону, организован је банкет. За гозбу се побринуо богаташ Бергонцио ди Бота. На том пријему је, између осталог, изведена и игра на тему легенде о златном руну. То је уједно био и први балет (још увек заснован на елегантним дворским плесовима). Ипак, за историју ове игре можда је важнији балет изведен 15. октобра 1581. јер је о њему остао писан документ. Одиграла га је трупа „Балет комик де ла реин" за време владавине Катарине Медичи која је постала краљица Француске.

Ову игру описао је кореограф Катарине Медичи – Балдазарино Белгиохосо. „У некој врсти геометријског аранжмана неколико особа игра заједно праћено музиком, стварајући хармонију покрета и мелодије."

Почеци балета важни су јер су се у свим улогама појављивали мушкарци. У зависности од личности коју су игром оживљавали облачили су дугачке сукње или панталоне. Тада се заиста могло рећи да су играчи били важнији. Како и не би кад су били и једини.

Балет „напушта" двор и одлази у ширу јавност тек 1632. док се професионалне балерине јављају тек крајем 17. века. Ни онда оне нису личиле на данашње играчице, једноставно зато што су играле у ципелама са петом и биле спутане дугачким хаљинама. Временом ће обући патике и скратити сукње.

Од оног тренутка кад су балерине заиграле на позорници, много времена је требало да прође да партнери изађу из њихове сенке. Док су оне лепршале по сцени, мушкарци су били ту само „да им се нађу", да их придрже. Играчице су владале позорницом читав један век. Готово се помислило да је ово постала само женска игра.

Почетком овог века појављује се Сергеј Ђагиљев који са својом трупом руских играча почиње да гостује по Европи и САД. Иако је главна звезда балетских сцена и даље била балерина – славна Ана Павлова – играчи се полако издвајају.

Ђагиљев је окупио чувене кореографе и играче, сценографију је поверавао авангардним сликарима, између осталих и Пикасу, музику су компоновали Стравински, Равел, Прокофјев. Њиховом сарадњом настала су дела која се убрајају међу највећа у историји балета: „Жар птица", „Петрушка", „Посвећење пролећа"...

Премијера балета „Посвећење пролећа" Игора Стравинског претворила се, међутим, у један од највећих неуспеха који балет и музика памте. Од првих тактова салом је прострујао жагор, а онда су се зачули звиждуци, чак и увреде. За неколико минута музика се више није чула у хаосу који је завладао. Публика се бунила, то што види и чује то је нешто ново, чудно, дрско. Дело је некако било изведено до краја, али битка је била добијена.

Играч који ће „вратити" мушкарце на сцену био је Васлав Нижински. Чак и после смрти остао је инспирација кореографима. Морис Бежар, пореклом Белгијанац, седамдесетих година је створио балетску фантазију „Нижински – божји кловн". За мало играча се каже да су били генијални. За Нижинског се сви слажу да је био највећи међу великанима.

Нижински је на неки начин отворио врата, и то широм, играчима. Они постају популарни као фудбалске звезде, глумци или рок-певачи. Докле ће трајати та доминација мушкараца на балетској сцени? Питање је, у ствари, да ли ће се појавити имена која ће успети достојно да замене Нурејева, Баришњикова или Фреда Астера?

Весна Софреновић

БАБЕ СУ У ПРАВУ

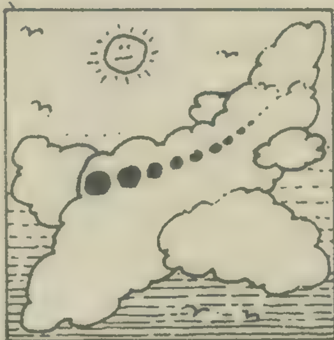

Колико сте пута слушали од старијих људи како је у њихово време све било боље и лепше, све па и време. А неке бабе чак тврде да киша сада чешће пада зато што авиони стално лете небом тамо-амо. Иако ово мишљење на први поглед звучи крајње ненаучно, изгледа да у њему има зрна истине.

Сарадници Метеоролошког института САД су пуних седам година помно пратили свакодневне временске прилике и утврдили да бели траг који остаје иза млазног авиона може да доведе до стварања облака, промене температуре и влажности ваздуха. Ови трагови настају зато што се издувни гасови реактивних мотора на великим висинама у судару с хладним ваздухом кондензују, стварајући облаке. Они ка Земљи пропуштају мање Сунца и спречавају да се ноћу Земља хлади. А све то утиче на промену климе. ■

УПОЗНАВАЊЕ НАОПАЧКЕ

Када су Немци окупирали Холандију у другом светском рату, холандска влада у изгнанству, на челу с председником Дирком де Хером, изабрала је Лондон за своје главно седиште. Председник Де Хер једва је натуцао енглески и при првом сусрету са британским премијером **Винстоном Черчилом** поздравио га једним веома срдачним „гудбај" (збогом).

– Господине – одговорио му је Черчил – био бих пресрећан када би сви политички састанци били тако кратки и садржајни. ■

УПУТСТВА ПРИМЉЕНА, А ДРАМА?

Познати енглески драматичар Џорџ Бернар Шо славан је и по томе што је уз свако своје дело писао бескрајно дугачка упутства за глумце и редитеље из силног страха да га не протумаче погрешно.

Неколико дана пошто је једном лондонском позоришту послао рукопис драме „Враћање Метузалему", педантни Шо је редитељу Лоренсу Ленгнеру послао телеграм:

„Јесте ли добили моја упутства?"

„Упутства примљена. Надамо се да ће се и представа давати толико дуго", гласно је телеграфски одговор. ■

САТ КОМЕ КРОМПИР ДАЈЕ СНАГУ

Ако вам је преко главе батерија коју непрестано морате да купујете и мењате, онда слушајте транзисторе на кромпире.

Електронски техничар из Северне Каролине Бил Борст се, додуше, још није позабавио транзисторима, али је зато направио сат који ради на два кромпира. У сваки од њих Борст је зарио по један метални завртањ, а ови су, опет, повезани са дигиталним читачем. Један завртањ је од бакра, други од цинка. Ове две врсте метала различито реагују на киселину коју кромпир садржи и тако изазивају хемијску реакцију која даје електричну енергију. Сваки Билов кромпир даје по 0,85 волти, а сатном механизму је за рад потребан један и по волт.

За сада сат који ради помоћу кромпира има само Билова ћерка, али се Бил нада да ће се нека компанија заинтересовати за масовну производњу његовог изума, уредно упакованог у плексиглас.

Бил тврди да би сатови могли да нам раде и на јабуке, поморанџе, лимунове, парадајз или лук, с тим што је кромпир у односу на њих у великој предности: на собној температури најдуже остаје свеж (четири недеље). ■

ПОД ТРИ КЉУЧА

Узорак килограма, прототип јединице за тежину у облику ваљка од платине и иридијума који је 1889. године усвојила Генерална конфедерација за тежине и мере, чува се у Севру крај Париза испод три стаклена звона по строго утврђеном ритуалу из 19. века. Сеф у којем се налази обезбеђен је са три катанца, а по један кључ имају само: директор Центра за тежине и мере, председник Међународног бироа за тежине и мере и главни француски архивар.

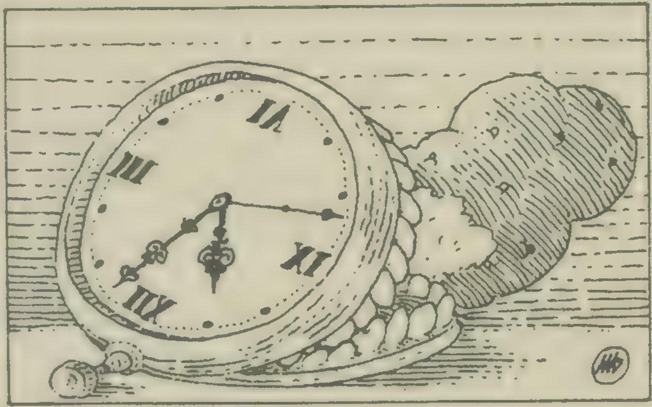

КАКО СЕ ЖЕНИ ВАТРОГАСАЦ

Док су се ватрогасци носили с пожаром, невестина мајка је нервозно цупкала напољу. Млада је кроз заштитни, противпожарни вео умилно изговорила судбоносно „Да" помало нервозном велечасном Вилу Грифиту. Церемонија је окончана у рекордних пет минута и 40 секунди. Никакво чудо: одвијала се у запаљеној кући.

– Било је далеко топлије и задимљеније него што сам очекивала – изјавила је новопечена госпођа Дил, пређе Черил Бун – пошто је бацила венчани букет који је, уз ватрогасно црево, грчевито стезала у истој руци за све време церемоније.

Дрвена кућица која је у оквиру редовних вежби ватрогасне бригаде града Џексонвила на Флориди намерно запаљена, срушила се уз тресак и кишу варница свега минут пошто су се младенци пољубили и изашли напоље.

Чему овакво, ватрено, венчање? Тако га је замислио младожења Ралф, ватрогасац по занимању. ■

Драгоцени ваљак дира се у ретким приликама када га треба упоредити са другим, мање племенитим, килограмима. Али, ни тада га не дотичу људске руке: ваде га нежно нарочитим клештима обложеним најмекшим сомотом. При том ни у сну не сме да се очеше о нешто – и најтананији слој атома који би се скинуо смањио би му идеалну тежину и учинио га неупотребљивим. ■

ЊЕГОВА СВЕТЛОСТ

За време ноћне пловидбе по узбурканом мору и магли капетан брода угледао је нешто што је личило на светла друге лађе која иде право на њих. Одмах је наредио да се светлосним сигналима пошаље порука: „Промените курс за десет степени према југу".

Одговор је гласио: „**Ви** промените курс за десет степени према северу".

Капетан је поново сигнализирао: „Ја сам капетан, зато **ви** промените курс за десет степени према југу".

Одговор: „Ја сам морнар прве класе – промените правац за десет степени према северу".

Ово је толико разјарило капетана да је својеручно послао следећи сигнал: „Ја сам ратни брод – промените курс за десет степени према југу!"

Одговор: „А ја сам светионик – промените правац за десет степени према северу!" ■

ХЕРОЈ ПО НАЛОГУ

ЈУНА 1982. НА НОРМАНДИЈСКОЈ ОБАЛИ КОД СЕЛА БРИНЕВАЛ СВЕЧАНО ЈЕ ОТКРИВЕНА БРОНЗАНА ПЛОЧА – ЗА СЕЋАЊЕ НА ЈЕДНУ ОД НАЈСМЕЛИЈИХ АКЦИЈА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ. ОВО ЈЕ ПРИЧА О ЈЕДНОМ ОД 119 ЉУДИ КОЈИ СУ У ЊОЈ УЧЕСТВОВАЛИ

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

Дакле, воднике Кокс – рече заповедник ескадриле Виктор Тејт, толико љубазно да читава ствар нипошто није мирисала на добро – добровољно сте се пријавили за опасну операцију?

Двадесетосмогодишњи радио-механичар, водник РАФ-а Чарлс Кокс, у ставу мирно, запрепашћен, одговори

– Нисам господине заповедниче

– Необично. Доставили су ми ваше име... Па, хоћете ли да се пријавите? Не могу да вам кажем о чему се ради, али вам обећавам да имате прилично добре изгледе да извучете живу главу

Човеку који је, као Кокс 1940. добровољно ступио у Краљевско ратно ваздухопловство само зато што је израчунао да му се то исплати, понуда није звучала претерано примамљиво. Као добровољцу, уз то још и радио-телеграфисту РАФ му је плаћао пет шилинга дневно. Да је чекао да га регрутују, добијао би пишљива два шилинга

Сада су од њега тражили да постане херој

– У реду господине заповедниче – рекао је више да би окончао мучан тајац – пријављујем се добровољно

Ватрено крштење

Четири недеље касније првих минута 28. фебруара 1942. Чарлс Кокс се у друштву деветорице падобранаца обрео у трупу авиона типа „вајтли". Летели су у правцу окупиране Француске

Док су у ниском лету надлетали обалу Нормандије, а немачка противавионска паљба парала небо свуда око њих. Коксу није било ништа лакше од помисли да у операцији учествује још 110 падобранаца и једанаест „вајтлија"

Испратио је погледом петорицу падобранаца испред себе, а онда и сам полетео ка дебелом снежном покривачу на рту изнад села Бриневал

За појасом је имао револвер и нож, у комбинезону скривено сечиво тестере за сечење метала, француске новчанице, марамице са одштампаним мапама Француске и Шпаније. Адресе француског и шпанског „човека за везу" знао је напамет

За њим је на земљу пао метални контејнер са алаткама за сечење метала длетима, полугама: комплетна провалничка опрема, управо оно што му је било потребно за посао који је дошао да обави. Док више од сто падобранаца задржава Немце, Кокс се уз помоћ једног официра и четири инжењерца спремао да их опљачка

Што мање зна, мање ће одати

Идеја за препад на Бриневал родила се када је у руке помоћника ваздухопловне обавештајне службе доспео један ваздушни снимак нормандијске обале на коме се видео објекат необично сличан цинковној здели: радар. Британци су већ доста знали о немачким радарима, али кад би могли једног да украду! Можда би тако успели да открију како да радаре ометају или чак „хране" лажним подацима

Винстон Черчил је одобрио операцију. Заповедништво је поверено мајору Џону Фросту. Требало је још пронаћи човека који ће обавити најважнији део посла. Пријавили су се многи, али су одбијени зато што су знали или исувише мало или исувише много. Био је потребан човек који зна таман толико да разликује битне делове радара од мање важних, и који ће их демонтирати и донети натраг. Водник Чарлс Кокс савршено је одговарао ономе што су тражили

Око 140 метара ка унутрашњости копна, иза радара (кодирани назив „Хенри"), уздизала се велика зграда, а у шуми иза ње била је групица сељачких кућа, где су се Немци сместили

Писак пиштаљке разбио је тишину: знак за јуриш. Праћени штектањем митраљеза, Кокс и његови људи појурили су ка „Хенрију" проклињући тежину дрвене кутије с точковима у коју су потрпали алат. Само што су дотрчали до „Хенрија", из кућа су се огласили немачки митраљези

Кокс је одмах запазио како је читава инсталација мудро направљена од делова који се лако скидају и поправљају. То је уједно олакшавало и његов посао. И док је ужурбано одвртао завртањ за завртњем није могао а да не примети како прави меци не фијучу као у филмовима. Пре би се могло рећи да шапућу. Сећаће се тог звука читавог живота

Не силазите, наших нема!

Немачка паљба постајала је све тежа и прецизнија, а на путу из правца Авра видели су се фарови возила која су довозила појачање

Мајор Фрост издао је наређење да се сви повуку на плажу, око 650 метара даље, где је требало да их чекају десантни чамци који ће их пребацити до бродова. Кокс и његови помоћници утоварили су свој плен у колица и кренули низ процеп у литици

Неколико минута касније, иза леђа су зачули снажну експлозију: они из заштитнице су, дакле, обавили свој посао. Бацили су „Хенрија" у ваздух, да непријатељ поверује да су Британци извели само обичну диверзантску акцију и ништа више

На пола пута до плаже засули су их меци. Један је окрзнуо врх Коксове чизме и он је стао као укопан. У истом тренутку одоздо са плаже, неко је довикнуо

– Не силазите наших још нема!

Операција је кренула наопако. Још док су надлетали обалу, два бомбардера била су погођена и пилоти су изгубили правац, због чега је двадесеторо људи, од којих је половина требало да обезбеђује плажу, искочило готово километар даље него што је било предвиђено; да се придруже осталима морали су да се пробију кроз село које је врвело од Немаца.

Очајнички план

До Кокса су прво допрли поклици за јуриш, а онда су се на супротном обронку проломиле и експлозије граната. Значи она, двадесеторица су ипак успела да се пробију и с леђа нападну Немце у рововима иза куће. Пут ка плажи био је отворен и кренули су за војником са детектором за мине. Од бродова ни трага

Шћућурени иза стена напето су зурили у измаглицу гледајући рибарски чамац на жалу

Из магле су одједном изронили прамци шест десантних чамаца и сви су појурили ка њима. Немци су отворили ватру, али су се и са десантних чамаца огласили митраљези. У гужви, упутства која су са чамаца извикивали преко звучника нико није чуо

Нису веровали да су се извукли ни када су их са чамаца пребацивали на топовњачу. Кокс је само помислио да му је то прво путовање бродом и како ће му највероватније бити мука. Као врећу сручили су га на капетанов кревет. Када се пробудио, били су у Портсмауту

На основу делова које је старији водник Чарлс Кокс демонтирао, британски стручњаци су упознали немачку радарску технологију и, што је још значајније открили како да ометају немачке радаре. То откриће биће врло брзо и практично примењено

Немци су после ове операције све своје радарске инсталације окружили бодљикавом жицом. Испод жице расла је трава захваљујући којој су се на земљи, гледано из авиона, јасно оцртавали кругови, тако су пилоти РАФ-а лако откривали тачне положаје немачких радара

У недељама које су претходиле чувеном искрцавању у Нормандији, бодљикаве жице и кругови траке омогућили су савезничким бомбардерима да униште један по један немачки радар. Намерно је поштеђено свега неколико радарских инсталација и то само зато да се преко њих Немцима подметну лажне информације о искрцавању

М. И.

ПИШЕ: CASTELLI ЦРТА: TACCONI

МАЧ КРАЉА АРТУРА

Постоји једно место у Лондону које веома привлачи туристе -Хајд парк корнер, где се држе бескрајни говори...

ЕСКАЛИБУР, МАЧ КРАЉА АРТУРА, СИМБОЛ БРИТАНСКЕ МОЋИ...

...ПРОДАЈЕ СЕ ЈАВНО! НАШУ НАЦИЈУ ЋЕ ЗБОГ ТОГА СНАЋИ НЕСРЕЋА!

АХ, ТИ ЕНГЛЕЗИ!

ПИТАМ СЕ ЗАШТО ПРОДАЈУ НА ЛИЦИТАЦИЈИ ТАКВУ РЕЛИКВИЈУ?

АКО ЈЕ, УОПШТЕ, У ПИТАЊУ ПРАВИ МАЧ...

СТРУЧЊАЦИ ТВРДЕ ДА ЈЕ ТО ОБИЧАН СТАРИ МАЧ... КАО ШТО СМАТРАЈУ ДА КРАЉ АРТУР НИЈЕ, УОПШТЕ, ПОСТОЈАО... АЛИ, РЕЋИ ЋУ ВАМ ...

ЈА САМ КРАЉ АРТУР!

Касније...

ДАКЛЕ, ДРАГИ ГРОФЕ, ЈЕ ЛИ ПРАВИ ИЛИ НЕ?

КАКО МОЛИМ, ПЕДРО?!

О СВЕМУ ТОМЕ СЕ ГОВОРИ У СЈАЈНОМ ДЕЛУ ВИЛИЈАМА ХАРКЕРА...

ОН КАЖЕ КАКО ЈЕ КРАЉ АРТУР ЖИВЕО ОКО ХИЉАДИТЕ ГОДИНЕ, АЛИ СЕ ДОКУМЕНТИ НЕ СЛАЖУ...

У ЈЕДНОМ ДРУГОМ ДЕЛУ ОТКРИЋА СУ ТУ СЕНЗАЦИОНАЛНА, АЛИ СЕ КЊИГА НИКАД НИЈЕ ПОЈАВИЛА ...

ШТО РЕЧЕ ПЕСНИК: ТАКО ПРОЛАЗИ СЛАВА СВЕТА!

КОНЗБИ, НАЈПОЗНАТИЈА САЛА ЗА ЛИЦИТАЦИЈЕ У ЛОНДОНУ. ТУ СЕ КОЛЕКЦИОНАРИ НАДМЕЋУ ОКО РЕТКИХ ПРЕДМЕТА...
CONESBY & C
ДАМЕ И ГОСПОДО, НА РЕДУ ЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈИ ПРЕДМЕТ...

... ОВЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ! ТО ЈЕ МАЧ ИЗ XI ВЕКА, ИЗВАНРЕДНО ИЗРАЂЕНЕ ЗЛАТНЕ ДРШКЕ! НЕКИ ГА НАЗИВАЈУ ЕСКАЛИБУРОМ, МАЧЕМ КРАЉА АРТУРА, АЛИ НАШИ СТРУЧЊАЦИ НИСУ ТО ПРИСТАЛИ ДА ПОТВРДЕ...

ЗБОГ ИЗВАНРЕДНЕ ИЗРАДЕ ДРШКЕ, ПОЧЕТНА ЦЕНА ЈЕ 80.000 ФУНТИ!
СИТНИЦА! И ТО ЗА НЕКУ АНТИКВАРСКУ ПОДВАЛУ!
АХ! ЕНГЛЕЗИ ИМАЈУ ПАРА!

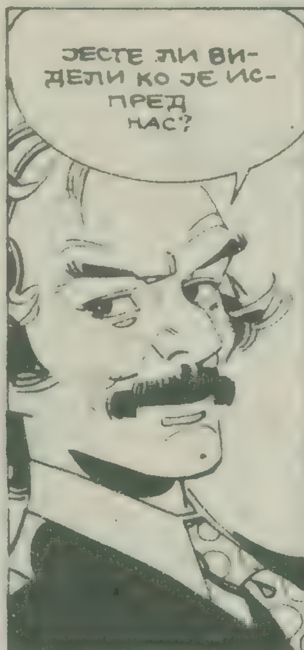
ЈЕСТЕ ЛИ ВИДЕЛИ КО ЈЕ ИСПРЕД НАС?

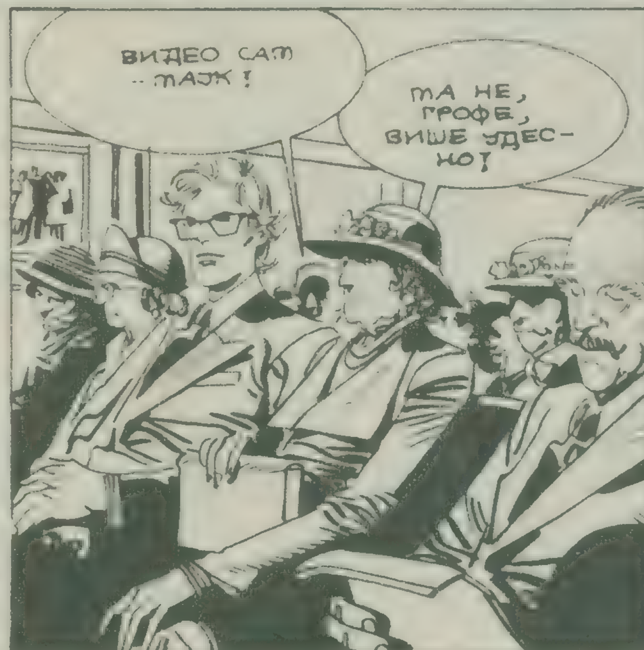
ВИДЕО САМ - МАЈК!
МА НЕ, ГРОФЕ, ВИШЕ УДЕСНО!

САД ВИДИМ, ГАВЕЈН! ШТА ТАЈ ОВДЕ ТРАЖИ? АЛИ, ШТО РЕЧЕ ПЕСНИК: **ЖИВИ И ПУСТИ ДРУГЕ ДА ЖИВЕ!**

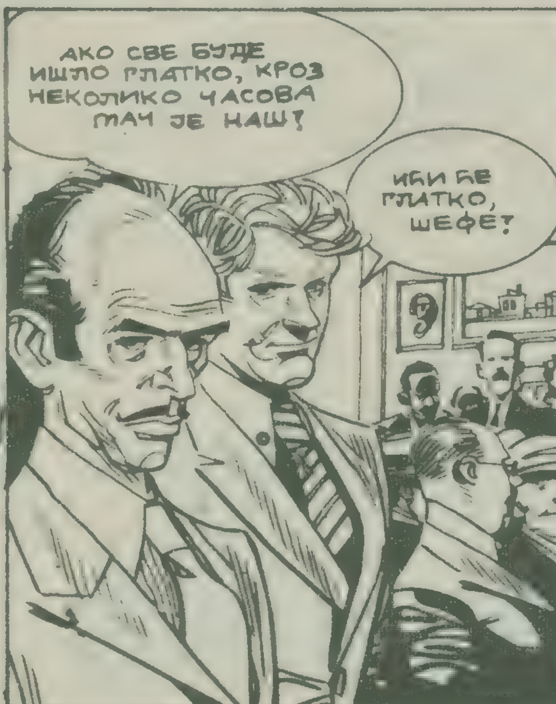
АКО СВЕ БУДЕ ИШЛО ГЛАТКО, КРОЗ НЕКОЛИКО ЧАСОВА МАЧ ЈЕ НАШ!
ИЋИ ЋЕ ГЛАТКО, ШЕФЕ!

КВРЦ!

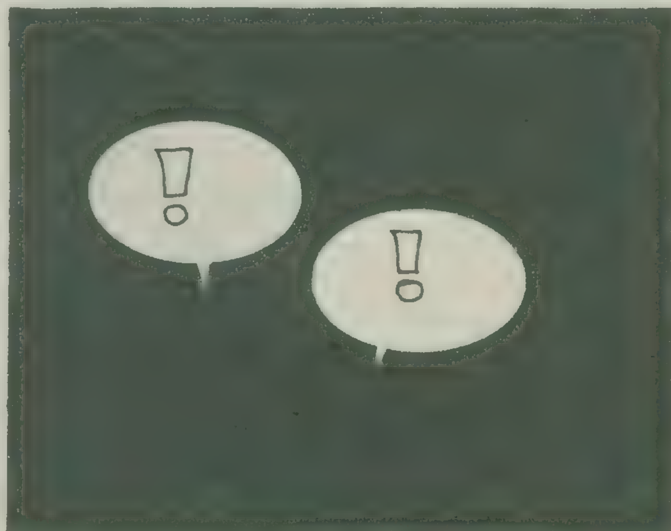
!
!

СВЕТЛО,
МОЛИМ!

МАЧ ЈЕ НЕСТАО! БЛОКИРАЈТЕ ИЗЛАЗЕ!

НИШТА НИСАМ ВИДЕО, ИНСПЕКТОРЕ!
САМО ЗАСЛЕПЉУЈУЋУ СВЕТЛОСТ!

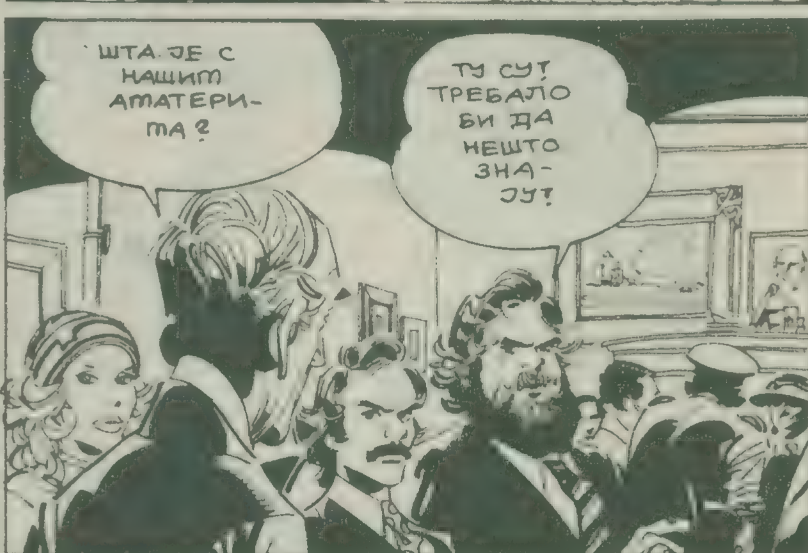
ШТА ЈЕ С НАШИМ АМАТЕРИМА?
ТУ СУ! ТРЕБАЛО БИ ДА НЕШТО ЗНАЈУ!

ДА ИХ ПИТАМО...

ОДОШЕ!

НЕЋЕ ДАЛЕКО СТИЋИ!

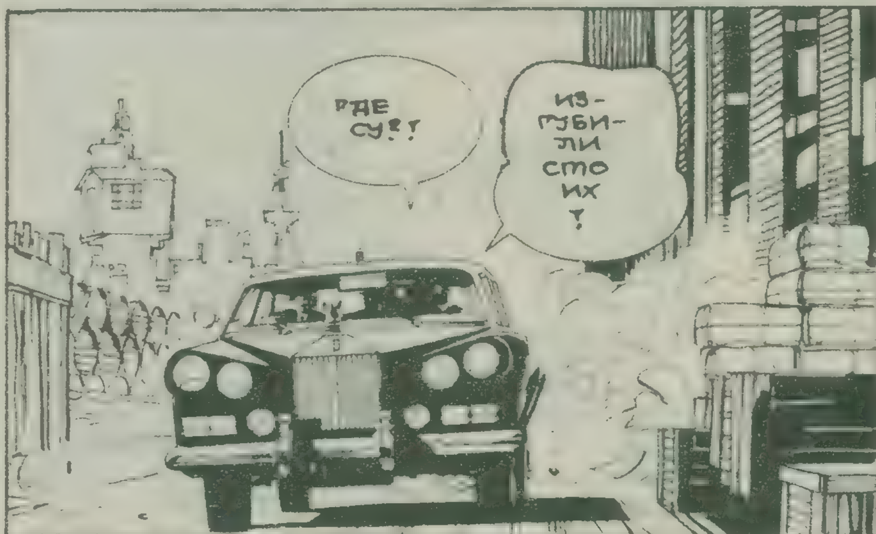
ГДЕ СУ?!
ИЗГУБИЛИ СМО ИХ!

НЕ! ЕВО ИХ!
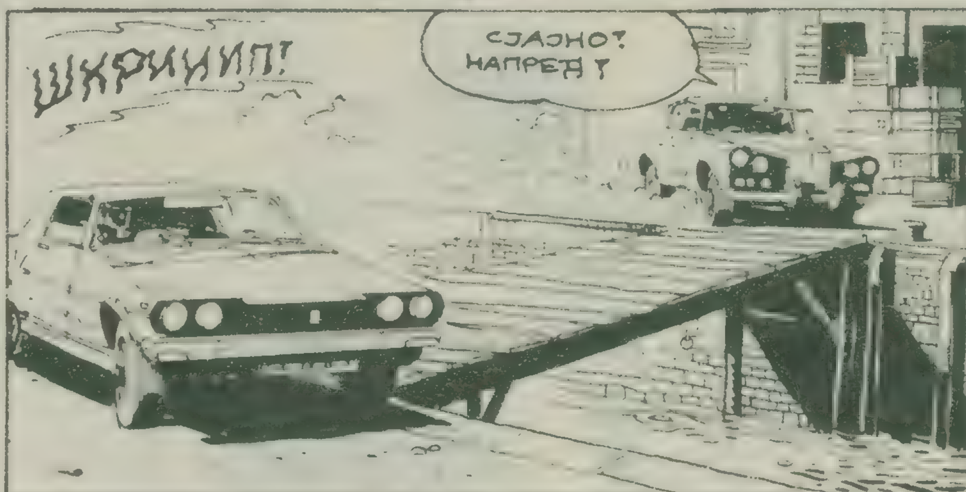
ШКРИИИП!
СЈАЈНО! НАПРЕД!
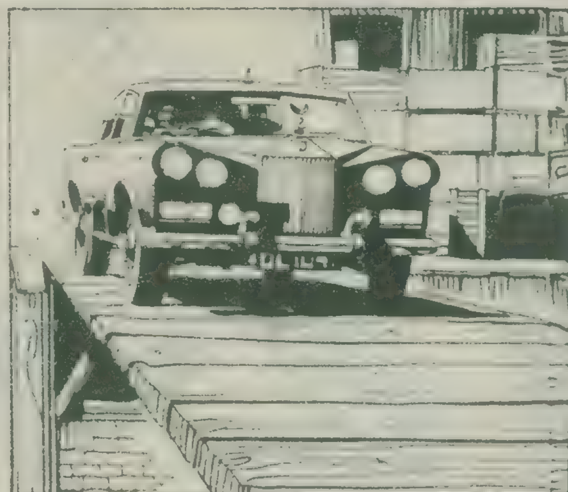

НАПРАВИ КРУГ!
У РЕДУ, ШЕФЕ!

ГЛЕ!
ШТА?
ПРАТЕ НАС!
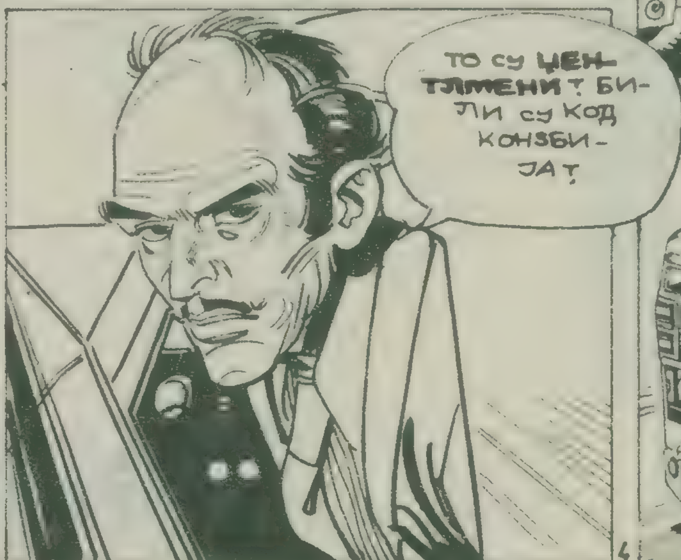
ТО СУ ЏЕНТЛМЕНИ! БИЛИ СУ КОД КОНЗБИЈА!

СХВАТИО САМ! ИЗИЂИ ИЗ ГРАДА КРОЗ ПРИСТАНИШТЕ!

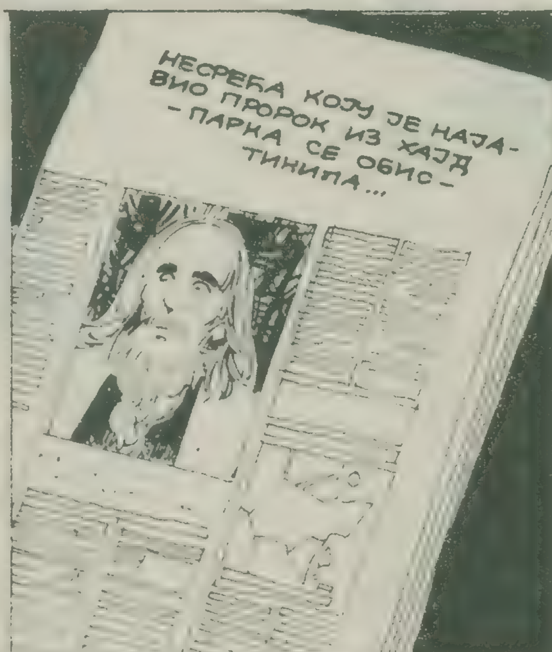
НЕСРЕЋА КОЈУ ЈЕ НАЈА-ВИО ПРОРОК ИЗ ХАЈД -ПАРКА СЕ ОБИС-ТИНИЛА...

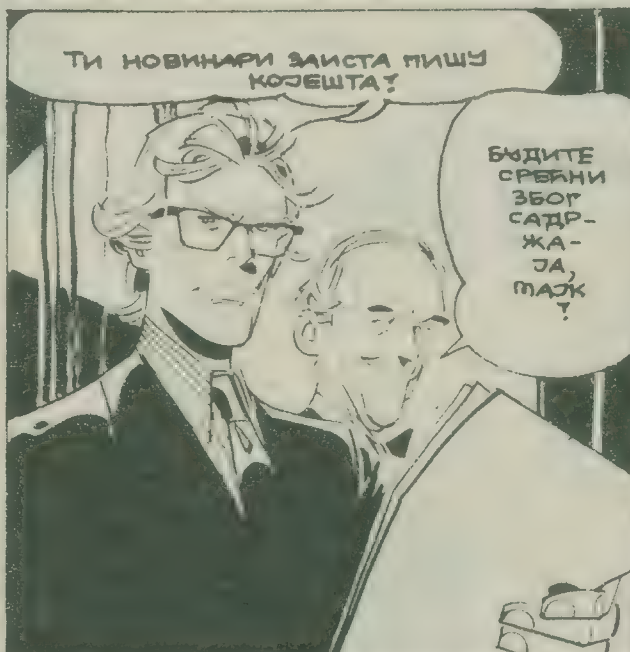
ТИ НОВИНАРИ ЗАИСТА ПИШУ КОЈЕШТА!
БУДИТЕ СРЕЋНИ ЗБОГ САДР-ЖА-ЈА, МАЈК!

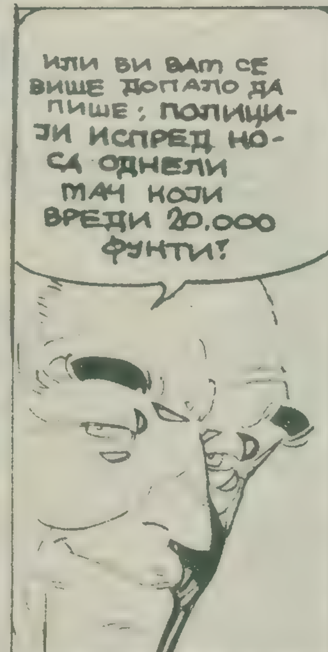
ИЛИ ВИ ВАМ СЕ ВИШЕ ДОПАЛО ДА ПИШЕ: ПОЛИЦИ-ЈИ ИСПРЕД НО-СА ОДНЕЛИ МАЧ КОЈИ ВРЕДИ 20.000 ФУНТИ!

ИЛИ... КАО И УВЕК, СКОТЛАНД ЈАРД НАМАГАР-ЧЕН?
ЗА-БО-ГА, ГРО-ФЕ!

НЕ СВИЂА ТИ СЕ ВАШ ХУМОР КАД НАМ СЕ ГАВЕЈН ПОДСМЕВА!

ШТО ГА НИС-ТЕ УХАПСИ-ЛИ?
ПОД КАК-ВОМ ОПТУЖ-БОМ?!

НИКО НИЈЕ ПРИМЕ-ЋЕН ДА ЈЕ ИЗ КОНЗБИ-ЈА ИЗИШАО С МАЧЕМ... ЧАК НИ ЧУВА-РИ!

ЗА ОПТУЖБУ СУ ПОТРЕБНИ И СВЕДО-ЦИ КОЈИХ ТИ НЕМАМО!

АЛИ, ЏЕНТЛМЕНИ ИМАЈУ ДА СРЕДЕ НЕКИ ЛИЧНИ РА-ЧУН С ТИМ ТИ-ПОМ!
ШТО ЈЕ КОЧИЛО ДА ЗАТРАЖИМ ВАШУ ПО-МОЋ!

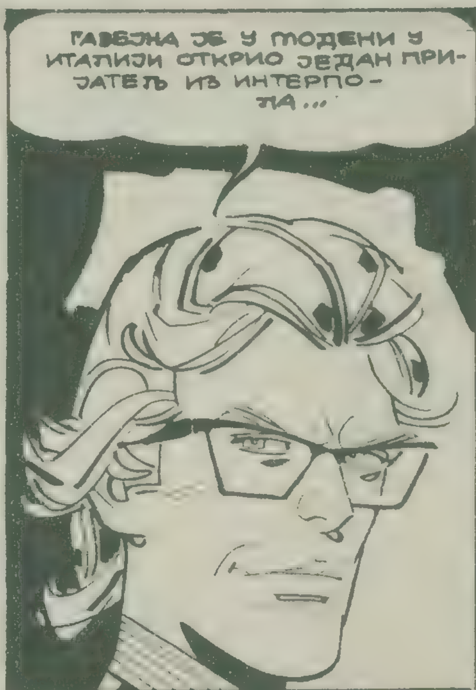
ГАВБЈНА ЈЕ У МОДЕНИ У ИТАЛИЈИ ОТКРИО ЈЕДАН ПРИЈАТЕЉ ИЗ ИНТЕРПОЛА...

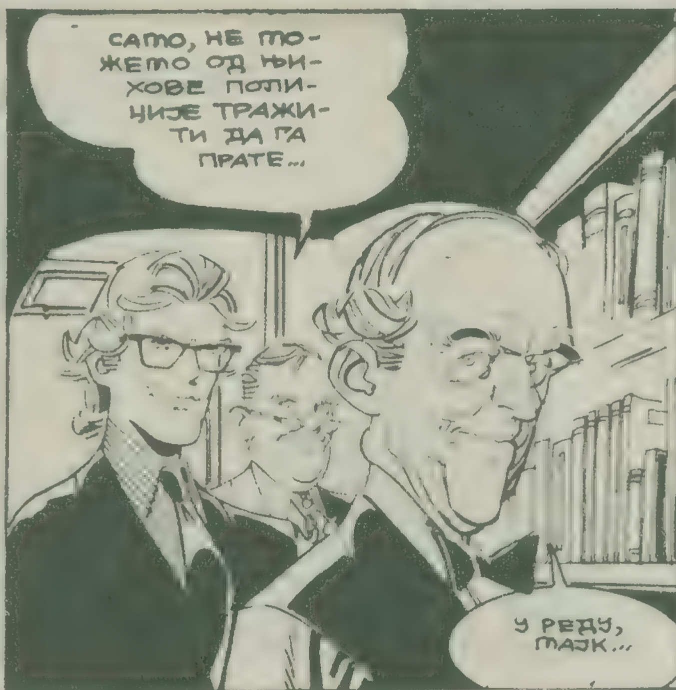
САМО, НЕ МОЖЕМО ОД ЊИХОВЕ ПОЛИЦИЈЕ ТРАЖИТИ ДА ГА ПРАТЕ...
У РЕДУ, МАЈК...

... КРАТАК ПУТ ДО ИТАЛИЈЕ НЕЋЕ НАМ ШКОДИТИ!

... СВОЈ ПРОЦВАТ ГРАД ЈЕ ДОЖИВЕО ЗА ВРЕМЕ ВЛАДАВИНЕ ПОРОДИЦЕ ЕСТЕНЗИ. ОВО ЈЕ ЧУВЕНИ КНЕЖЕВСКИ ДВОР...

ОВО ЈЕ КАТЕДРАЛА ИЗ 1099. ГОДИНЕ!
ПИХ! НА СВИМ ПУТОВАЊИМА САМО СЛУШАМ БЕСКРАЈНЕ ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ УМЕТНОСТИ!

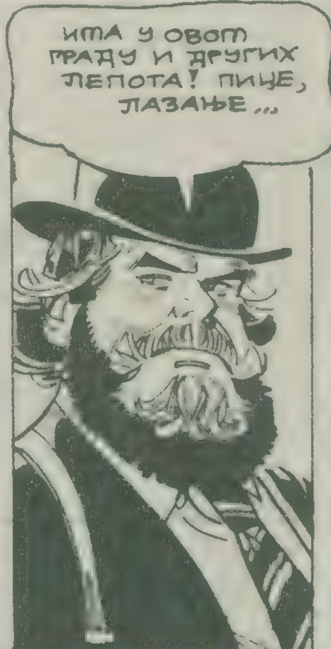
ИМА У ОВОМ ГРАДУ И ДРУГИХ ЛЕПОТА! ПИЦЕ, ЛАЗАЊЕ...

ЧИНИ МИ СЕ ДА САМ СХВАТИО ТВОЈУ АЛУЗИЈУ...
ВОЛЕО БИХ ДА СВРАТИМО У ОВУ ЗГРАДУ!

ОВДЕ НЕМА МНОГО ХОТЕЛА...

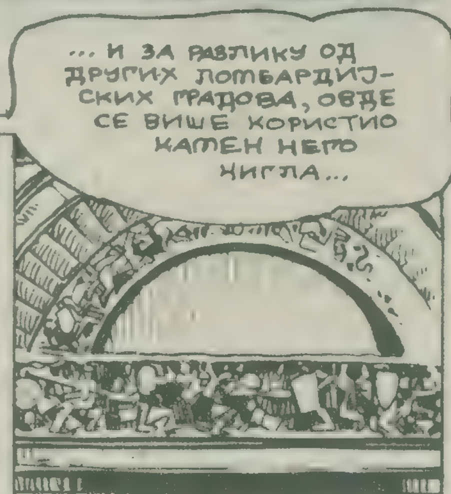
... И ЗА РАЗЛИКУ ОД ДРУГИХ ЛОМБАРДИЈСКИХ ГРАДОВА, ОВДЕ СЕ ВИШЕ КОРИСТИО КАМЕН НЕГО ЦИГЛА...

ГЛЕ! ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ?
ШТА ТО, ЧЈАЧЕ?

ПОРТАЛ! ГЛЕДАЈ!

ДВА ВИТЕЗА СЕ БОРЕ!
ДА ВИДИМО ШТА ПИШЕ ИСПОД СЛИКЕ...

КРАЉ АРТУР БРАНИ ГРАД ВИНТОРЕЛТУ ОД ГАВДАНИЈА!

КРАЉ АРТУР?!

ДА, БРАНИ ЗАМАК ОД ГАВЕЈНА!

ПО ЛЕГЕНДИ, АРТУРА ЈЕ ИЗДАО ГАВЕЈН, А ДАНАС ЈЕ НЕКИ ГАВЕЈН УКРАО ЊЕГОВ МАЧ!
АЛИ, ШТА ТРАЖИ АРТУР У ИТАЛИЈИ?

ШТО РЕЧЕ ПЕСНИК: СВАКИ ЧОВЕК ЈЕ ТАЈНА, СВАКА ТАЈНА КРИЈЕ ЧОВЕКА!
ХАРКЕР
АКО ЈЕ ВЕРОВАТИ ХАРКЕРУ, АРТУР ЈЕ УЧЕСТВОВАО У ПРВОМ КРСТАШКОМ ПОХОДУ... ТАДА ЈЕ ПРОШАО КРОЗ ИТАЛИЈУ!

АЛИ, ЗАШТО БИ СЕ НЕКО У МОДЕНИ ТОГА СЕЋАО И ТО ОВЕКОВЕЧИО?!
МОЖДА ЋЕМО НЕШТО САЗНАТИ У СЕКРЕСТИЈИ, АЛИ ЈЕ ЦРКВА У ПОДНЕ ЗАТВОРЕНА!

ИДЕМО ДОТЛЕ НА РУЧАК!

УПОМОЋ!
?
?
?

БАШ НЕМАМ СРЕЋЕ! ЗБОГОМ, ЛАЗАЊЕ!

ЗВУК ДОЛАЗИ ИЗНУТРА, АЛИ СУ ВРАТА ЗАТВОРЕНА.
ТРЕБА ПОКУШАТИ...

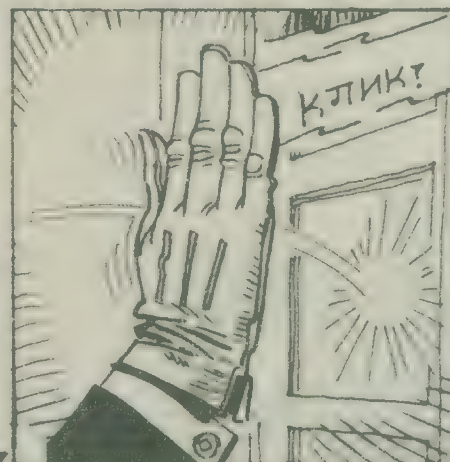
КЛИК!

БРАВА ЈЕ ПОПУСТИЛА, АЛИ СИГУРНО ИМА ЛАНАЦ...
ДА, ВИДИМ! АКО ТИ ЈЕ ОСТАЛО ЈОШ МАЛО СНАГЕ...

ТРАААС!

ОХ, ХВАЛА ВАМ!

ШТА СЕ ДЕСИЛО, ОЧЕ?
ХТЕО САМ ДА ЗАТВОРИМ ВЕЛИКИ ПОРТАЛ, КАД МЕ ЈЕ НЕКО УДАРИО ПО ГЛАВИ...

НИСАМ ВИДЕО ТЕ ЉУДЕ... ГОВОРИЛИ СУ ЕНГЛЕСКИ... НЕШТО БЕЗ СМИСЛА...

... МАПА НА МАЧУ... ПА КРИПТА...

СВЕ ЈЕ ЈАСНО! А ГДЕ ЈЕ КРИПТА, ОЧЕ?

НЕ УЗНЕМИРАВАЈТЕ СЕ, ОЧЕ! МИ ЋЕМО ИМ ПОКАЗАТИ ПУТ!

ЦАК!

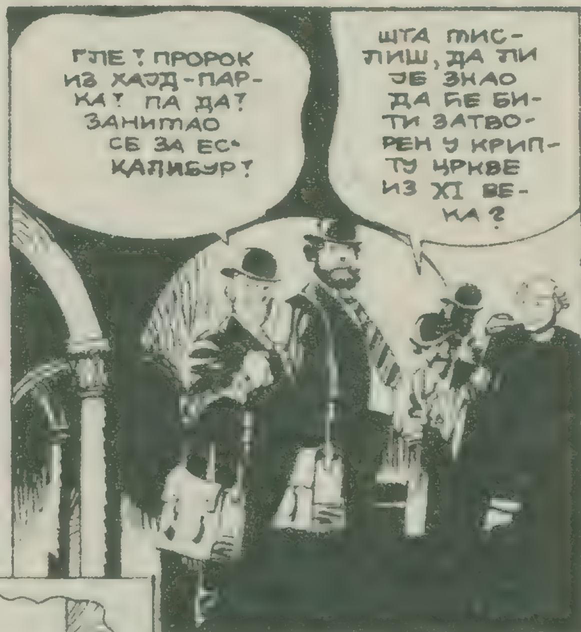
ГЛЕ! ПРОРОК ИЗ ХАЈД-ПАРКА! ПА ДА! ЗАНИМАО СЕ ЗА ЕСКАЛИБУР!
ШТА МИСЛИШ, ДА ЛИ ЈЕ ЗНАО ДА ЋЕ БИТИ ЗАТВОРЕН У КРИПТУ ЦРКВЕ ИЗ XI ВЕКА?

НЕ ПРЕТЕРУЈ, ПЕДРО! ПОГОТОВО ШТО НИ У ЈЕДНОМ ЗАТВОРУ НЕ МОЖЕМО ОСТАТИ ДУГО!

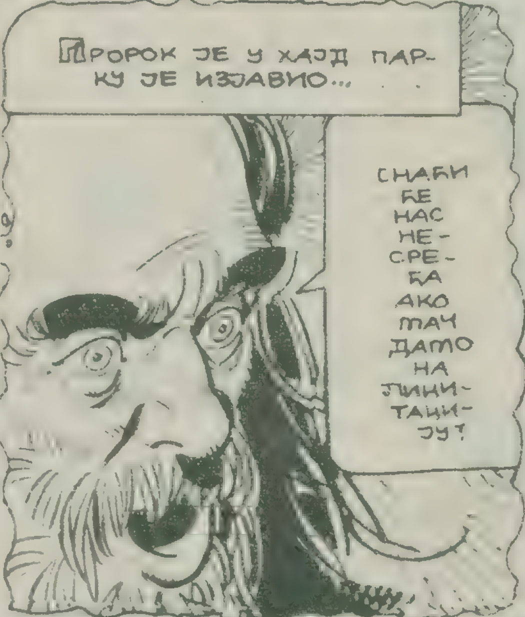
ПРОРОК ЈЕ У ХАЈД ПАРКУ ЈЕ ИЗЈАВИО...
СНАЋИ ЋЕ НАС НЕСРЕЋА АКО МАЧ ДАМО НА ЛИЦИТАЦИЈУ!

ХТЕЛИ СТЕ ДА ПОТРАЖИМО НЕШТО У КРИПТИ... ШТА?

ТРЕБА НАЋИ НЕКИ ДОКАЗ У ВЕЗИ СА КРАЂОМ МАЧА ИЛИ О АРТУРУ...

ОТВОРЕНА ГРОБНИЦА!
САМО ЈОШ ФАЛИ ВАМПИР!
ОСТАНИ ТУ, ЏЕЈН! МОЖДА НИЈЕ ЛЕП ПРИЗОР!

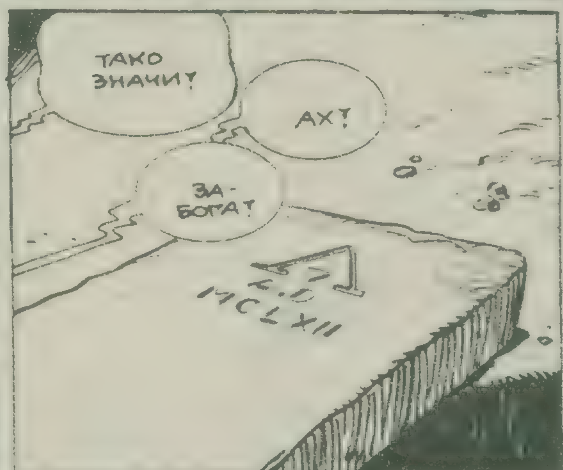
ТАКО ЗНАЧИ!
АХ!
ЗА БОГА!
MCLXII

МОЖЕШ ПРИЋИ, ЏЕЈН! САМО КАМЕЊЕ!

НЕВЕРОВАТНО! ЛАЖНИ ГРОБ ИЗ 1162. ГОДИНЕ!
НЕ ПРЕНАГЉУЈ! ГАВЕЈН ЈЕ НОСИО ЦАК...

ЗБОГОМ, ОЧЕ! БИЛО ТИ ЈЕ ДРАГО!

ГАВЕЈН И НЕ СА-ЊА ДА СТЕ МУ ПРИКАЧИЛИ РА-ДИО-СИГНАЛ-НИ УРЕЂАЈ!
АХ, ВИДЕО СИ, КУР-ТЕ?!

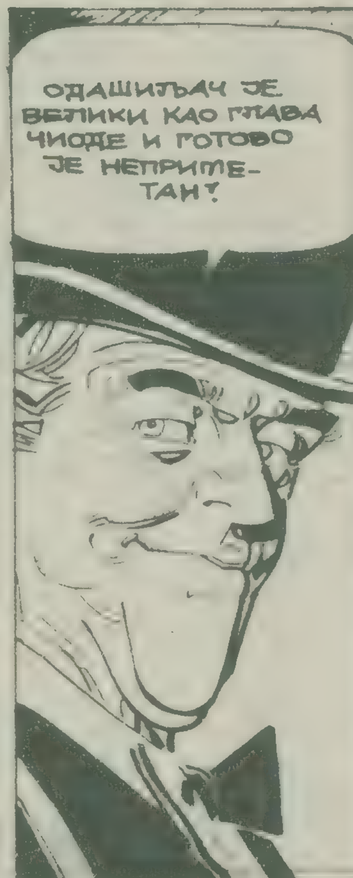
ОДАШИЉАЧ ЈЕ ВЕЛИКИ КАО ГЛАВА ЧИОДЕ И ГОТОВО ЈЕ НЕПРИМЕ-ТАН!

ЖАО МИ ЈЕ ШТО НЕ МОЖЕМО МАЛО ДА ШВРЉАМО!

КАКО ВИДИМ НА ЕКРАНУ, ГАВЕЈН ВЕЋ НАПУШТА ГРАД!

АКО ПРЕ ЊИХ СТИГНЕ-МО У ОТРАН-ТО И НА МИ-РУ ПРОЊУШ-КАМО...

У ОТРАН-ТО?

ХАРКЕР
БАЦИО САМ ПОГЛЕД У ХАР-КЕРОВУ КЊИГУ! ИМА ЈЕДАН МОЗАИК КО-ЈИ ПРЕДСТАВ-ЉА КРАЉА АРТУ-РА!

ПОШТО НАС ЈЕ АЛЕН ЗАМОЛИО ДА НЕ ПЕТ-ЉАМО ИТАЛИЈАН-СКУ ПОЛИЦИЈУ...
... МОРАЋЕМО ДА СЕ УЗДАМО У СОП-СТВЕНЕ СНАГЕ, КУРТ!

УСПЕЛО, ШЕФЕ? КРОЗ ТРИ ЧАСА СМО У ОТРАНТУ!
ТРЕБА ПРВО ДА НАЂЕМО ТАЈ ПОМОЋУ КОГА ЋЕМО ОТКРИТИ БЛАГО!
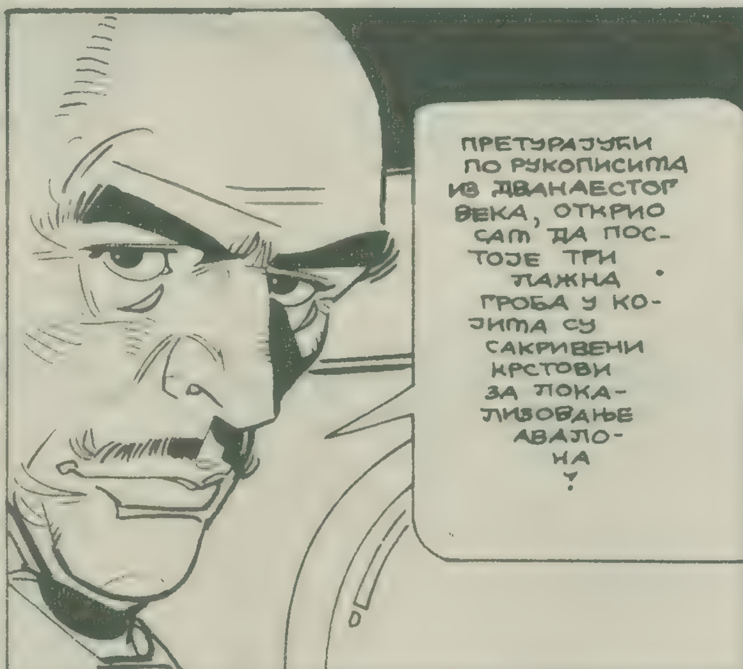
ПРЕТУРАЈУЋИ ПО РУКОПИСИМА ИЗ ДВАНАЕСТОГ ВЕКА, ОТКРИО САМ ДА ПОСТОЈЕ ТРИ ЛАЖНА ГРОБА У КОЈИМА СУ САКРИВЕНИ КРСТОВИ ЗА ЛОКАЛИЗОВАЊЕ АВАЛОНА!

АЛИ КРСТОВИ НИШТА НЕ ВРЕДЕ БЕЗ...
... МАЧА НА КОМЕ ЈЕ УГРАВИРАНА МАПА...

НА СЕЧИВУ ИМА ШИФРА! АЛИ, ПОШТО СУ ЏЕНТЛМЕНИ УКРАЛИ МАЧ, НИШТА СЕ НЕ ЗНА...

ЗАХВАЉУЈУЋИ ФОТОСИМА У КАТАЛОГУ ИЗ КОНЕСБИЈА, САЗНАО САМ ЗА МОДЕНУ, ОТРАНТО, И ГЛАСТОНБЕРИ!
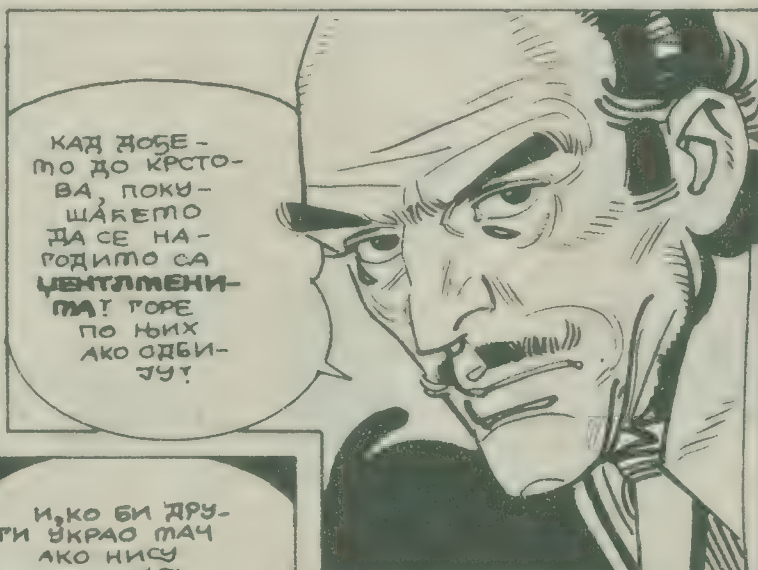
КАД ДОЂЕМО ДО КРСТОВА, ПОКУШАЋЕМО ДА СЕ НАГОДИМО СА ЏЕНТЛМЕНИМА! ГОРЕ ПО ЊИХ АКО ОДБИЈУ!
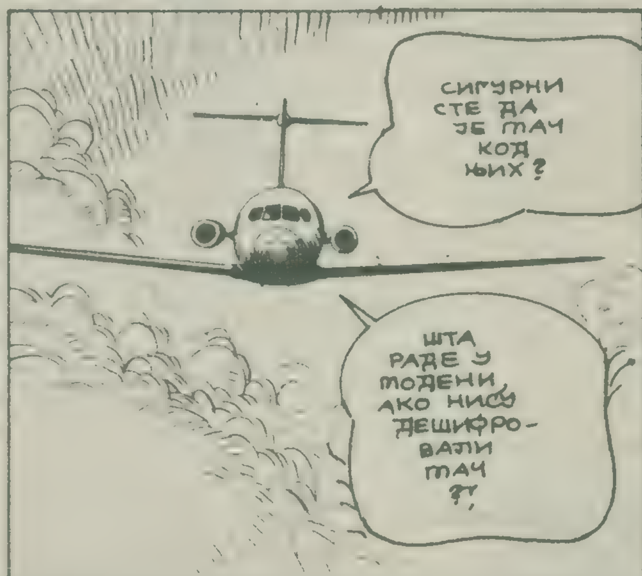
СИГУРНИ СТЕ ДА ЈЕ МАЧ КОД ЊИХ?
ШТА РАДЕ У МОДЕНИ, АКО НИСУ ДЕШИФРОВАЛИ МАЧ ?!

И, КО БИ ДРУГИ УКРАО МАЧ АКО НИСУ ОНИ ?!

ПАЖЊА! ГОВОРИ ВАМ КАПЕТАН АВИОНА!

Отранто је некада био важан центар одакле су крсташи кретали у Свету земљу...

Тако многи мозаици по црквама представљају краља Артура из 1162. године...

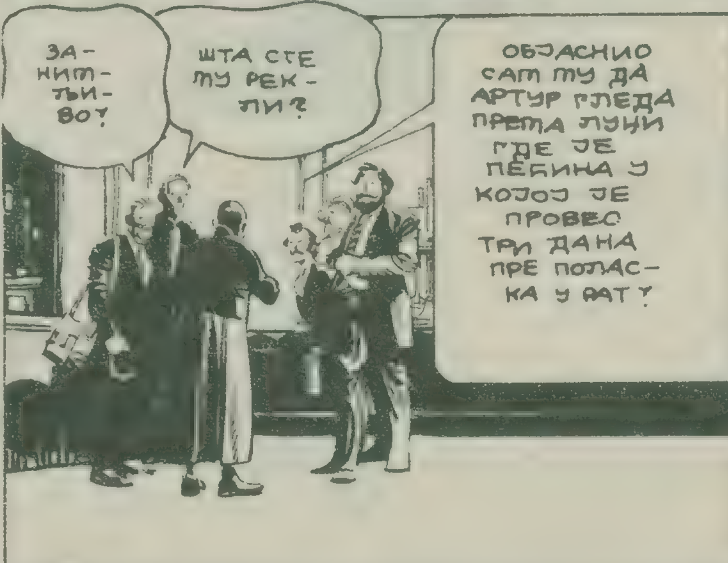

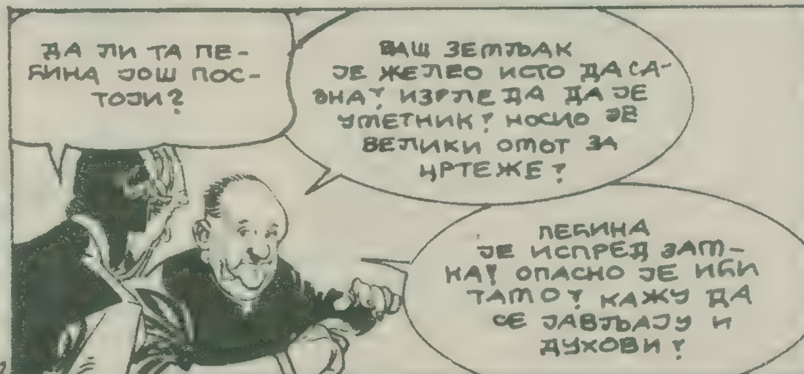

НЕШТО КАСНИЈЕ У БЛИЗИНИ ОТРАНТСКОГ ЗАМКА...
ПРИЗНАЈЕМ ДА САМ У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ ПОМИСЛИО ДА НАС ЈЕ ГАВЕЈН ПРЕТЕКАО!
КРАЉ АРТУР ЗАИСТА ПОБУЂУЈЕ МАШТУ ТУРИСТА...

СРЕЋА ШТО НАМ ЈЕ КАЛУБЕР НАЦРТАО ОВАЈ ПЛАН...

ПРИДРЖИ СЕ, ГОЛУБИНЕ!
АКО УСКОРО НЕ НАЂЕМО ТУ ПЕЋИНУ, ЈА ОДУСТАЈЕМ!
ПЕСНИК КАЖЕ: НИКАД НЕ ГУБИ НАДУ!

ЕВО ЈЕ!

НАДАМ СЕ ДА АРТУР НИЈЕ ОСТАВИО СВОЈУ УОБИЧАЈЕНУ СТРАЖУ!

АЛИ, КАЛУБЕР НАС ЈЕ УПОЗОРИО ДА ИМА ДУХОВА!

13

ПОГЛЕДАЈ-ТЕ ДО-ЛЕ...

... ИСТО СЛОВО КАО НА ГРОБУ У МОДЕ-НИ...

КАО ДА НЕМА НИШТА ИЗА...
ТРЕБАЛО БИ ДА ИМА, ПЕД-РО!

ОВО НИЈЕ ПРАВА СТЕНА! САМО ЈЕ КАМУ-ФЛАЖА!
ЈА ЋУ СРЕ-ДИТИ СТВАР, ДА БИСМО ШТО ПРЕ НА РУ-ЧАК!

ТАМП!

КРРРЦ!

ГЛЕ, ИСТА ВРАТА КАО НА МОЗАИ-КУ!
ОД МЕТАЛА СУ... И ЗАКЉУ-ЧАНА!

ДАЈТЕ МИ ТРИ МИНУТА, ГОСПОДО!

ХМ... ДА ВИ-ДИМ...

СПРЕ-МАН САМ!

ТАП!

КЛИК!

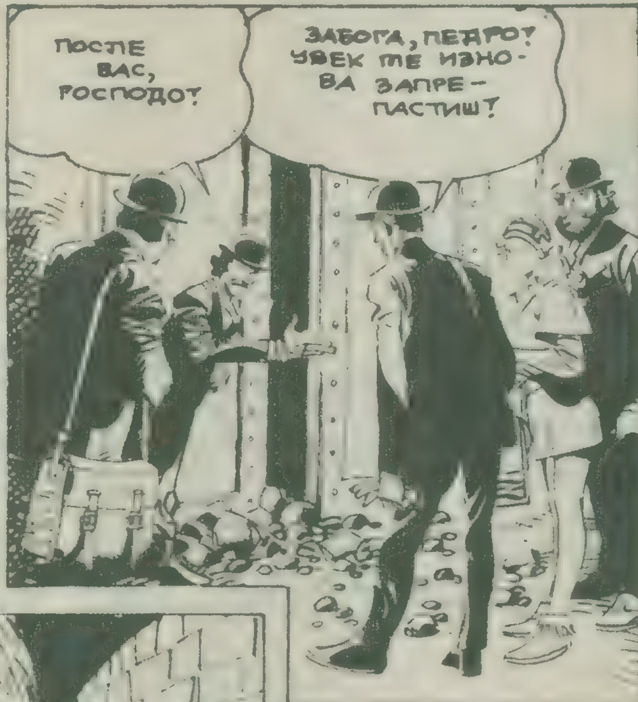
ПОСЛЕ ВАС, ГОСПОДО!
ЗАБОГА, ПЕДРО! УВЕК МЕ ИЗНО- ВА ЗАПРЕ- ПАСТИШ!

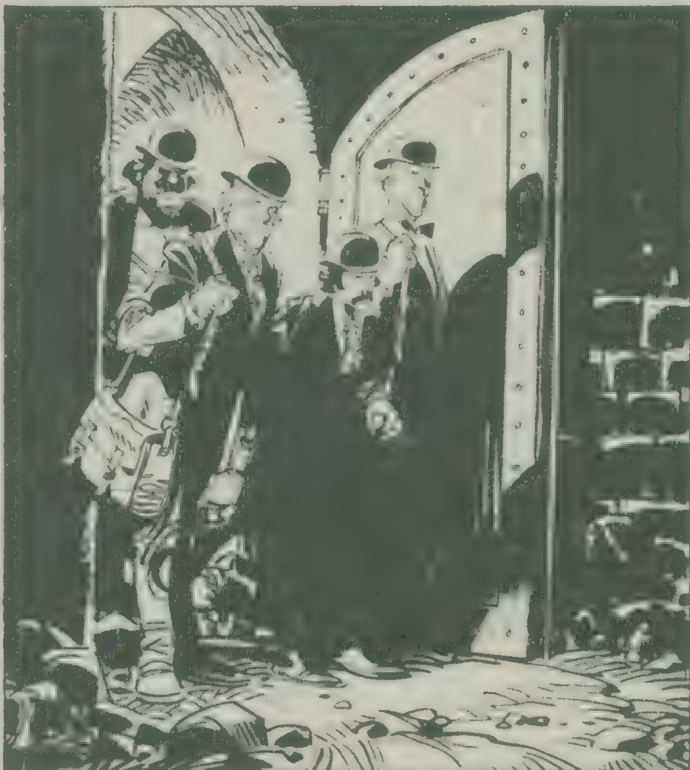

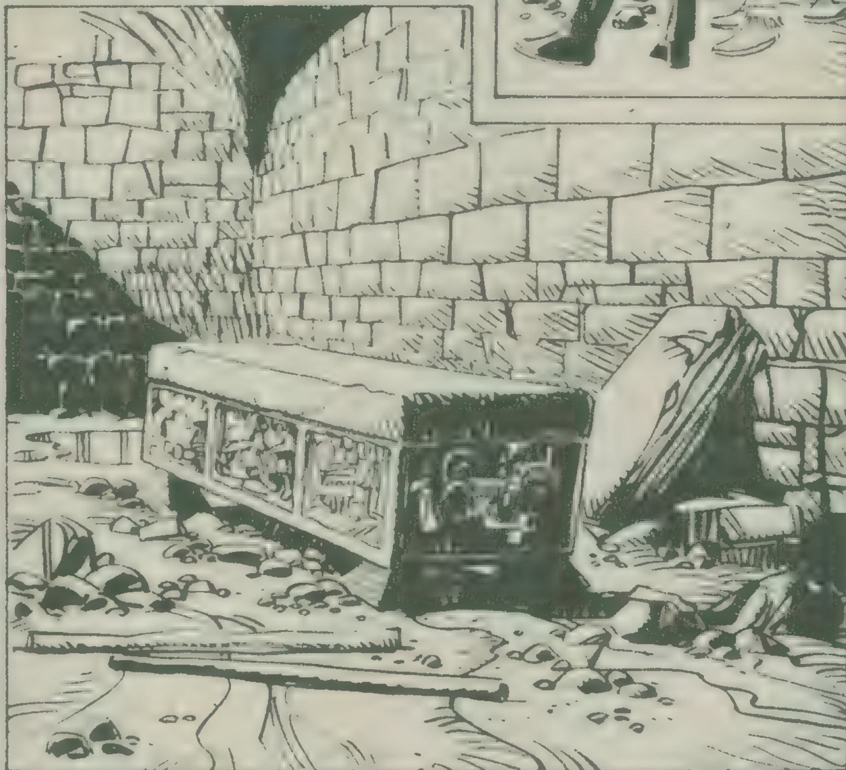

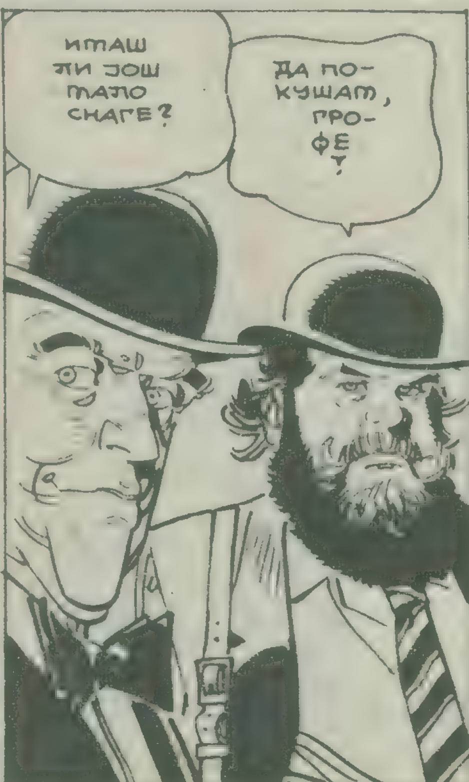
ИМАШ ЛИ ЈОШ МАЛО СНАГЕ?
ДА ПО- КУШАМ, ГРО- ФЕ!

КРРРРР!
ТРАС!

КАМЕЊЕ!
И КРСТ КАО ОНАЈ КОЈИ ЈЕ ГАВЕЈН УКРАО!

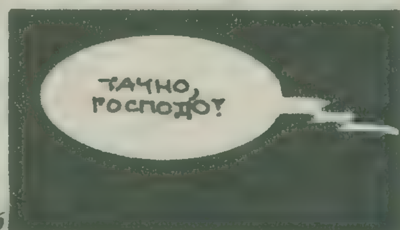
ТАЧНО, ГОСПОДО!

СЈАЈНО ЛУКАВ-СТВО, КАО ОНО С АВИОНОМ! АЛИ, НИСМО НИ МИ ЛУДИ...

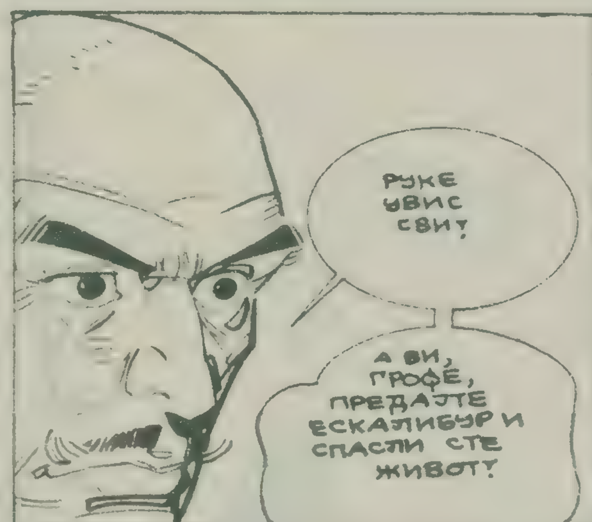
РУКЕ УВИС СВИ!
А ВИ, ГРОФЕ, ПРЕДАЈТЕ ЕСКАЛИБУР И СПАСЛИ СТЕ ЖИВОТ!

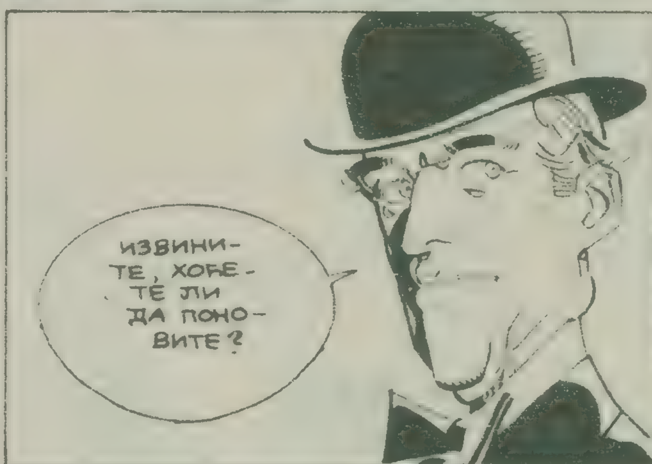
ИЗВИНИ-ТЕ, ХОЋЕ-ТЕ ЛИ ДА ПОНО-ВИТЕ?

ХОЋЕТЕ РЕЋИ ДА МАЧ НИЈЕ КОД ВАС?!
ЧАСНА ЏЕНТЛ-МЕНСКА РЕЧ! А САД, СПУСТИТЕ ТЕ ИГРАЧКЕ!

А, НЕ!
ЦАК!

СУВИШЕ ЗНА-ТЕ ДА БИСТЕ ПРЕЖИ-ВЕЛИ!

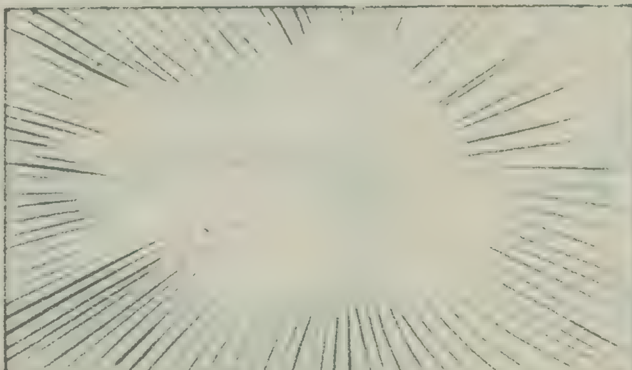

ДО ВРАГА!
КРАЈ У ИДУЋЕМ БРОЈУ

10×10

НАУЧИ ДА БРОЈИШ ДО 10 НА 10 ЈЕЗИКА

(МАЂАРСКИ, ФИНСКИ, РУСКИ, ФРАНЦУСКИ, КМЕРСКИ, ГРЧКИ, СВАХИЛИ, МОНГОЛСКИ, ШПАНСКИ, КУРДСКИ)

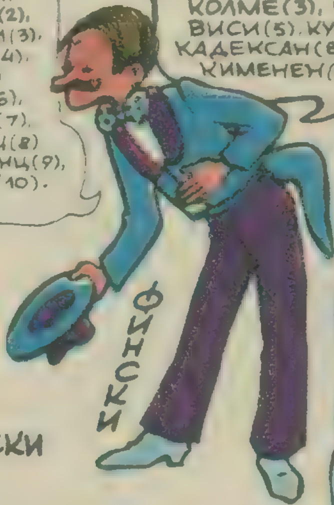

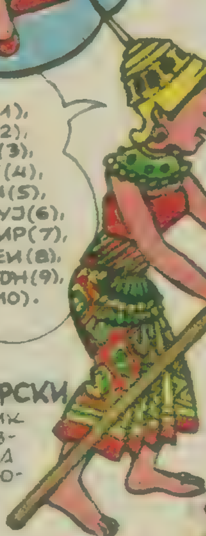

СВЕДОЧАНСТВА

КАД КНЕЗ МИЛОШ ПУТУЈЕ

ДОНОСИМО ОДЛОМАК ИЗ ПУТОПИСА НЕМАЧКОГ РУДАРСКОГ ИНЖЕЊЕРА ВИЛХЕЛМА РИХТЕРА КОЈИ ЈЕ ПРАТИО СРПСКОГ ВЛАДАРА НА ПУТУ ОД КРАГУЈЕВЦА ДО БЕОГРАДА

Када Кнез иде на путовање, онда је имао пратњу, како је код нас био обичај у средњем веку. У месецу јануару, на једном путовању из Крагујевца за Београд, пратио сам Кнеза, који је тамо ишао ради објављивања Устава. Поворка је кренула у свитање. Напред „татари" а за њима Кнежева телесна гарда (кавази) са својим мајором, сви на коњима и до зуба наоружани пушкама, сабљама, мачевима, пиштољима, затим Кнез у шестопрежним колима са једним слугом који је јахао позади без узенгија. Иза Кнежевих кола његова најближа послуга, чибуклија или „лулаџија", па кафеџија, берберин итд., сви на коњима; иза ових иду четворопрежна или двопрежна кола највиших чиновника, па теретна кола (фургон) и кола са кухињом и најзад српска дворска Канцеларија на својим кочијама, које изгледају као наша сељачка кола.

Путовање се одвијало врло успорено, у сваком селу су стајали сељаци ланчано сврстани у редове, пуни поштовања, са скинутим фесовима, да би Кнезу који овуд путује понудили за дочек чашу вина или воће. Просечно се ни једног дана није ишло више од седам часова, а већ се, по подне у три сата, свраћало на коначење, у коју сврху би се за Кнеза налазила станишта, такозвани конаци, који су, лепо загрејани и припремљени пружали добро и привлачно преноћиште. Остали чиновници су морали да се задовоље дворишним колибама од сламе, у којима су у току целе ноћи одржавали ватру хватови дрва. Кувар је почињао свој посао, људи су умирили глад и легли да спавају, да се сутрадан, кад сване јутро, опет настави. Јело је, наравно, на целој тури било јадовито и само је уз многе муке каткад успевало неком од чиновника да се одвоји од Кнежеве трпезе и да себи однекуд прибави нешто хладног јела.

У току три дана путовања био је за ручак и вечеру пет пута кисео купус, куван са неопраном полудимљеном сланином и овчетином, ко је волео своје здравље био је формално принуђен или да калуђерски пости или да посегне за ракијом. Приликом подневног застанка било је још много неукусније, већ припреме су упропастиле цео апетит. Пошто механџија или гостионичар, наравно, није био у стању, при једноставности својих економских постројења да обезбеди заситан ручак за око пет стотина људи, онда су старешине села са осталим сељацима преузели снабдевање са недостајућим кухињским потребама: час је доносио овај, час онај неуредни сељак у неком старом дроњку печено прасе сисанче, печену ћурку или патку. Главни кувар је растрзао рукама слабе мале кости, брисао марамицом за кијавицу земљане тањире за Кнеза које је донео механџија, чистио напрслине тањира ноктом прста и на њих од свега стављао најлепше залогаје. Остало су добијали чиновници, који су поседали на земљу са подвијеним ногама, а пошто о виљушци и ножу није било ни говора, морали су да се хватају дрвене кашике и прстију. Један велики казан са горе описаним купусом чинио је храну оној шездесеторици људи телесне гарде: сваки је добио једну кутлачу хране и један хлеб, извлачио свој нож и био приправан за јело. Први круг око казана чучи, други иза њега клечи а онај последњи стоји, па њихови залогаји, пре него што стигну до уста, прелазе преко туцета глава. Половина кашика мора да је поједена за ручак, јер никад више нису дошле на видело.

Тако смо приспели у Београд, гладни, жедни, дремљиви; са најпријатнијим повратним успоменама пријала нам је ова, разуме се, исто тако рђава храна београдске гостионице, као нектар и амброзија.

(Овај текст први пут је штампан, готицом, 1840. у Лајпцигу.)

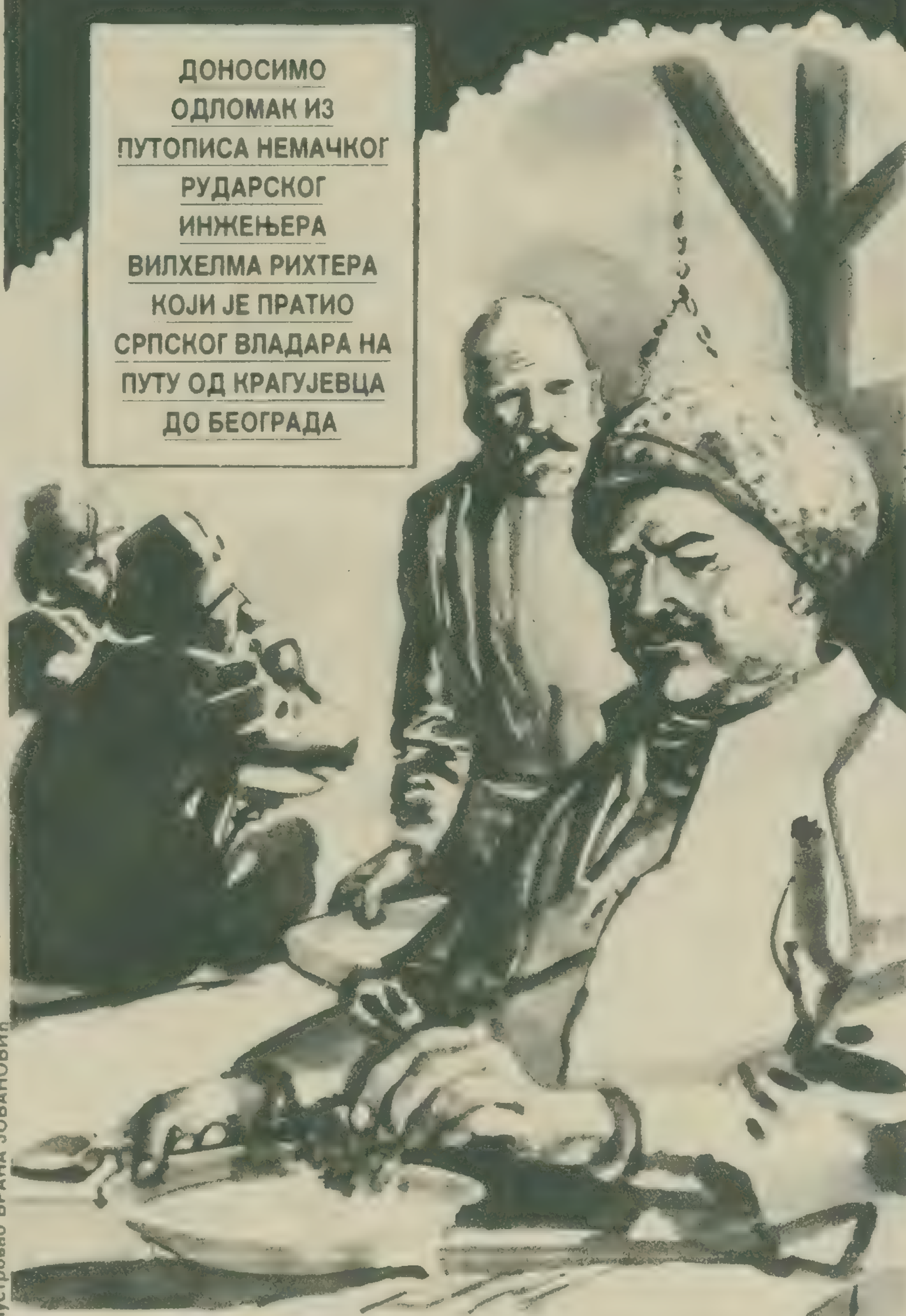

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

МУДРИЦА ЈЕ КРЕНУЛА У ШЕТЊУ

Мудрица је, претпостављате, ова кока која се тако лепо сместила на волан бицикла тринаестогодишње девојчице Лизе Еби. Њих две тако сваког дана обиђу Џилонг (град у Аустралији) уздуж и попреко. Мудрица ужива у вожњи и, као што видите, само што не полети од среће.

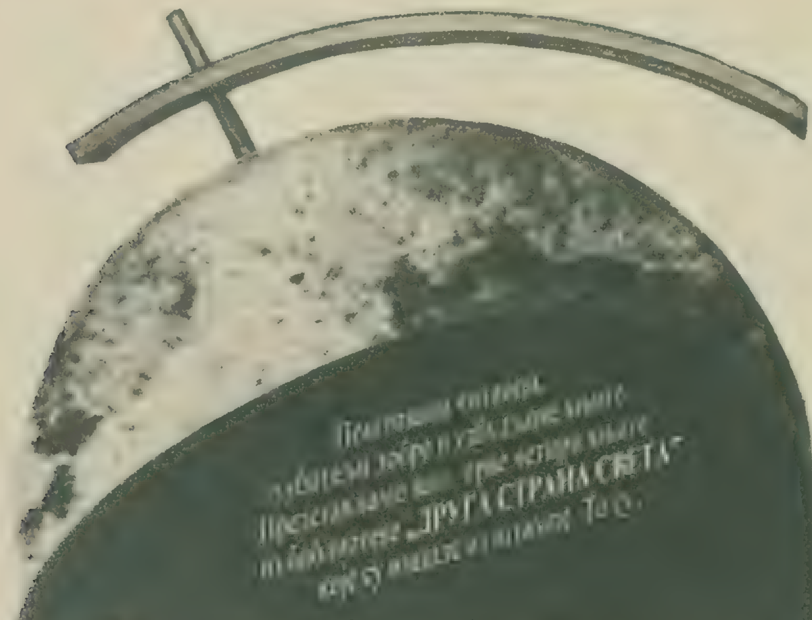

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА

Књига о највећим светским катастрофама у којима су изгубили животе милиони људи – од природних, као што су земљотреси, ерупције вулкана, поплаве и оркани – па све до авионских несрећа, бродолома, пожара и све- [illegible]

2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И [illegible]

Познате су грешке које су измениле ист[illegible] коштале много новца, људских части и људских живота. [illegible] правили монументалне грешке је толико велика да [illegible] доноси избор од 160 најневероватнијих прича с великим светским погрешкама и заблудама.

3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ

Ужасавајуће приче о најзлогласнијим злочинима који су икада извршени. Најкрволочније убице из целог света нашле су своје место у овој књизи, а њихови језиви „подвизи", од којих се људима леди крв у жилама, остаће заувек забележени као опомена свим генерацијама.

4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ

Читава галерија најразличитијих ликова може се срести на страницама ове књиге – од симпатичних ситних превараната и скитница, па до криминалаца светског калибра. Овде ћете срести највеће светске лупеже, пљачкаше, варалице, хохштаплере, фалсификаторе, авантуристе.

Књиге су превод са оригиналних енглеских издања и можете их имати у својој библиотеци одмах након њиховог огромног успеха у Великој Британији, Америци и Аустралији. Књиге су луксузно опремљене, тврд повез, пластифициране корице у боји, 200 страница, латиница, формат 15 × 21 цм. Обиље аутентичних фотографија и илустрација.

Цена једне књиге 600.- динара.

Испорука одмах, поузећем.

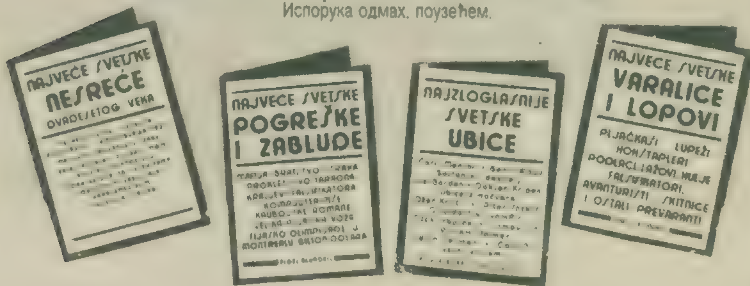

У припреми су и следеће књиге из библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА":

5. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ И ОСОБЕЊАЦИ
6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ ЛЕТЕЋИХ ТАЊИРА
9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ
10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО – најневероватнији новински чланци из целог света

И ове књиге такође можете поручити сада, а добићете их и платити када изађу из штампе – крајем ове и почетком следеће године.

НАРУЏБЕНИЦА – ЗАБАВНИК

Овим неопозиво наручујем поузећем следеће књиге

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА ________ комада
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ ________ комада
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ ________ комада
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ ________ комада

и књиге под редним бројем 5 6 7 8 9 10 (заокружити редни број)

________ (име и презиме)

________ (поштански број и место)

________ (улица и број)

Наручите на адресу: „ДРУГА СТРАНА СВЕТА" 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Лоле Рибара 8
Књиге можете наручити и директно телефоном 67-940 (034)

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ"

– V изд. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете вишеструко повећати своје памћење и способност учења.
I књига: „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ПАМЋЕЊА" (202 стр.) – **дин. 550.–**
II Књига: „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА" (228 стр.) **дин. 550.–**
ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања.
Комплет (обе књиге заједно) **дин. 1.000**
формат 17 × 24 цм, 430 стр, преко 150 илустрација, 15 самотестова.

2. S. Yesudian – E. Haich: „ЈОГА И СПОРТ"

– Комплетан, практичан и веома приступачан приручник ХАТХА ЈОГЕ, древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока стицања и очувања доброг здравља током целог живота.
Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ, ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света у преко два милиона примерака.
Цена дин. 550.– џепни формат, 224 стр. преко 70 илустрација

3. S. Yesudian: ЈОГА И ЗДРАВЉЕ"

– Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ". Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха Јоге за сваку седмицу у години.
СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР и ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућују ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења. **Цена дин. 550.–** џепни формат, 220 стр. преко 250 илустрација. Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ" и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ" заједно) **дин. 1.000.**

Све су књиге штампане латиницом, на фином офсет папиру са корицама у више боја.
ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац, ако неоштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.
Код испоруке за иностранство зарачунавамо поштарину и паковање.

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА

НАРУЏБЕНИЦА – ЗАБ.

1. СУПЕР ПАМЋЕЊЕ .... ком.
2. ЈОГА И СПОРТ .... ком.
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ .... ком.

Име и презиме ________

АДРЕСА НАРУЧИОЦА (испунити читко, ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)

Улица и број ________

Пошт. бр. и место: ________

КЊИГЕ ПЛАЋАТЕ ПОУЗЕЋЕМ – ПОШТАРУ КОД ПРЕУЗИМАЊА
Наручите на адресу:
„БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА", п. п. 20/70, 11031 БЕОГРАД

ИЗ БЕЛЕЖНИЦЕ ДОПИСНИКА ИЗ КИНЕ

НАДМЕТАЊЕ ЗМАЈЕВА

У ПРОЛЕЋЕ, НА ТРГОВИМА, МОГУ СЕ ВИДЕТИ ХИЉАДЕ ЉУДИ ЗАГЛЕДАНИХ У ПЛАВО НЕБО

Кинези имају многе, годинама испољаване, склоности, као што су неговање орхидеја, гајење златних рибица, прављење сићушних пејсажа у саксији, лов на скакавце, али је пуштање змајева забава над забавама. Ведар и ветровит дан у Пекингу, особито пролеће кад је права сезона пуштања змајева, може да измами на главни градски трг Тјенанмен на хиљаде људи: загледани у плаво небо и занесени игром својих љубимаца сви се они, од деце до стараца, предају једноставној радости живљења, горди што је направа на којој су преко зиме тако дуго радили узлетела у неслућене висине.

Змај од хартије, какав се код нас прави, у Кини је уметничка творевина од свиле и бамбуса, чије праве вредности умеју да цене само познаваоци традиције. Остали, мање упућени могу да се диве надметању змајева у великим висинама наслућујући да у овој забави постоји нешто што означава човеково стремљење ка недостижном.

Стари историјски записи помињу да је први Кинез, вероватно и први човек, који је направио змаја био инжењер Гунгшу Бан, славни изумитељ из времена Ратујућих држава (475–221. пре нове ере). Његов змај је био дрвена птица. Узлетео је високо и три дана није се спуштао – остало је записано у древним летописима државе Лу.

У дугој кинеској историји постојали су периоди успона и падова, кад су уметност и занатство напредовали или назадовали. Записи о периодима назадовања обично не помињу прављење змајева. Али у време династија Минг и Чинг (1368–1911) надметање змајева од свиле веома је омиљено у народу. Династија Минг је један од златних периода Кине кад је много шта напредовало. (Плаво-беле вазне од порцулана, које су данас веома скупе и које се чувају пре у музејима него у приватним збиркама, углавном су из тог времена.) Династија Чинг била је манџурска. Манџури су ратовали и управљали великом Кином уз помоћ ханских мандарина и у слободном времену предавали се многим хобијима. Чување птица или борба скакаваца пренесени су из дворских кругова у народ па су у Пекингу ове врсте хобија и данас веома распрострањене. Слично је и са прављењем и пуштањем змајева.

Растеривање духова

Као и многи други изуми, прављење змајева је било повезано са религиозним веровањима или са сујеверјем. (Кинези су први изумели барут и ракете, али су их користили за растеривање духова.) Тако је пуштање змајева имало двоструко значење: летело се у сусрет долазећем пролећу и терала несрећа из породице. И данас су главна надметања змајева у време Чингминга, кинеског Дана мртвих који по лунарном календару обично долази око 5. априла. Али, то је и сва веза са сујеверним настанком: пуштање змајева данас је напросто хоби као што су моделарство, голубарство или филателија. У многим градовима у Кини постоје удружења љубитеља змајева.

Најлепши и најчувенији змајеви праве се у Вејфангу, у близини Бохајског залива у провинцији Шандунг. Тамо се чак одржавају и међународна такмичења змајева. Нимало случајно: Вејфанг је некад био у држави Лу у којој је живео изумитељ змаја Гунгшу Бан, а најбољи ветрови дувају с мора.

Змајеви најпре личе на змајеве, митолошке животиње које су симболи Кине. (Занимљиво је да наш језик не зна за разлику између змаја, митолошке животиње, и змаја од хартије, што можда није случајно, док су код Кинеза и многих других народа то два појма). Такви змајеви имају веома компликовану главу, са разјапљеним чељустима митолошке звери и дугачак вијугав реп. Преовлађује жута боја, боја древне Кине и боја трона „синова неба", како су себе називали кинески цареви. Такав змај може да буде дугачак и до сто метара и потребна је велика вештина у управљању да би се он винуо у ваздух. Кад таква грдосија узлети, посматрачи награђују аплаузом оног који са њом спретно и смело управља.

Лептири и орлови

Облици змајева су неисцрпни, као и људска машта. Некад су то лептири који могу да стану на длан, некад птице, најчешће ждралови или орлови. Мени се увек, кадгод бих гледао пуштања змајева – а за време дугог боравка у Пекингу то ми је у пролеће била велика разонода у

недељно преподне – највише допадали ждралови. ваљда зато што су то веома лепе птице и што високо лете. Приметио сам да и Кинези са посебном пажњом прате управо надметање ових свилених ждралова. Познаник са трга Тјенанмен, један седи Кинез који је остављао утисак да кроз најлонски конац осећа и најмањи налет ветра, док је његов змај гордо лебдео у ваздуху, рекао ми је да су ждралови веома осетљиви на услове летења

Израда змајева је у Кини на граници између занатства и уметности. Професионалци из Истраживачког института за примењену уметност раде дизајн за змајеве који се извозе у иностранство, али се у самој Кини право мајсторство највише цени међу аматерима. Они за време надметања припремају изложбе својих рукотворина. Критеријуми за награде су веома строги: гледа се на форму, склоп боја, лепоту обраде бамбусовог оквира, прозрачност свилене тканине, аеродинамичност и, наравно, општу оспособљеност змаја да се постепено диже у висине и да дуго остане у ваздуху.

Од врсте ветра зависи и која ће се врста змаја пуштати. Дивљење заслужују посебно они змајеви који су израђени за благи поветарац а одолевају јаким ваздушним струјањима или огромне птичурине, предвиђене за лет по јачем ветру, које се изгубе у плаветнилу и кад једва осећате свежину ваздуха

У близини Вејфанга је село Вангђијабу у коме је израда змајева права народна радиност. У току зиме, кад нема пољских радова, главно занимање и младих девојака и старица је израда змајева. Њихови змајеви најчешће су у облику ластавица, продају се на вашарима и имају наивни шарм лицедерског срца. Традиција је веома дуга и преноси се с колена на колено.

На једном таквом сеоском вашару гледао сам дечака коме је отац купио змаја-ластавицу. Чини ми се да већу радост нисам видео на лицу човека. Онда је, у општој вашарској гужви, случајни пролазник журно прошао и – какве ли трагедије! – поломио крило нежној птици. Дечак се дао у неутешан плач. Пролазник га је узео за руку и, пун саосећања, одвео га до шатре и купио му новог змаја. Онда је грубом сељачком руком нежно скинуо са дечаковог лица крупну сузу пазећи да она не покваси свилено крило ластавице

Драгослав Ранчић

ЧОВЕК (НИ)ЈЕ 'ТИЦА

ЛЕТЕЋИ ЧОВЕК ЗАСАД МОЖЕ ДА ЛЕТИ САМО 21 СЕКУНДУ. ТО ЈЕ БИЛО ДОВОЉНО – НЕ ДА УЗЛЕТИ НА ОЛИМП ВЕЋ ДА СЛЕТИ НА ОЛИМПИЈСКИ СТАДИОН У ЛОС АНЂЕЛЕСУ

Кини Гибсон лети

Један од „штосова" на свечаном отварању Олимпијских игара у Лос Анђелесу био је „летећи човек". Човек је стварно летео помоћу неке врсте ракетног руксака

За узлетање, летење и слетање служе две ракетне млазнице. Читав уређај привезан око појаса и рамена летача, и по величини и по облику одговара класичном руксаку, али и опреми коју су астронаути носили приликом изласка на Месец и у шетњи космосом

Јахање на дашку паре

Све ово и није баш тако једноставно као што изгледа, јер је систем за летење непрестано у лабилној равнотежи. И најмања грешка у управљању може да доведе до кобног пада. За разлику од авиона и хеликоптера, који у случају нужде могу још увек да покушају да „једре", човек-ракета то не може. Уз то на мањим висинама ни употреба падобрана није могућа.

Мотор овог уређаја ради на водоник-супероксид који се уз помоћ специјалног катализатора претвара у кисеоник и врелу водену пару. Ту нема никаквог пламена као код правих ракета, већ се ради просто о некој врсти „јахања на дашку паре".

Ова стварчица која омогућава човеку да лети може под пуним гасом да достигне максималну брзину од 100 километара на час, може да лети напред, уназад, у страну и слободно да лебди на висини и до 60 метара. Горива има само за 21 секунду лета. Али, како најављује произвођач из Калифорније на тржишту треба очекивати нови модел знатно лакшег „летећег ранца", који ће имати радијус летења од неколико километара. И управљање и маневар приликом атерирања треба да буду много једноставнији и безопаснији. Дакле ускоро ћемо моћи да летимо изнад наших градова и проблеми паркирања заувек ће нестати са градских улица!..

„Летећи долармен"

Човек на млазни погон Кини Гибсон каже:

– Случај је хтео да мој колега Бил Суитор уђе у историју као први човек који је полетео на овај начин, али је убрзо завршио каријеру. Ја настављам тамо где је он стао, сада сам нека врста „летећег долармена". Јер, мој шоу у ваздуху свако може да плати – 5000 долара. Ја сам, тренутно, једини човек у свету који лети на овај начин!

У септембру је гостовао и у СР Немачкој. Прво је наступио у квизу западнонемачке телевизије „Да се кладимо...", а онда су се за њега заинтересовали многи фудбалски клубови Бундеслиге, који су желели да им управо он својим летећим шоуом отвори нову сезону

Кини је и пропевао у стилу: „Летим преко Њујорка, Лос Анђелеса и Хајделберга. Како је свет леп гледан одозго..."

Да ли је тај лет доиста тако леп, безбрижан, удобан?

– Овај мој подухват од човека тражи савршену концентрацију, као и велику спретност да се уопште управља и лети овом направом. Ја сам годинама вежбао везан за конопац – објашњава Гибсон.

Бивши каскадер, коме је сада 28 година, не пореди се са птицом.

– Пре бих рекао да сам нешто као „супермен". Кад узлећем све је бучно, као и код сваког авиона. Али, када сам у ваздуху, човече, само бројим наглас до 20, да бих знао када треба да се спустим. Мислите ли, да тада имам времена и за сањарење?

М. Ш.

ХИТ

ДА ЛИ МОЖЕШ МИРНО ДА СПАВАШ

музика и текст: М. Глишић / Б. Сретеновић
изводи: Naya

Време је да све заборавим
и кренем даље
узимам своје ствари, одлазим
Сети се кад сам говорио
знао сам.
проћи ће све ово, отићи ћеш
Добро знам да губим те
само питам се
да ли можеш мирно да спаваш?

Осмех твој зове и мами
и једино могу
да певам песме дуго,
дуго у ноћ.

Време је да све заборавим
и кренем даље
нек остане нешто лепо заувек.

Добро знам да губим те
само питам се
да ли можеш мирно да спаваш?

ДВОЈАЦ У АКЦИЈИ

После паузе због одслужења војног рока на сцену се вратио београдски дуел Naya. Двојица момака који су прве кораке у музици направили у оквиру акустичарског састава Одисеја, реализовали су својевремено дебитантски албум под продуцентском палицом реге-мајстора Елдајна Гранта (брат популарног Едија). После тог, мање-више успешног, пројекта Бранко и Стари направили су подужу паузу да би се почетком септембра огласили новим албумом „Каматантра" који се, као и њихово прво остварење, појавио са етикетом београдског „Југодиска". Нови материјал је поново снимљен у студију Енца Лесића и наставак је онога што су Бранко и Стари започели на првој плочи – специфична, њихова верзија регеа прилагођена „балканском" укусу.

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

НАСНИМАВАЊЕ

технички поступак којим се преко једног снимка врши наснимавање више инструменталних или вокалних делова снимљених независнс један од другог. Поступак је први пут примењен 1941. године

НАЦИОНАЛНА ХИМНА

свечана песма коју су неки народ или држава прихватили за свој симбол (уз друге симболе – заставу, грб...). Назив потиче из античке Грчке и односи се на хвалоспев боговима и херојима

НОКТУРНО

романтична композиција лирско-сентименталног меланхоличног карактера, „вечерња музика за сањарење". Најчешће има облик сложене песме са изразитим мелодијама и пратњом од разложених акорда

НОТНА СВЕСКА

врста свеске на чијим су страницама одштампани празни линијски системи. Њоме се служе ученици у музичким и другим школама за писање нота, мелодијских вежби, хармонских задатака, песама

НОТОТЕКА

систематски сређена збирка, „библиотека" нота и нотних преписа, штампаних и рукописаних дела. Нототека се обично налази у саставу радио-станица, оперских кућа, филхармонија, већих музичких школа

НОВИ ТАЛАС

под тим појмом се подразумева тренд у року настао после 1976. који су створили и афирмисали представници најмлађе генерације музичара

НОВИ БОУВИ

После прошлогодишњег изузетног албума „Let's Dance" и тријумфалне светске турнеје под називом „Озбиљна месечина" чинило се да ће Дејвид Боуви за извесно време да се повуче или можда потпуно посвети филмској каријери која му последњих година такође доноси успеха. Међутим, Боуви не би био оно што јесте кад својим многобројним поштоваоцима не би стално приређивао изненађења. Тако се протеклог месеца на тржишту појавио његов нови албум, „Tonight" са девет песама од којих је чак пет написао са Игијем Попом. Као пилот-сингл објављена је песма „Blue Jean".

ДИСКОГРАФИЈА JETHRO TULL

- „This Was" (1968)
- „Stand Up" (1969)
- „Benefit" (1970)
- „Aqualung" (1971)
- „Thick As A Brick" (1972)
- „Living In The Past" (1972)
- „A Passion Play" (1973)
- „War Child" (1974)
- „Minstrel In The Gallery" (1975)

- „Too Old To Rock'n'roll To Young To Die" (1976)
- „M. U. Best Of Jethro Tull" (1976)
- „Songs From The Wood" (1977)
- „Heavy Horses" (1978)
- „Live – Bursting Out" (1978)
- „Storm Watch" (1979)
- „A" (1980)
- „Repeat" (1981)
- „The Broadsword And The Beast" (1982)
- „Under Wraps" (1984)

Најпопуларнија постава: Јан Андерсон – глас, гитара, флаута; Мартин Бар – гитара; Џон Иван – клавијатуре; Џефри Хемонд-Хемонд – бас и Беримор Барлоу – бубњеви
Најновија постава: Јан Андерсон; Мартин Бар; Дејв Пег – бас; Питер Витезе – клавијатуре; Доан Пери – бубњеви.

ТИК И ТОК

Тајанствени дует Tik And Tok делује извесно време на британској рок сцени. Њих најчешће помињу као сараднике вечитог експериментатора Гарија Њумена. Самостални албум „Intolerance" објављен током лета обезбедио им је и независан публицитет. Иначе, са албума је као сингл издата песма „Higher Ground" на захтев многих диск-џокеја који су желели да је имају чешће у својим програмима. Занимљиво је да ће ова два момка који се представљају као Принц Задовољства и Војвода Жеље (права имена нико им не зна) вероватно учествовати на неким снимањима за популарне Duran Duran.

КО ТО ПУШИ НА СИЦИЛИЈИ

ДВОБОЈ С ЕТНОМ

Двадесет осмог марта прошле године Етна, највећи активни вулкан у Европи, на североистоку италијанског острва Сицилије, поново је прорадила. Тога дана забележено је више од двеста потреса и из централног кратера, на висини од 3263 метра, покуљали су у небо облаци паре и пепела. Затим се на јужној падини, изнад линије дрвећа где је тло пусто и изровано као површина Месеца, отворила пукотина дугачка седамсто педесет метара и из ње је покуљала лава.

Усијана река расла је из дана у дан и брзо достигла више од милион кубних метара – количина која би испунила фудбалско игралиште до висине од око сто педесет метара!

На месту где је извирала, струја лаве није била шира од три метра. Спуштајући се низ падину брзином од два метра у секунди, хладила се, од јарко-црвене прелазила у тамну боју ћилибара, захватала површину од два километра и рачвала се као чудовиште које протеже пипке.

Успоравајући према подножју на око два метра на сат река лаве се до средине априла проширила на шест и по километара а дубина јој је, на неким местима, прелазила четрдесет пет метара. Гутала је куће и путеве, баште, воћњаке, шуме. Птице и животиње одавно су побегле. Тамо куда лава прође пет стотина година не расте ништа осим маховине и трновитог жбуња.

Крајем априла лава је прогутала пет стотина јутара обрадиве земље. Усијана маса опасно се кретала према селима Рагални, Николозију и Белпасу у подножју.

Ко ће да постави експлозив?

У свету је било покушаја да се ток лаве скрене. Делимичан успех постигнут је 1973. године приликом ерупције Хекле, активног вулкана на Исланду. У лаву је без предаха пумпано на милионе тона морске воде која је следила и претворила у тврду стену предњи део тока. Усијана маса није могла да „прескочи" тако створен бедем и променила је пут.

Овај систем није могао да се примени на Етни, сувише високој да би се пумпала морска вода. Морао је да се пронађе други начин и влада је тај задатак поверила Франку Барберију и Летерију Виларију, двојици истакнутих италијанских вулканолога.

Око петсто метара од места ерупције лава је текла кроз узано корито, слично стази за боб, уклесано између стена. Вулканолози су направили план да се на висини тог стеновитог зида прокопа канал а затим експлозивом отвори рупа у стени кроз коју ће лава да прође у тај нови канал и, уместо на насеља, излије се на земљиште већ опустошено ранијим ерупцијама.

Извођење плана подразумевало је баснословну суму новца, најмање сто педесет радника, стотинак камиона и армију булдожера и машина за копање. Али, највећи проблем био је како направити огромну рупу у стени између два канала, природног, којим је текла лава, и вештачког, кроз који је требало да потече. Неко је морао да постави експлозив код саме лаве чија температура иде и до 11000 Целзијусових степени док динамит експлодира већ на 85.

У ПРОЛЕЋЕ 1983. ТРИ НАСЕЉА У ПОДНОЖЈУ ПЛАНИНЕ СПАСЕНА СУ ЕРУПЦИЈЕ ВУЛКАНА

Постојао је само један човек који је могао да покуша – тако нешто – познати светски стручњак за експлозиве Швеђанин Ленарт Аберстен. Говорило се да је Аберстен у стању да подигне у ваздух стотине килограма динамита на пет метара од цркве, а да при том витражи на прозорима уопште не popuцају. Али, он никада раније није имао посла с вулканима.

Аберстен је обишао Етну крајем априла и пристао да се прихвати посла изјавивши да му је то најтежи задатак у целој каријери. Било је јасно да експлозив не може да се постави ручно.

Руне Густафсон, један од стручњака из екипе, предложио је да се употребе топови са сабијеним ваздухом на даљинско управљање који би убацивали динамит у цеви углављене у стени. Тоноли је саветовао да се температура у близини цеви с динамитом мало снизи пумпањем хладне воде. Аберстен је прихватио оба решења.

Вулкан узвраћа ударац

Током наредне седмице у стени је избушено четири реда рупа за цеви дугачких три до шест метара. Велика експлозија планирана је за 13. мај. Али, 12. маја та иста стена није више била дебела три већ четири и по метра. Бушење рупа охладило је и окаменило лаву у близини. И ниво лаве почео је изненада да расте и истога дана предвече усијана маса излила се преко зида.

Лава је и даље расла, попут плиме, као да се вулкан брани од људи. Све четири цистерне за хлађење лаве брзо су се испразниле. У зору су извршена нова мерења: ниво лаве износио је шест метара, двоструко више него на почетку, а зид који је требало пробити сада је био висок не пет већ десет и по метара. Аберстен је одлучио да што пре изврши експлозију.

У четири по подне 13. маја више од триста новинара окупило се на узвишици безбедно удаљеној од места експлозије. Морали су да чекају до после поноћи јер је екипа непрекидно проверавала систем испаљивања експлозива из ваздушног топа и замршену мрежу цеви за хлађење набоја водом.

Као космонаути на Месецу

У два и тридесет ујутру 14. маја почело је убацивање експлозива у цеви. Код зида су остали само Аберстен, Бертолети, Рипамонти и њихови техничари да обаве и последњу контролу. Кретали су се опрезно и споро као космонаути на Месецу.

У четири сата и три минута „екипа за експлозију" повукла се у бункер. Техничар је притиснуо ручицу да изазове детонацију тридесет осам набоја динамита у стени.

Набоји су експлодирали у четири таласа од којих је сваки трајао десети део секунде. Чула се потмула тутњава и блесак који је за тренутак ноћ претворио у дан. Комади стене и лаве засули су кров бункера.

Када су се дим и прашина слегли, у стени се указала рупа широка петнаест метара. Прошло је петнаест секунди и ништа се није догодило. Прошло је још петнаест и – на рубу вештачког канала појавила се танка црвена линија, прелила се у нови канал, порасла у реку усијане лаве...

Мада је Аберстенова експлозија, слабија од планиране, променила правац само једне трећине тока лаве, спасла је од разарања сва три угрожена насеља. До 6. августа Етна се смирила, а лава охладила и окаменила се.

То је, према речима хавајског стручњака за вулкане Џона Локвуда, највеће и најуспешније скретање тока лаве које је човек икада извео.

NEDELJNI ZABAVNIK НА ТЕЛЕВИЗИЈИ И У ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ

ХА, ХА ЋОШЕ

– Тата, сви ме сматрају за лажова!
– Е, то ти не верујем, сине!

– Нешто ме мучи, стално крадем!
– Па, јеси ли узео већ нешто против тога?

НА ФИЛМУ СЕ СВЕ НЕ ВИДИ

У оној сцени о паду Троје, коју сте видели у „Недељном забавнику" у којој Тројански коњ улази у зидине Троје, нема детаља који постоје о миту о овом догађају и који целу ситуацију чине још драматичнијом.

Ево о чему се ради: Мит каже – древни коњ с урезаним натписом „За свој одлазак у домовину Грци посвећују овај дар Атени" изазвао је међу Тројанцима велику недоумицу. Ако је коњ божанска творевина, треба га увести у град, а ако је људска, треба га уништити. Одлучили су да то провере ударцима копља у труп коња. Грци, скривени у коњу саслушали су ову одлуку с ужасом. Да би их умирио, Одисеј је наредио Хелениним мужу Менелају да подметне своју бутину, јер је цео овај рат био изазван да би се спасла његова част! Тројанско копље се зарило у Менелајеву бутину и крв је потекла. Тројанци су добили доказ о божанском пореклу коња и увукли га у своје зидине. Тројански коњ у Троји, значио је и њено уништење. Али, ту смо се опет вратили на оно што прича и филм!...

МИ ПИТАМО ВИ ОДГОВАРАТЕ

Питање које смо вам поставили у првој емисији „Недељног забавника" тј. прошле недеље, гласи:

Чамџија је натоварио чамац гвозденим шипкама и одвеслао до средине рибњака. Онда је избацио из чамца све шипке. Да ли се ниво воде у рибњаку подигао? Да ли се спустио? Или је остао исти?

Ову загонетку можете да решите уз помоћ овог експеримента:

Ставите неколико ексера у пластичну чашу од киселог млека и спустите чашу да плови на средини у, до пола напуњеној водом, стакленој тегли. Обележите ниво воде.

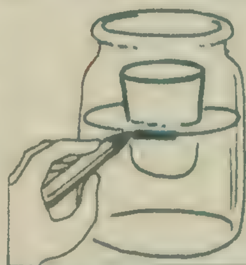

Затим изручите ексере у воду и поново спустите сада празну чашу од јогурта у воду. Шта се догађа са нивоом воде?

ЏАМБО ЈЕ СИМБОЛ, АЛИ – ШТА ЈЕ СИМБОЛ

*Кад нешто **једно** има*
*А **много** каже свима*
То знају ђаци
Такви се знаци
У свакој школи
Зову СИМБОЛИ

Кроз историју славног слона Џамба, омиљеног становника лондонског Зоолошког врта и судбину његовог имена, које је ушло у енглески речник, сазнали сте да је слон, за данашњи западни свет симбол тежине и неспретности. Међутим, морате знати, да Азија о њему мисли на сасвим други начин.

У Индији, слона јашу краљеви, те он симболизује краљевску моћ. Моћ слона даје онима који га призивају све што пожеле.

У Лаосу, Камбоџи и Сијаму, постоји веровање да бели слон доноси кишу и олују. Зато слонову главу украшава драги камен који је блесак муње.

Попут бика и корњаче, у Индији и Тибету слон игра улогу животиње која носи свет. Свемир почива на слоновим леђима. Зато се слон појављује као фигура – подупирач на многим споменицима.

Грци су слона сматрали симболом побожности. Плиније, римски историчар, забележио је како је чуо да слонови кад изађе млад месец, покренути неком тајанственом свешћу, скупљају поломљене гране по шуми, а онда их дижу према небу и њишу, као да упућују молитву богињи да им буде милостива и благонаклона.

Аристотел, грчки филозоф, сматрао је слона за симбол чедности и верности.

Реч „џамбо" данас у енглеском језику значи нешто гломазно, веће од уобичајеног. Рецимо „џамбо-џет" значи огроман млазњак.

ЖОРЖ МЕЛИЈЕС И „ПУТ У НЕМОГУЋЕ"

Жорж Мелијес је био први филмски редитељ на свету. Родио се средином прошлог века, а умро негде пред други светски рат. Пре него што је почео да снима био је карикатуриста и илузиониста. Имво је маште, а његови филмови су права фантазија. Направио је „Пут на Месец", „Пут у немогуће", „Освајање северног пола".

Мелијес је био и први филмаџија који је снимио један рекламни филм. Била је то реклама за шешире од зечјег крзна. Мелијес је показао како у једну чудну машину улазе зечеви а излазе шешири. Пошто су се љубитељи животиња побунили, Мелијес се

ипак снашао. Пустио је исти кадар уназад. Сад су у машину улазили и излазили зечеви. Такав је био Мелијес!

ПЛИВАЊЕ: УЧИМО ОНО ШТО КУЧЕ ЗНА ОД МАЛЕНА

Када су у старој Грчкој, за некога желели да кажу да је права незналица, рекли би: Тај не зна ни да чита ни да плива!

Код Грка и Римљана, пливање је било обавезна ратничка вештина коју је морао сваки војник да савлада.

У средњем веку пливање се сматрало за непожељно и опасно, јер је постојало званично уверење да пливање и купање у природи проузрокују велике епидемије, које су у то време харале Европом.

Тек у другој половини 19. века, свет се ослободио ове предрасуде. На првим модерним Олимпијским играма 1896. у Атини и пливање је постало такмичарска дисциплина.

Данас, већина нас зна, или бар жели да научи да плива. А зашто животиње, као пас или коњ, не морају да уче, него да пливају од рођења?

Зато што и пас и коњ, пливајући остају у истом положају и праве исте покрете ногу као и кад се крећу на сувом. Дакле, они пливају ходајући кроз воду. Човек битно мења положај тела, из усправног прелази у водоравни, и чини нове покрете, ногама и рукама. То је оно што збуњује сваког непливача!

САВЕТ НЕПЛИВАЧИМА

Основно правило
За добро пливање
Удиши више
Издиши мање.

Припази да ти се
Не деси паника
Све ти је остало
Чиста механика!

РЕЦЕПТ ЗА ПРАВЉЕЊЕ ЗВИЖДАЉКЕ

Потребно вам је: парче папира (6 × 10 cm) и маказе

1. пресавијте папир на пола, широм страном

2. на пресавијеној ивици изрежите два парчета у облику слова V латиницом

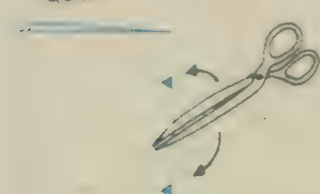

3. пресавијте слободне стране до десне ивице

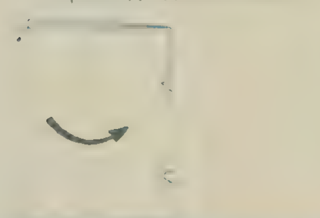

4. пустите сад целу ствар да лежи на савијеним ивицама

5. покупите сада „инструмент" сместивши га између кажипрста и великог прста и ставите на уста. Снажно дуните, имаћете шта да чујете!

ШИФРЕ: ЗА ЧИТАЊЕ И ЗБУЊИВАЊЕ

Шифру коју смо вам показали у прошлом „Недељном забавнику" нека употребе они који су од прве „укопчали" како се она примењује. За остале, ево једне нове шифре, коју је први пут употребио римски генерал пре 2000 година.

Овај генерал је био приморан да са бојишта пошаље курира, и то кроз непријатељску територију и од свог цара потражи помоћ. Генерал се плашио да курир може бити ухваћен, па је решио да своју поруку шифрира. Ево шта је измислио!

Узео је куриров опасач и чврсто га увио око штапа, који је курир увек носио са собом. Тада је на опасачу написао ову поруку.

Затим је одмотао опасач и додао нека слова која су служила само за збуњивање непријатеља. Тако се смисао поруке изгубила у шуми знакова

VO<OMXDIPRESI

Курир је ставио на себе опасач и кренуо. Кад је стигао, цар је опасач увио око истог оног штапа и прочитао упућену поруку, без тешкоћа.

Покушајте и ви. Уместо опасача, узмите дугу траку од хартије. Увијте је око дршке метле и причврстите на крајевима лепљивом траком. Напишите поруку. Скините траку и додајте слова за збуњивање. Траку пошаљите ономе коме је порука намењена. Кад он увије траку око дршке метле моћи ће да прочита вашу поруку.

пита

Политикин Забавник

одговара и обрнуто

МАЈМУН СКРЕТНИЧАР

(Животиња племенита
Постала је знаменита
научила мајсторију
па ушла у историју)

Да кућни љубимац може бити и драгоцени сарадник, говори нам животна историја славног представника мајмунске врсте, бабуна Џека и железничара по имену Вајлд.

Иако је у саобраћајној несрећи изгубио обе ноге, 1877. Вајлд је добио посао скретничара на станици Уитенхаге, удаљеној 250 km од места Порт Елизабет у Јужној Африци. Да би могао да пређе пут од своје бараке до скретнице, Вајлд је конструисао неку врсту дресине, колица која се крећу на ручни погон, по шинама. А да би се решио усамљености, купио је на пијаци младог мужјака бабуна и дао му име Џек.

Џек је заволео свога господара и већ за неколико месеци знао је да му почисти бараку и донесе воду.

Али, Џек је био способан и за више. Кад би у даљини чуо писак локомотиве, јурнуо би до кутије у којој је стајао специјални кључ за усмеравање шина и журно га односио на руке машиновођи.

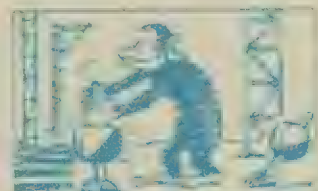

Пошто би одгурао свога господара до скретнице, Џек је с највећом пажњом пратио како овај повлачи ручице и мења сигнале.

Није дуго требало да Џек научи да рукује сигналима. У прво време га је Вајлд строго контролисао, али како је бабун посао обављао беспрекорно, Вајлд је одлучио да се повуче у бараку и одмара, а Џека остави да ради!

Тако је Џек, бар на ове две линије, у потпуности преузео улогу скретничара. Није познато да је икад погрешио!

Ово изванредно пријатељство и ортаклук трајали су девет година. На жалост, Џек је умро 1890, од тада још неизлечиве болести туберкулозе!

ЛЕТЕЋА МАШИНА

– СВЕ ЈЕ БИЛО САН, НАЈТУЖНИЈИ И НАЈДИВНИЈИ САН. АКО СЕ ИКАДА ЧУЈЕ КОЈА РЕЧ, УМРЕЋЕТЕ И ТИ И СЕЉАК – РЕЧЕ СТАРАЦ

РЕЈ БРЕДБЕРИ

Четиристоте године нове ере престо императора Јуана био је поред Великог кинеског зида. Народ под његовом влашћу не беше ни тужан ни срећан.

Рано ујутру, првога дана прве недеље, другог месеца нове године, император Јуан сркутао је чај препуштајући се миловању топлог ветра. Слуга је, вичући, утрчао преко скерлетних и плавих плочица врата.

– О, Императоре, Императоре, чудо!

– Да – рече Император – ваздух је сладак овог јутра.

– Не, не, чудо! – рекао је слуга брзо се клањајући.

– И овај чај је добар у устима, свакако је и то чудо.

– Не, не, Ваша Екселенцијо.

Онда ме пусти да погађам. Сунце је исловило, пред нама је нови дан. Или – море је плаво. То је најлепше од свих чуда.

– Екселенцијо, један човек лети!

– Шта? – Император престаде да се шали.

– Видео сам га у ваздуху. Човек лети крилима. Чуо сам глас како зове из висина и када сам погледао био је ту – змај на небу са човеком у устима. Змај од папира и бамбуса, обојен као сунце и трава.

– Рано је – рече Император – управо си се пробудио из сна.

– Рано је, али видех оно што видех. Дођите па ћете и Ви видети.

– Седи овде поред мене – поче Император. – Попиј мало чаја. Мора да је то чудна ствар, ако је истина, видети човека како лети. Потребно ти је времена да размишљаш о томе као и мени да се припремим да то видим.

Пили су чај.

– Молим Вас – рече слуга на крају – или ће он отићи.

Император је замишљено устао.

– Сада ми можеш показати шта си видео.

Прошли су кроз врт, преко травнате ливаде, преко малог моста и кроз шумарак, до ниског брега.

– Тамо! – рече слуга.

Император погледа у небо.

На небу, смејући се таквој висини да се смех једва чуо, био је човек заоденут у светле папире и трску од које су била крила с дивним жутим репом. Летео је укруг као највећа птица у свету птица, као нови змај у земљи древних змајева.

Човек им је довикивао из висина кроз хладне ветрове јутра.

– Ја летим, ја летим!

Слуга му је одмахивао.

– Тако је, тако је!

Император Јуан се није мицао. Гледао је Велики кинески зид чији су се обриси назирали кроз измаглицу на удаљеним зеленим бреговима. Блистава камена змија која је вијугала преко читаве земље. Дивни зид који их је од почетка времена штитио од непријатељских хорди и чувао мир безброј година. Видео је град поред реке, пут и брег како се буде.

– Реци ми – запита слугу – је ли још неко видео летећег човека.

– Ја сам једини, Екселенцијо – казао је слуга смејући се у небо и машући.

Император је погледао у висину и рекао:

– Зови га да слети код мене.

– Хеј, сиђи доле, сиђи доле! Император те жели видети! – звао је слуга свијајући шаке око уста.

Император се освртао док се летећи човек спуштао низ јутарњи ветар. Угледао је сељака који је поранио у поље како гледа у небо и запамтио место где се сељак налазио.

Летећи човек се приближава шуштећи папиром и шкрипећи бамусовом трском. Дошао је поносно до Императора, неспретан у својој опреми, и поклонио се пред старцем.

– Шта си то учинио? – запитао је Император.

– Летео сам небом, Ваша Екселенцијо – одговорио је човек.

– Шта си то учинио? – поново је рекао Император.

– Управо сам вам казао! – крикну летач.

– Ништа ми ти ниси рекао – Император је пружио танку руку и додирнуо лепу хартију и хрптењачу апарата као у птице. Мирисала је хладно – од ветра.

– Зар није диван, Екселенцијо?

– Да, сувише диван.

– Он је једини на свету – смејао се човек. – И ја сам га измислио.

– Једини на свету?

– Кунем се.

– Ко још зна за ово.

– Нико. Чак ни моја жена. Мислила је да правим змаја од папира. Устао сам ноћас и отишао до далеких стена. Када су јутарњи ветрови дунули и сунце се појавило, скупио сам храброст, Екселенцијо, и скочио са стена. Летео сам! Али, моја жена не зна за то.

– Па, то је добро за њу – рече Император. – Пођимо.

Вратили смо се у Велику кућу. Сунце је потпуно испловило а мирис траве је освежавао. Император, слуга и летач застадоше у великом врту.

Император пљесну рукама.

– Стража!

Стражари дотрчаше.

– Ухватите овог човека.

Стражари шчепаше летача.

– Зовите џелата – рече Император

– Зашто? – викао је летач збуњено. – Шта сам учинио?

Увијао се тако да је дивни папирни апарат шуштао.

– Ево човека који је направио некакву машину – рече Император – и још пита шта је урадио. Ни сам тога није свестан. Осетио је потребу да је направи не знајући зашто је тако поступио или шта би ова ствар могла да учини.

Џелат је дотрчао са оштром сребрном секиром. Стао је спреман, голих мишићавих руку, лица покривеног светлом, белом маском.

– Тренутак – рече Император. Окренуо се оближњем столу на којем је била машина коју је он сам направио. Император је скинуо златни

кључић са свога врата. Ставио га је у малу, осетљиву машину и навио је. Пустио је машину у рад.

Машина је представљала врт од метала и драгог камења. Покренуте, птице су певале на малом дрвећу, вукови су шетали кроз минијатурну шуму, а мали људи трчали по сунцу и кроз сенке хладећи се сићушним лепезама, слушајући ситне смарагдне птице и стојећи поред невероватно малих али шумних извора.

– Зар ово није лепо? – рече Император. – Кад би ме питао шта сам овде направио, могао бих ти лично одговорити. Створио сам птице које певају, створио сам хук шуме, учинио сам да људи шетају кроз ову шумовиту земљу, уживају у лишћу и хладу и песми. То сам ја учинио.

– О, Императоре! – [illegible]тач на коленима док су му сузе квасиле лице. – Ја сам направио сличну ствар! Пронашао сам лепоту. Летео сам на јутарњем ветру. Гледао сам под собом уснуле куће и вртове. Осетио сам мирис мора и видео га иза брегова док сам био у висинама. Узлетео сам као птица. О, не могу ни рећи колико је дивно горе на небу, са ветром око тела. Како небо мирише јутром! То је дивно. Императоре, то је такође дивно!

– Да – рече Император тужно. – Знам да то мора бити истина. Осећао сам како ми је срце уз тебе док летиш и питао се: „Како то изгледа? Како се осећа? Како из тих висина изгледају далеки рибњаци? А моје куће и слуге? Као мрави? Како ли далеки, још уснули градови?"

– Спасите ме.

– Не бојим се тебе већ другог човека.

– Код човека?

– Неког другог који ће, видећи тебе, створити направу од светлог папира и бамбуса као и ова. Тај други ће имати зло лице и зло срце и лепоте ће нестати. Од таквог човека се плашим.

– Зашто? Зашто?

– Ко каже да једног дана такав човек, баш оваквим апаратом од папира и трске, не би могао летети небом и бацати огромно стење на Велики кинески зид? – рече Император.

Нико се није померио или прозборио реч.

– Одрубите му главу – рече Император.

Џелат је замахнуо сребрном секиром.

– Запалите змаја и његово тело и пепео закопајте заједно – рече Император.

Слуге послушно кренуше.

Император се окрену свом слузи који је видео човека како лети.

– Држи језик за зубима. Све је било сан, најтужнији и најдивнији сан. А сељаку на далеком пољу, који га је такође видео, реци да је то било само привиђење. Ако се икада чује која реч, умрећете и ти и сељак.

– Милостив си, Императоре.

– Не, не милостив – рече стари цар. Иза баштенског зида видео је стражу како пали дивну машину од хартије и трске која је мирисала на јутарњи ветар. Тамни дим се пео у небо. – Не, само много збуњен и уплашен.

– Видео је стражаре како копају малену рупу где ће закопати пепео. Шта је живот једног човека према милионима других?

* * *

Скинуо је кључ са ланца око врата и још једном навио дивни минијатурни врт. Стајао је гледајући пространство од Великог зида, мирни град, зелена поља, реке и потоке. Уздахнуо је. Малени врт је покренуо своју скривену и осетљиву машинерију и почео да се креће: малени људи су шетали шумом, малена лица су климала преко сунцем ишараних пропланака а међу ситним дрвећем лебдели су дељени песме и лебдели, лебдели на малом небу.

– О – рече Император затварајући очи – гледај птице, гледај птице!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ВИЗАНТИЈСКИ ЦАР	ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ	РАСТАПАТИ	МОДЕЛ НЕЧЕГА	ПРКОС	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ АМЕРИЧКЕ ГЛУМИЦЕ	САЗВУЧЈЕ ТОНОВА
ЖЕНСКО ИМЕ							
БУНА, ПОБУНА							
МУЗИЧКИ ИЗРАЗ ЗА ОДСЕЧНО							
ВРСТА РАДНИКА / „УЧЕНИК"							
					Л. Д. / АМЕРИЧКА ПЕВАЧИЦА		
НАВОД / ЗНАК ЗА ЊУТН		ФР. КОМИЧАР, ЖАК / ОНО ШТО СЕ НАКОСИ					ПРИЛИЧНО, ДОСТА ЈАК
ДРУГИ				НОБЕЛОВАЦ АНДРИЋ / ВРСТА ГИПСА			
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ФР. ПИСАЦ, ЖАН / ОРГАН ЧУЛА ВИДА				
ВИТИМАСТА ЗАГРАДА (тип.)							
ДЕО ПРСТА						„КЕЛВИН" / МЕСТО КОД ЗАДРА	
ОСОБА КОЈА ПОТПАЉУЈЕ	РАДНИК У ХОТЕЛУ						БИЛО КАКАВ
ЗНАК ЗА ФОСФОР		ОБАЛИТИ, ОБОРИТИ	АМ. КЛАРИНЕТИСТ, ШО / ПРВАК				
ОПАСАН ЧОВЕК							
НАШ РВАЧ СЛОБОДНИМ СТИЛОМ							
АУТО-ОЗНАКА ЗА ПЕЋ			МЕРА ЗА ПАПИР / НЕНАГЛАШЕНА РЕЧ				
ОПШТИНСКО ПОДРУЧЈЕ					ПОВРАТНА ЗАМЕНИЦА	НАЈВЕЋИ КОНТИНЕНТ	
МРК, НАМРГОЂЕН				ПОТПУН / СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ			
ПРИПАДНИК ИНДИЈАНСКОГ ПЛЕМЕНА							ФУДБАЛЕР „ВОЈВОДИНЕ" МИХАЉ
АЛКОХОЛНО ПИЋЕ					ИВАН РАОС / ИВО ЛОЛА		
БЕЗГЛАСНОСТ (грч.)							
ПОКРЕТАЧКА СНАГА, ФАКТОР							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: излазак, свалити, паламар, анатоми, РИ, Увац, Ац, рана, Вагањ, а, о, Ева, њива, ар, еколози, „Аретеј", Трнка, е, О, Исмет, Душанка, ост, Ир, Рив, тас, осовина, ви, и, В, свирала, караван, Ичикава.

ВЕЛИКИ СТРАХ

ВОЗ ЈЕ ОДЈЕДНОМ КРЕНУО

Пре десетак година мој отац је био благајник на железничкој станици поред које смо и становали и, чини ми се, знали све о железници, о скретницама, шинама, сигналима, возовима-шинобусима, брзим, убрзаним, понајвише теретним. Возни ред смо знали напамет. Волели смо збиждук старе парњаче. А како и не би? Воз те буди, воз те успављује, и тако годинама.

Тога дана отац је, после ноћне смене, легао да спава а Гаца, моја млађа сестра, и ја једва смо дочекале да шмугнемо до теретњака који се, по нашем мишљењу, сувише дуго задржао у станици. Истовар још није био завршен па смо оклевале да приђемо. Прикрале смо се, ипак, до последњих вагона, завириле у један, други, трећи... Ништа Празни.

Илустровао НЕНАД МИРКОВИЋ

– Није важно – кажем Гаци – иди по остале, па да играмо жмурке. Одмах је отишла. Е, сад ће Цока, тако су ме звали, да вам улепша дан, мислила сам док сам чекала другаре и сестру, сакрићу се где ме никад нећете наћи. У воз не смемо ни да привиримо па макар стајао у станици годину дана – то су нам родитељи строго забранили – један наш друг испао је кад смо се јурили по вагонима. Та забрана за мене као најстарију сада, видите, није важила. Сакрићу се у вагон, ту ме неће тражити.

Гаца и другови су стигли. Дошао је ред на Гацу која није волела да жмури ни да нас тражи.

– Један, два, три – броји Гаца а ја – трк у један вагон. Ускочим, шћућурим се у углу, вирим кроз отворе док нас тражи и смешкам се. Све је брзо пронашла. Све, осим мене.

Гаца загледа испод вагона, иде иза станице, враћа се, поново прилази вагонима. Најзад ме спази како извирујем кроз узане отворе између даске.

– Излази! – виче Гаца. Ја ништа, правим се да је не чујем.

– Напоље, Цоко, немој тату да зовем.

Знам да оца неће и не сме да пробуди.

– Ма, не мораш, играћемо се и без тебе – вичу сви углас. Почели су већ и да се броје, кад моја сестра потрча према вагону и пре него што сам схватила шта хоће, она, уз силну буку, затвори вагон.

– Изаћи ћеш кад се тата пробуди – подсмевала се сада она и забављала друштво.

Одједном, вагон уз тресак цимну мало назад, па полако пре него што су сестра и другови стигли да отворе врата, воз пође из станице.

Уплашена, гледала сам кроз даске како трче за возом покушавајући да га стигну. Точкови су уједначено клопарали. Покушавала сам да се смирим. Шта ће тата рећи, само то ми се мотало по глави. Навикла на клопарање точкова које ми је просто недостајало кад негде одем, оно ми се сада просто забадало у мозак. Промицале су куће, баште, одох ја ко зна докле.

Воз одједном поче да успорава и, уз добро познату шкрипу, заустави се. Мора да је тата јавио да га зауставе у првој станици!

Срамота ме да изађем, али брзо су ме нашли. Сви се око мене смеју, запиткују. Слушам их на једно уво. Погледом тражим тату, сад ће стићи, све већ знам.

И – ево га. Излази из кола и право ка гомили која се сјатила око мене. Шта је сад ово? Уместо беса и љутитог севања видим како се смеје, прилази ми и грли ме Узима ме за руку, са свима се поздравља, захваљује, улазимо у кола па кући. Не грди ме, шали се са мном. Само што смо стигли, рече ми да потражим Гацу Није требало дуго да је тражим. Седи на степеништу, јеца, суза сузу стиже, брише их рукавом.

– Гацо – кажем јој – Зове те тата.

Устала је, поглед не диже, полако, бојажљиво, уђе у кућу. Није више морала да се боји.

После сам сазнала шта се све догодило кад сам „отпутовала". Тата је, пре него што ће колима поћи по мене, добро истукао Гацу. За сваки случај, да га не прође љутина док мене врати кући. Јер, Гаца му је била љубимица.

Весна Ракић,
11409 Ковачевац
Младеновац
(хонорар: 2.500 динара)

БИМ И БУМ

МОЈИ АНЂЕЛИ УЧЕ БИОЛОГИЈУ ИАКО ЈЕ РАСПУСТ!
У ТО НЕЋУ ПОВЕРОВАТИ!
И ЈА!

ЖАБЕ СКАЧУ А НЕМАЈУ ФЕДЕРЕ! КАКО ТО?
ДА НЕ ВИДИМ СВОЈИМ ОЧИМА, НЕ БИХ ВЕРОВАО!
ЈА И НЕ ВЕРУЈЕМ!

ШТА?!
И КЕНГУРИ СУ ЖИВОТИЊЕ КОЈЕ СКАЧУ...

ПСТ, ТИШЕ...
ИНСПЕКТОРЕ, ДА ЛИ ТВОЈЕ ОЧИ ВИДЕ ИСТО ШТО И МОЈЕ?
ТАМО СУ ДВОЈИЦА... И ОВДЕ СУ ДВОЈИЦА!

ЧЕТВОРИЦА! ТО ЈЕ НЕСТВАРНО!
МОЖДА НАМ ЈЕ СУНЦЕ УДАРИЛО У ГЛАВУ?
Copr. 1939 by United Feature Syndicate, Inc. Tm. Reg. U. S. Pat. Off.—All rights reserved

БРЗО КУЋИ! МИ СМО БОЛЕСНИ!
ОПЕТ ВАС ДВОЈИЦА?

ШТА ЈЕ САД?
БРЗО ДОКТОРА! ВИД'О САМ ДВА БИМА И ДВА БУМА!
А И ЊИХ ДВОЈИЦА СУ ДОВОЉНИ!

ЈЕ Л' ВАМ ОВО НЕШТО ГОВОРИ?
А, ТАКО ЗНАЧИ?

ТАМНА МРЉА НАШЕГ СВЕТА И ВЕКА

Волела бих кад би ми објаснио шта је то апартхејд и шта ова реч значи.

САЊА СТЕФАНОВСКА
Рашковац 33
78300 Приједор

Апартхејд на језику Африканаца, потомака Бура, који су се још пре више од четири века из Холандије доселили у Јужну Африку, значи подвајање, а потиче од енглеског прилога apart. То је у ствари назив који је влада Јужноафричке Републике дала својој политици расног одвајања, притисака и експлоатације. Ова политика омогућава белцима, који чине мање од једне петине становништва, да одржавају своју власт и надмоћност.

Сваки грађанин ове земље разврстан је на основу расне припадности па постоје спискови са четири главне расне групе: белци, Африканци или Банту – црнци, Азијци (углавном индијског и пакистанског порекла) и обојени (грађани мешаног порекла). Овај систем расног разврставања одређује и права и слободе, односно где грађани Јужноафричке Републике могу да живе, каквим послом да се баве, какво образовање да добију, с ким се могу венчати, и тако даље. Тако, рецимо, расе живе у одвојеним областима, путују одвојеним возовима и аутобусима, иду у одвојене школе, цркве, ресторане, биоскопе и на спортске приредбе. Чак су за црнце и белце одвојени и часови посета зоолошким вртовима, библиотекама, галеријама, музејима и парковима.

Јужноафричка влада истерала је на хиљаде Африканаца из њихових градских домова и протерала их у удаљене резервате а за грађане мешаног и азијског порекла образовала је посебне градске четврти. Али, већина Африканаца не живи у местима која су им додељена, у тим такозваним „завичајима" већ стотинама па и хиљадама километара далеко. Они раде у рудницима, фабрикама, на пољопривредним добрима и у кућама белаца, а ту се сматрају страним и привременим радницима, па опет живе у посебним рејонима.

Јужноафричка влада не дозвољава црначкој већини да има своје представнике у Парламенту, а Азијати и мулати су тек ове јесени први пут добили право да изађу на биралишта и изаберу своје посланике.

У овој земљи похађање школе је бесплатно и обавезно али само за белце. Према званичним статистичким подацима режим у Преторији одваја десет пута већа средства за школовање беле деце. Сваки други јужноафрички црнац је неписмен, а на педесет црних малишана долази по један „полуписмени наставник".

Због лоших животних услова и образовања трпи и здравље Африканаца. Тако су испитивања међу црном школском децом показала да је већина ђака изразито неухрањена и да у резерватима готово половина деце умире пре пете године. Рачуна се чак да сваких 35 минута у Јужној Африци умире од неисхрањености једно обојено и два афричка детета. А болесни малишани и њихови родитељи, само због тамне боје коже, лече се у одвојеним болницама у којима су услови много лошији него у „белим".

Наравно, против овакве политике владајуће мањине долази до честих побуна и немира. Али противнике апартхејда, не само обојене већ и беле, прогањају, хапсе...

Апартхејд наилази на оштру осуду великог броја земаља, међу којима и наше, међународних организација и политичких покрета.

Апартхејд је тамна мрља нашег света и века.

ТЕШКО ЈЕ БИТИ КОСМОНАУТ

Хтела бих да знам како се космонаути привикавају на бестежинско стање, како се на Земљи стварају бестежински услови и поништава утицај Земљине теже. Можемо ли на неки начин то, да доживимо, наравно на земљи.

САЊА СТЕФАНОВСКА
Ул. Тане Георгиевски 56
91300 Куманово

Човек није овладао гравитацијом и не може да је укине, тако да бестежинско стање може само да се симулира. Шта је, у ствари, бестежинско стање? То је стање тела на које привидно не делује сила тежа. У таквом стању налазе се вештачки Земљини сателити и космонаути, као и сви предмети, у свемирском броду за време лета око Земље. Услед деловања центрифугалне силе инерције масе сателита, односно свемирског брода, поништава се деловање Земљине гравитације па тела у летелици (било да је то човек или зрнце прашине) лебде, немају тежину.

Летови космонаута доказали су да се систематском припремом живи организми могу прилагодити да дуже време издрже то физиолошки неприродно стање. А те припреме су дуготрајне и сложене. Једна од њих, кроз коју сви пролазе, је симулирање бестежинског стања код лета авиона по параболи – авион се спушта ка земљи а онда се по тој истој параболи успиње. У тренутку кад се нађе у тој преломној тачки наступа краткотрајно стање без тежине. То су специјално опремљени авиони за тренажу будућих космонаута, а задовољавајућа симулација бестежинског стања добија се и сложеном обуком у специјалним базенима. Осим ових припрема треба да прођу и вежбе у центрифугама и још низ разних психолошких припрема.

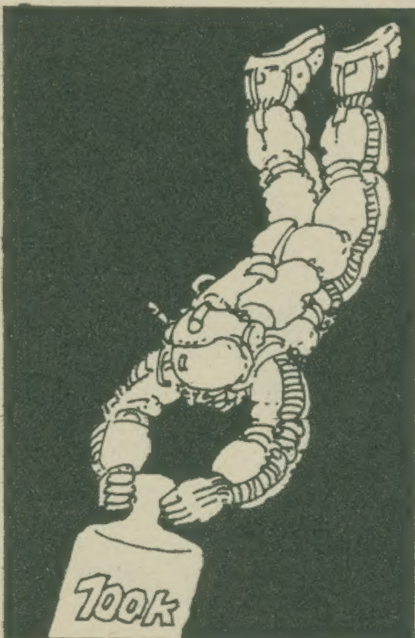

У току припрема космонаут потисне навике стицане од рођења па кад се после лета врати на Земљу, деси му се да му чаша испадне из руке, а узимајући другу, да би исправно грешку, готово је смрви стиском.

Један немачки психолог који је током експеримената прошао кроз бестежинско стање, изјавио је: – Кад би ми неко предложио да бирам начин одмарања, изабрао бих баш ово стање. Пријатно.

ЕЈ, ВИ, ВЕЛИКИ!

Једно неугледно пољанце пред мојом зградом овог лета је претворено у леп парк. Посађена је трава, засађено дрвеће и бетонирано игралиште за децу. Сви станари моје, а и суседних зграда сада чувају наш нови парк. Не дају нам да јуримо по њему. Сваки час

се може чути с неког прозора: „Еј, ти, мали, не гази траву! Ишчупаћу ти уши!" Тек су се сад можда мало помирили кад је с хладнијим јесењим данима трава почела да жути.

А моји другови и ја не можемо да прежалимо наше пољанце! Радили смо на њему шта нам је воља. Ваљали се по трави, палили логорску ватру, правили колибе и, наравно, играли фудбал. Што се фудбала тиче, он се много боље игра на трави него на бетону. И на стадионима су, ваљда с разлогом, травнати, а не бетонски терени.

Сад ја „довикујем" одраслима:

– Зар сте заборавили како често понављате: „Доста нам је градског асфалта и бетона". Зашто нас онда терате са траве? Зар је то само ваша трава? Зар је трава само за гледање с прозора! Вратите нам наше пољанце!

Еј ви, велики!... Чујете ли!

ДАВОР
41000 Загреб

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Tina Faxiev, Antonievej 20, 4720 Traestø, Denmark – има 16 година, воли кошарку, јахање и музику, језик дописивања енглески.

Ивана Павичевић, насеље Едварда Кардеља 30, 54551 Белишће – воли диско музику, море, природу и спорт.

Саша Диздар, Ђуре Салаја 7, 54550 Валпово – воли диско музику, сакупља марке и значке.

Mavis A. Debbie, c/o Owusu Kwame, P.O. Box 67, Nkawkaw, Ghana – има 19 година, воли кување и стони тенис, сакупља разгледнице.

Тамара Пупић, Џ. Биједића 2а, 47000 Карловац – има 13 година, воли спорт и музику, сакупља папирнате лутките, лутке и значке.

Миња Ђурасовић, Сплитска 88/3, 88000 Мостар – има 13 година, сакупља постере и разгледнице, воли спорт и све што воле млади.

Brigitte Andersen, Tyrbrindvaenget 10, 5230 Odense M., Denmark – има 16 година, воли животиње, музику и тенис, језик дописивања енглески.

Влатка Меркус, Трг Моше Пијаде 16, 44000 Сисак – има 12 година, воли спорт и музику, сакупља марке и значке.

Asante Samuel, c/o P.O. Box 73, Nkawkaw, Ghana – има 16 година, воли фудбал, језик дописивања енглески.

Драган Илић, Славонска 2/7, 11311 Радинац – има 13 година, воли биологију, музику, и спорт, сакупља маркице.

Невенка Томинац, Звонка Ивковића 18, 41271 Брцковљани – има 13 година, воли забавну и народну музику.

ДЕСЕТ БОЈЕВА

Занима ме које све дисциплине садржи десетобој и колика је тежина кугле и диска које бацају атлетичари?

Пуно топлих поздрава

ДРАЖЕН
79200 Љубија

Главна дисциплина атлетског вишебоја, десетобој састоји се од трчања на 100 метара, скока удаљ, бацања кугле, скока увис, трчања на 400 метара, трчања на 110 метара преко препона, бацања диска, скока с мотком, бацања копља и трчања на 1500 метара.

Тежина кугле зависи од узраста такмичара. Сениори и старији јуниори бацају куглу од 7,257 килограма, јуниори млађи од 18 година од 6 килограма, пионири од 4 килограма, а пионирке од 3 килограма.

Што се диска тиче, његова тежина за сениоре и јуниоре од 17 до 19 година је 2 килограма, за јуниоре до 17 година 1,5 килограма, а за жене, јуниорке, пионире и пионирке 1 килограм.

ЛУДВИГ ФОН ДРЕЈК, ТЈ. ДЕДА СТАЈА

Волео бих да напишеш како се Дизнијеви јунаци зову у оригиналу. Знам само да су Паја и Пата Donald Duck и Daisy Duck. Како се зову сестрићи и остали?

МИХАЈЛО ЈОВАНОВИЋ
15300 Лозница

Пајин стриц Баја је Scrooge McDuck, сестрићи Раја, Гаја и Влаја су Huey, Dowey i Лоуие, Деда Стаја је Ludwig von Drake, а бака

Ката Grandma Duck. Ево и имена Микијеве породице: Мини је Minnie, Мики је Mickey Mouse, сестрић Миђа је Morty, пас Плутон Pluto, Шиља је Goofy, а Белка је Clarabelle.

ВИДЕО-БОЛЕСТ

Волела бих да ми нешто кажеш о томе да ли видео игре могу да шкоде нашем здрављу?

ДАНИЕЛ ЗРНЧИЋ
Чапљина

Заиста постоји болест која може да снађе загрижене љубитеље видео игара. Зове се „синдром видео игара", а типични знаци су разрокост, болови у ручном зглобу, повећан крвни притисак, а у најтежим случајевима долази чак до одузетости руку.

Роберт Фридленд, неуролог из града Мартинеса у Калифорнији први је дао знак на узбуну пошто је кроз његову ординацију прошло

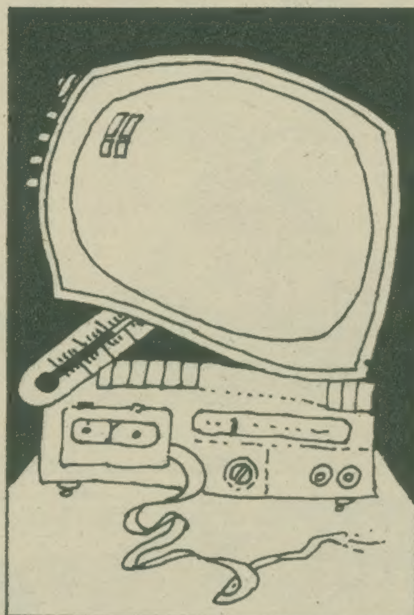

много пацијената са сличним симптомима. Један двадесетогодишњи младић имао је чак потпуно парализовану десну руку јер је читав месец, готово по цео дан, време проводио уз видео игре.

– До парализе је дошло због сталног притиска на исте нерве – сматра Фридленд – а повући ће се само делимично.

Фридленд такође наглашава да је оваква болест била позната и раније, нарочито међу бициклистима, али код оних који се забављају уз видео игре одузетост прате још и сметње у нервном систему и циркулацији крви јер се неки играчи налазе у сталној напетости и под стресом.

Према мишљењу Фридленда било би неопходно да се видео игре састављају тако да се у току играња избегава притисак на одређене делове руке. Такође, препоручљиво је да кад играч примети прве знакове синдрома – болове у мишићима и „трнце" који му иду кроз руку – што пре потражи лекарску помоћ.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$ 29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.–
ШВЕДСКА	Шкр. 225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Насловна страна:
НЕНАД МИРКОВИЋ

WALT DISNEY
МИКИ

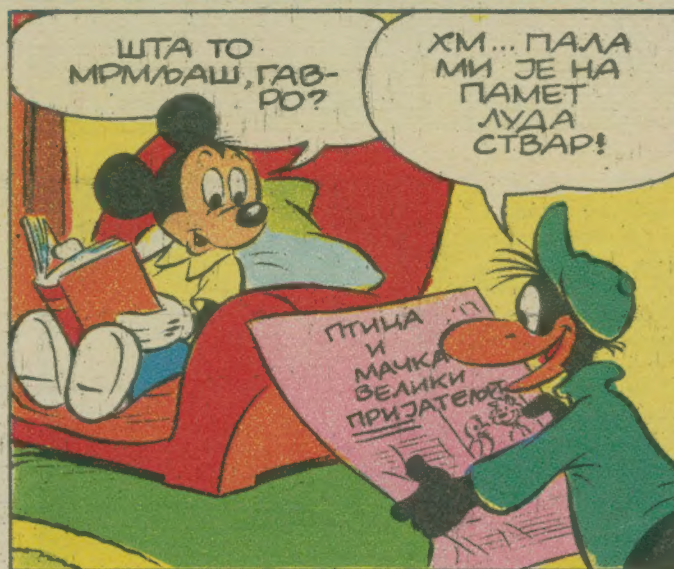
ШТА ТО МРМЉАШ, ГАВРО?
ХМ... ПАЛА МИ ЈЕ НА ПАМЕТ ЛУДА СТВАР!
ПТИЦА И МАЧКА ВЕЛИКИ ПРИЈАТЕЉИ

ХАЈДЕ, МАЦКИЦЕ... САМО МЕ СЛУШАЈТЕ И ИМА ДА ЖИВИТЕ КО БУБРЕЗИ У ЛОЈУ!

ДРЕСЕР ГАВРА И ЊЕГОВЕ ДИВЉЕ МАЧКЕ
ПРЕДСТАВЕ СВАКОГ ДАНА
ОВА УЛОГА ЋЕ ВАМ ДОНЕТИ ЧИТАВО БОГАТСТВО!

ХАЈДЕ, ШАПЕ ГОРЕ! ШЕНИТЕ МАЛО, АКО МИСЛИТЕ ДА ЗАРАДИТЕ РУЧАК!

САД ЈЕ ОДЛИЧНО! САМО НАПРЕД!

ЈА... ОВАЈ... НИСАМ ЗАБОРАВИО ШТА САМ ОБЕЋАО... ВИДЕЋЕТЕ СУТРА!
3-3

ШТА ЈЕ? ЗАР МИ НЕ ВЕРУЈЕТЕ? ПА ЈА САМ ГАВРА, ВАШ МЕНАЏЕР... ВАШ ПАРТНЕР... ВАШ ПРИЈАТЕЉ!
© 1957 Walt Disney Pro World Rights R
Distributed by King Fea
WALT DISNEY

НИЈЕ МИ САМО ЈАСНО ДА СУ СЕ ТОЛИКО УЖИВЕЛЕ У СВОЈЕ УЛОГЕ!